



การประยุกตใ้ทงักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ชุม หนูสวัสดิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

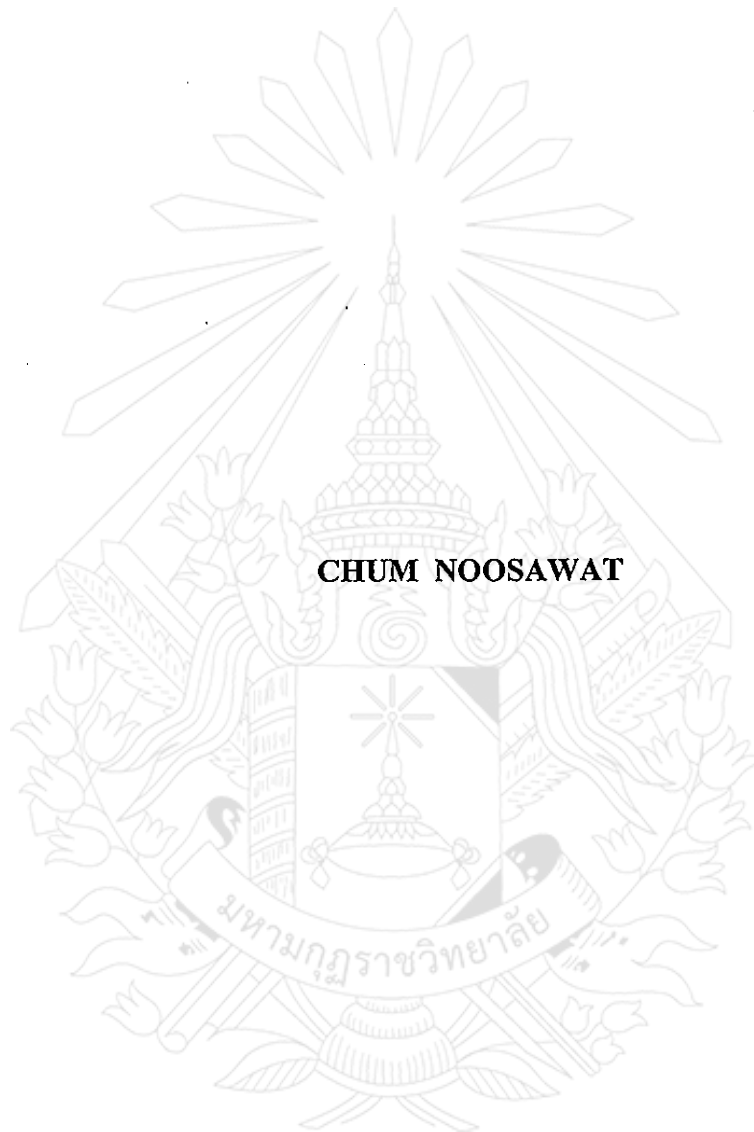
สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๔

B 15421

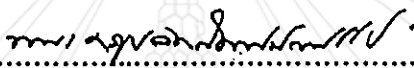
**AN APPLICATION OF BUDDHA' S TEACHING IN DANA IN
DAILY LIFE OF PEOPLE IN NAKHON SI THAMMARAT
MUNICIPATITY AREA**



**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2554 [2011]**

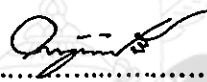
หัวข้อสารนิพนธ์ : การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
ชื่อนักศึกษา : ชุ่ม หนูสวัสดิ์
สาขาวิชา : สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระครูสิทธิธรรมมาภีร์ (ผศ.ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. ส่องศรี ชมภูวงศ์

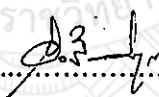
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

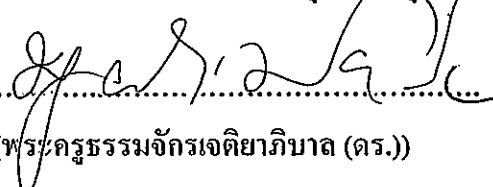
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พระครูสิทธิธรรมมาภีร์ (ผศ.ดร.))


..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. ส่องศรี ชมภูวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)


..... กรรมการ
(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.))

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : An application of Ethics in Daily Life of Police Officers, Thungsong
Police Station, Thungsong District, Nakhon Si Thammarat Province

Student's Name : Pol. Sen. Sgt. Maj. Tanitson Thammajit

Department : Sociology

Advisor : Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Songsri Chomphuwong

Co-Advisor : Asst. Prof. Direk Nunklam

Accepted by Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn

Dean of Graduate School

(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn

Chairman

(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Sukit

Advisor

(Phrakhrusiridhammapirat (Asst. Prof. Dr.))

S. Chomphuwong

Co-Advisor

(Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Songsri Chomphuwong)

Member

(Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Phrakhrudhammajakjetiyapibal

Member

(Phrakhrudhammajakjetiyapibal (Dr.))

หัวข้อสารนิพนธ์	: การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
ื่อนักศึกษา	: ชุ่ม หนูสวัสดิ์
สาขาวิชา	: สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระครูสิทธิธรรมาภีรัต (ผศ.ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สงศรี ชมภูวงศ์
ปีการศึกษา	: 2554 (2011)

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ประชากร จำนวน 108,487 คน หาดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสุ่มตัวอย่างของทาโรยามานัน ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ Z-test และค่า F-test เมื่อปรากฏว่า ค่า F มีนัยทางสถิติจึงทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านอภัยทาน และด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า ที่มี เพศ มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ มีการ

ประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลัก กัลยาณมิตร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหา พบว่า การประพฤติตนของนักเรียนในบางครั้งไม่ดีเท่าที่ควร การ รักษาศีล เป็นสิ่งที่ดีแต่นักเรียนทำกันไม่ค่อยได้ ขาดความอดทนในการดำเนินชีวิต ไม่เข้าใจและไม่ เกี่ยว แนวทางแก้ไขปัญหา ควรมีการอบรมและส่งเสริมด้านมารยาทให้กับนักเรียน ควรมีการอบรม คุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนบ่อยๆและส่งเสริมด้านมารยาทให้กับนักเรียนและส่งเสริม การศึกษาหาความรู้ทางคุณธรรมและทางธรรมอย่างสม่ำเสมอ



Thematic Title : An application of Buddha's teaching in dana in daily life of people in nakhon si thammarat municipatity area

Student's Name : Chum Noosawat

Department : Sociology

Advisor : Phrakhrusiridhammapirat (Asst. Prof. Dr.)

Co-Advisor : Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Songsri Chomphuwong

Academic Year : B.E. 2554 (2011)

ABSTRACT

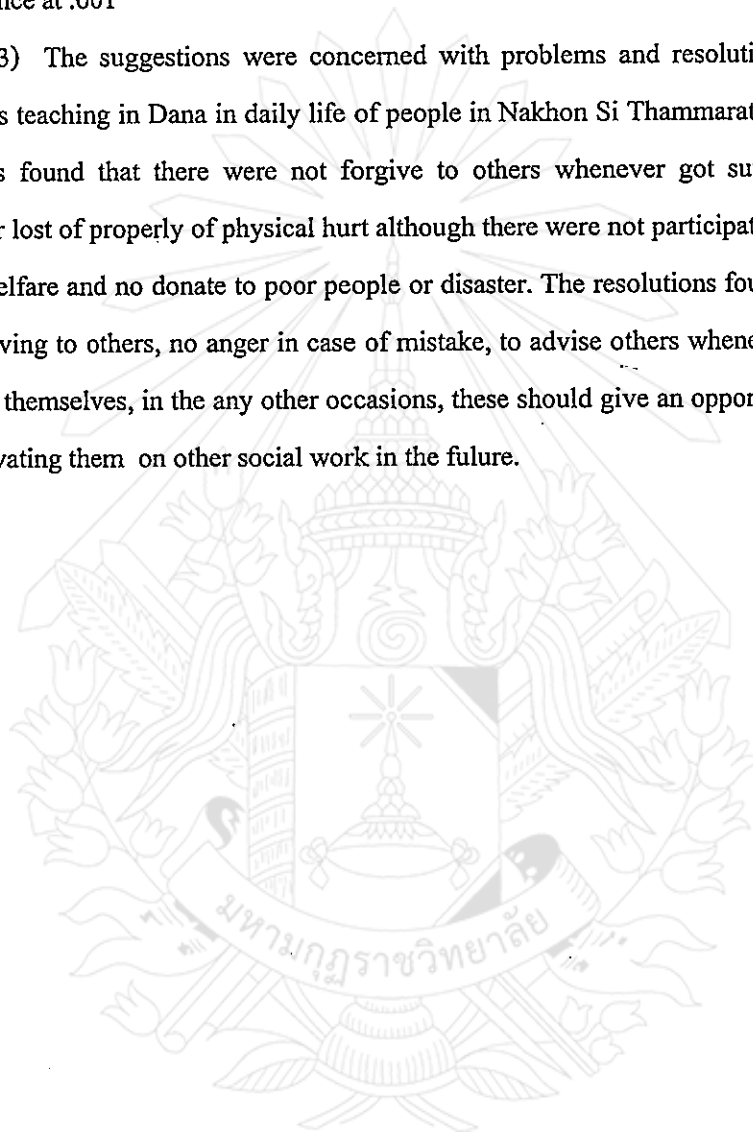
The objectives of this thematic paper were more as follows 1) To study an application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area 2) To compare an application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area as education, occupations, and monthly incomes, differently and 3) To study the suggestions were concerned with problems and resolutions on application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area. The population were at the number of 108, 487 persons, sample size according to the table of Taro Yamane, got the sample at the number of 400 persons, sampling questionnaire both closed and open ended questions, data analysis by package computer program, the statistics were used as follows, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, z-test, F-test, when found that the F. value has statistical significance than test the differences by LSD method (Least significant Difference).

The results of the research were found as follows

1) The application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area by overviews were at moderate level when considered in each aspects found that the aspect of Dhamma Dana was the highest average and followed up the aspect of forgiveness but the aspect of Amisa Dana was the lowest average, classified in terms of sexes, ages, degrees of education, occupations and monthly incomes found that there were at moderate level.

2) The comparative results on application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area found that in terms of sexes not there were different as statistical significance at .05 ages, there were different as statistical significance at .01 degrees of education, occupations, and monthly incomes, there were different as statistical significance at .001

3) The suggestions were concerned with problems and resolutions on application of Buddha's teaching in Dana in daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area, the problems found that there were not forgive to others whenever got suffering by themselves whatever lost of properly of physical hurt although there were not participate with other in term of social welfare and no donate to poor people or disaster. The resolutions found that to cultivate all for forgiving to others, no anger in case of mistake, to advise others whenever they do wrong for improve themselves, in the any other occasions, these should give an opportunity for participation for cultivating them on other social work in the fulure.



กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก คณาจารย์ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคกราช

ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพวินยาภรณ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคกราช พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบพระคุณ พระครูสิทธิธรรมากิจ (ผศ.ดร.) และ ผศ.พิเศษ.ดร.สงศรี ชมภูวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการจัดทำสารนิพนธ์ในการให้การแนะนำ เสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดีมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ช่วยให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระมหาปริดา ขนฺติโสภณ(ดร.), ผศ.ดร. เฉลชาติ ศรีทรัพย์ และ ผศ.ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายกเทศมนตรีนครนครศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดถึงประชาชน โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดให้กับบิดา-มารดา บุรพาจารย์ และครอบครัวของข้าพเจ้ารวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชุ่ม หนูสวัสดิ์

2. แบบเลข 2 ตอน (ปรณวิเสส) คือ เล่มที่/เลขหน้าที เช่น วิสุทิ 4/223/ฉบับมหา
มกุฎราชวิทยาลัย หมายถึง วิสุทิมคคปรณ เล่มที่ 4/หน้าที 223/ฉบับมหามกุฎราชวิทยาลัย.



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทานในพระพุทธศาสนา	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของ	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ทานในพระพุทธศาสนา	28
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการให้ทาน	49
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	50
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	61

	๓
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	62
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	63
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	64
3.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล	65
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	65
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	
สอบถาม	70
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	73
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน	77
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน	86
ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิต ประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	122

	ญ
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	124
5.1 สรุปผลการวิจัย	125
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	129
5.3 ข้อเสนอแนะ	135
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	135
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	136
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	140
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	142
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล	146
ภาคผนวก ง ข้อมูลพื้นที่เกี่ยวกับเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	148
ภาคผนวก จ แบบสอบถามและค่า IOC	156
ภาคผนวก ฉ ผลวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	164
ประวัติผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ 70
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ 70
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา 71
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ 71
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 72
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม 73
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอามิสทาน 74
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านธรรมทาน 75
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอภัยทาน 76
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจำแนกตามเพศ 77
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจำแนกตามอายุ 78
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา 80

ตารางที่ 4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจำแนกตามอาชีพ	82
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	84
ตารางที่ 4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	86
ตารางที่ 4.16	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิต ประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน	86
ตารางที่ 4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทาน ด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	87
ตารางที่ 4.18	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิส ทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่ มีเพศต่างกัน	87
ตารางที่ 4.19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	88
ตารางที่ 4.20	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรม ทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่ มีเพศต่างกัน	88
ตารางที่ 4.21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	89
ตารางที่ 4.22	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้าน อภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน	89

- ตารางที่ 4.33 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานด้าน
อภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
ที่มีอายุต่างกัน 96
- ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำ
สอนเรื่องงานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาล
นครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ 97
- ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำ
สอนเรื่องงาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร
นครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 98
- ตารางที่ 4.36 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานใน
ชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มี
ระดับการศึกษาต่างกัน 98
- ตารางที่ 4.37 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการ
ประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 99
- ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำ
สอนเรื่องงาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 100
- ตารางที่ 4.39 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานด้าน
อามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรี
ธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 100
- ตารางที่ 4.40 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการ
ประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของ
ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับ
การศึกษา 101
- ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำ
สอนเรื่องงานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 102

- ตารางที่ 4.42 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 102
- ตารางที่ 4.43 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 103
- ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 104
- ตารางที่ 4.45 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 104
- ตารางที่ 4.46 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา 105
- ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ 106
- ตารางที่ 4.48 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน 106
- ตารางที่ 4.49 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ 107
- ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ 108
- ตารางที่ 4.51 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน 108

ตารางที่ 4.52	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ	109
ตารางที่ 4.53	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ	110
ตารางที่ 4.54	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน	110
ตารางที่ 4.55	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ	111
ตารางที่ 4.56	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ	112
ตารางที่ 4.57	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน	112
ตารางที่ 4.58	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ	113
ตารางที่ 4.59	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้	114
ตารางที่ 4.60	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน	114
ตารางที่ 4.61	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	115

ตารางที่ 4.62	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	116
ตารางที่ 4.63	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน	116
ตารางที่ 4.64	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	117
ตารางที่ 4.65	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	118
ตารางที่ 4.66	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน	118
ตารางที่ 4.67	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	119
ตารางที่ 4.68	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	120
ตารางที่ 4.69	แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน	120
ตารางที่ 4.70	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	121

- ตารางที่ 4.71 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอน
เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช 118
- ตารางที่ 4.72 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์
ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร
นครศรีธรรมราช 120



สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา เป็นส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจ ในหลักธรรมหลาย ๆ ประการ อันจะส่งผลให้เกิดความวุ่นวายในสังคมได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด “การเสียสละนั้นดีแน่หรือ” บุคคลบางคนถือว่า ถ้าผู้มีจิตใจดีนิยมการเสียสละบริจาคทานจะเป็นการสนับสนุนให้คนเกียจคร้าน ประารถนาแต่จะเป็นผู้รับหรือไม่ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงตรัสสอนธรรมะไว้เป็นชุด คือระบบองค์รวม ซึ่งยังปฏิบัติไม่เต็มชุดอาจจะเกิดปัญหา เช่น การสละที่ไม่ประกอบปัญญา เป็นปัจจัยการเกิดแห่งอกุศลได้ เพราะความดีนั้น ไม่ใช่ทำให้เกิดผลดีเสมอไป อกุศลเป็นปัจจัยแก่อกุศลได้ อกุศลก็เป็นปัจจัยแก่อกุศลได้ การเสียสละหรือเรียกอีกอย่างว่าการให้นั้นเอง การให้ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “การให้ทาน” ปัจจุบันมองว่า การให้ทานกลายเป็นเกณฑ์วัดตัดสินความดีในสังคม บางคนทำบุญโดยเชื่อว่าทำมากได้ขึ้นสวรรค์ ทำบุญเท่านี้ขึ้นสวรรค์ชั้นนี้ มันก็ไม่ใช่การให้ที่แท้จริง ไม่ใช่การให้ที่เป็นอุดมคติ แล้วต้องมาหวังเอาหนี้เอานั่นเป็นสิ่งตอบแทน โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยแท้จริงของการให้ทานเลยนั่นเอง การให้ทานโดยไม่เข้าใจวิธีอาจส่งผลร้ายให้แก่ผู้รับได้อย่างแน่นอนซึ่งการให้ทานในปัจจุบันนั้นต้องเลือกให้พอสมควร เพราะการให้ทานแก่คนที่ยังพอช่วยเหลือตนเองได้ แต่กลับเกียจคร้านทำการทำงานเช่นนี้ นับว่า เป็นการส่งเสริมให้คนนั้นเป็นคนเกียจคร้านเพิ่มขึ้น ไม่รู้จักการพึ่งพาตนเอง คอยแต่จะพึ่งพาคนอื่นตลอดเวลา เพราะสิ่งของที่ควรปันให้ผู้อื่นนั้นหากผู้รับนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ดีที่ควรกุศลก็จะเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นการให้จะถูกพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ การให้จะมีความละเอียดซับซ้อนมากขึ้น เมื่อผู้ให้มีสติปัญญาหรือดวงต์ความรู้มากขึ้นยิ่งเราปฏิบัติสัมพันธ์กับธรรมชาติ หรือรู้จักกับธรรมชาติมากขึ้นเท่าไรการให้มันก็จะเติบโตไปตามความรู้ที่มีอยู่¹

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นเมืองใหญ่ที่เจริญเติบโตมาช้านานเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันหลายเชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งการอยู่ร่วมกันของชุมชนขนาดใหญ่

¹พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 167.

²หลวงพ่อดองกต ดิกขุปัลโล, ทำไมต้องให้, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไทยยูเนียน กราฟฟิกส์ จำกัด, 2552), หน้า 13

ย่อมเกิดปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเรื่องของยาเสพติด ความแออัดของชุมชน การจราจรติดขัด น้ำท่วมทุกปี และรวมไปถึงปัญหาที่เกิดจากนโยบายการปรับปรุงพื้นที่การก่อสร้างสาธารณประโยชน์ของทางราชการที่ล่าช้า ซึ่งปัญหาเหล่านี้กำลังได้รับการแก้ไข แต่ยังมีประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ประเด็นปัญหาในเรื่องของการนำหลักคำสอนเรื่องทานไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งประเด็นปัญหานี้ยังไม่เคยมีใครศึกษาประชากรในเขตพื้นที่นี้เลย หากไม่ทำการศึกษาอาจทำให้เราไม่ทราบถึงการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชในด้านอามิสทาน คือการให้วัตถุสิ่งของต่างๆ ด้านธรรมทาน คือการให้ธรรมะ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและ ด้านอภัยทาน คือการให้อภัยแก่บุคคลอื่นและสัตว์อื่นเป็นต้น ว่ามีระดับการปฏิบัติการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานมากน้อยเพียงใดเมื่อทราบผลของการวิจัยในครั้งนี้แล้วก็สามารถนำผลการวิจัยไปส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชได้ใน ด้านอามิสทาน คือ การให้ทานวัตถุสิ่งของต่างๆ มีปัจจัย 4 คือ อาหาร ยา รักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย รวมถึงการสละทรัพย์เป็นต้น ด้านธรรมทาน คือ การให้ธรรมะ การให้คำแนะนำผู้อื่นเห็นโทษของการเบียดเบียน การลักขโมย การพูดเท็จ การประพฤติดิฉินในกาม การดื่มสุรา และการแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา มีความขยันหมั่นเพียร เป็นผู้รักสัจจะ และแนะนำให้ผู้อื่นล่งละเมียดประพฤติดิฉินในกาม และด้านธรรมทาน คือ การให้อภัยแก่บุคคลอื่นสัตว์อื่นที่ทำให้เราเดือดร้อน ได้อย่างถูกต้อง

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยเป็นประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชได้ทราบถึงปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชเป็นอย่างดี จึงมีความสนใจทำการศึกษากการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีระดับการให้ทานของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาส่งเสริมการให้ทานที่ถูกต้องตามหลักธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าสืบไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่มี เพศ ต่างกัน ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราชที่มี อายุ ต่างกัน ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช ที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช ที่มี อาชีพต่างกัน ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

1.3.5 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช ที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกัน ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จากการตรวจสอบสถิติจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 108,487 คน (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2553)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การให้ทานของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ใน 3 ด้าน คือ

- ด้านอามิสทาน คือ การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาคด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน

- ด้านธรรมทาน คือ การให้ธรรมะ, การให้ความรู้, การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมในการดำเนินชีวิตเป็นทาน

- ด้านอภัยทาน คือ การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม้เถื่อนโทษ, ไม้ฆ่า, ไม้เบียดเบียนบุคคลอื่น สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานที่ เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับปรุงแก้ไขแนวทางการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานให้ทานได้อย่างถูกต้อง

1.6. คำนิยามศัพท์ เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน หมายถึง การนำหลักคำสอนเรื่องทานคือ การให้ทาน 3 ด้าน คือ อามิสทาน, ธรรมทาน และอภัยทาน มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

อามิสทาน หมายถึง การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาคด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน

ธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมะ, การให้ความรู้, การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมในการดำเนินชีวิตเป็นทาน

อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม่ถือโทษ, ไม่ฆ่า, ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 30 ปี, 2) 30-40 ปี, 3) 41-50 ปี และ 4) 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์นี้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) ประถมศึกษา, 2) มัธยมศึกษาหรือปวช., 3) อนุปริญญาตรีหรือปวส. และ 4) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป, 2) ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว, 3) รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ และ 4) อื่นๆ ไปรกระบุ

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท, 2) 5,000-10,000 บาท, 3) 10,001-15,000 บาท และ 4) สูงกว่า 15,001 บาทขึ้นไป



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดกรอบในการวิจัยโดยนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทานในพระพุทธศาสนา
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ทานในพระพุทธศาสนา
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการให้ทาน
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทานในพระพุทธศาสนา

ความหมายของทานในพระพุทธศาสนาเท่าที่รวบรวมและสรุปได้ ดังนี้

คำว่า “ทาน” (ทาน-, ทานะ-) น. ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึงการให้สิ่งที่ให้ (ให้แก่ชนทุกชั้น ไม่ว่าจะ เป็นให้เพื่อบูชาคุณ เพื่อตอบแทนอุปการะหรือเพื่อสงเคราะห์ ก็เรียกว่าทานทั้งสิ้น แต่ถ้าพูดว่าทำบุญให้ทาน คำว่า “ทาน” หมายความว่า สงเคราะห์) (ป.,ส.)¹

ทาน หมายถึง การให้, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ วัตถุที่พึงให้²

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 , (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546), หน้า 339.

²พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ จำกัด, 2548), หน้า 55.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส ได้ทรงอธิบายถึงศัพท์ทานไว้ว่า คำว่า “ทาน” เป็นกิริยาศัพท์ แปลว่า ให้เป็นนามศัพท์ แปลว่า ของที่ให้ กิริยาที่ให้ไม่คิดเอาคืนกลับมา กล่าวโดยสามัญแห่งโวหารว่า ทานในทานนั้น มีพรรณนาไว้โดย นิพพจนะว่า ทุยัต เอเตนาติ = ทาน พัสตุนัน ๆ มีข้าวน้ำเป็นต้น อันบุคคลทั้งหลายยอมให้ยอมด้วยธรรมชาตินี้เป็นเหตุเพราะเหตุ นั้น ธรรมชาตินั้น จึงชื่อว่า ทาน ธรรมชาติเป็นเหตุให้ซึ่งวัตถุอันแห่งบุคคลให้บริจาคเจตนามิไทย ธรรมทานวัตถุเป็นสหาย ชื่อว่า ทาน³ อีกความหมายหนึ่ง คือการให้สิ่งที่ให้ ให้ของที่ควรให้แก่คนที่ควรให้เพื่อประโยชน์แก่เขา สละให้บิณฑบาตของตน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น⁴

คำว่า “ทาน” มีความหมายหลายนัย ดังนี้⁵

“ศัพท์ที่มีมูลเดิมมาจาก ทา ธาตุ ในความ “ให้” ลง ยุ ปัจจัย แล้วแปลง ยุ เป็น อน ได้รูปเป็น ทาน ถ้าจะให้ป็นรูปศัพท์เดิม ต้องลง ติ ปฐมวิภคติ นปุงสกลิงค์ ได้รูปเป็น ทาน ศัพท์นี้อาจแปลได้ ถึง 4 นัยคือ

ถ้าเป็นชื่อของสิ่งของที่จะพึงสละ เช่น ข้าว น้ำ เงิน ทอง ก็ต้องแปลเป็นรูปกัมมสาธนะ ว่า “วัตถุที่เขาพึงให้” แยกรูปออกตั้งวิเคราะห์ว่า ทาดพพนติ = ทาน (ย วัตถุ สิ่งใด เตนุ อันเขา) พิง ให้เหตุ นั้น (ต วัตถุ สิ่งนั้น) ชื่อว่า ทาน (สิ่งเขาพึงให้) เช่นในคำว่า ทานวัตถุ สิ่งของที่เขาพึงให้

ถ้าเป็นชื่อของการให้ คือเพ่งถึงกิริยาอาการของผู้ให้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ ให้ด้วยอาการอย่างไร เช่น ว่าอาการชื่นชมยินดี อาการหิบบอกให้ เช่นนี้ต้องแปลเป็นภาวสาธนะว่า “ความให้ หรือ การให้” แยกรูปออกตั้งวิเคราะห์ว่า ทิยเขตติ = ทาน (เตนุ อันเขา) ย่อมให้ เหตุ นั้น ชื่อว่า ทาน (การให้) รูปนี้ไม่ต้องมีตัวประธาน เพราะเป็นรูปภาววจก เช่นในคำว่า สัพพทาน ฆมมทาน ชินาติ (การให้ธรรม ย่อมชนะ การให้ทั้งปวง)

ถ้าเป็นชื่อของเจตนา คือเพ่งถึงความคิดอ่าน หรือความจงใจให้ทาน หมายความว่าเขาให้ ด้วยเจตนาใด เจตนา นั้น ได้ชื่อว่า เป็นเหตุให้เขาสละสิ่งของคือยกเจตนาขึ้นพูดเป็นตัวตั้ง เช่นนี้ต้อง แปลเป็นรูปกรณสาธนะว่า “เจตนาเป็นเหตุให้แห่งชน” แยกรูปออกตั้งวิเคราะห์ว่า เทติ เตนาคติ =

³สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สารานุกรมพระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มามกุฏราชวิทยาลัย, 2538) หน้า 33.

⁴พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 93.

⁵กองตำรา มามกุฏราชวิทยาลัย, อธิบายบาลีไวยากรณ์ (นามกิตก์และกิริยา กิตก์), พิมพ์ครั้งที่ 14, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มามกุฏราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 2-3.

ทาน (ชโน ชน) ย่อมให้ด้วยเจตนากรรมนั้น เหตุนั้น (ต เจตนากรรม เจตนากรรมนั้น) ชื่อว่า ทาน (เจตนากรรมเป็นเหตุให้แห่งชน) เช่น ในคำว่า ทานเจตนา เจตนาเป็นเครื่องให้

ถ้าเป็นชื่อของสถานที่ คือเฟ่งถึงที่ ๆ เขาให้ มีโรงเรือน ศาลา หรือบ้าน เป็นต้น หมายความว่า เขาให้ในสถานที่ใด สถานที่นั้น ได้ชื่อว่า เป็นที่ให้ของเขา คือยกสถานที่ขึ้นพูดเป็นตัวตั้ง เช่นนี้ ต้องแปลเป็นรูปอธิกรณสาธนะว่า “ที่เป็นที่ให้แห่งชน” แยกรูปออกตั้งวิเคราะห์ว่า เทติ เหตุชาติ = ทาน (ชโน ชน) ย่อมให้ในที่นั้น เหตุนั้น (เอติ ฐาน ที่นั้น) ชื่อว่า ทาน (ที่เป็นที่ให้แห่งชน) เช่นในคำว่าทานศาลา โรงเป็นที่ให้ (โรงทาน)

ทานที่แท้จริงต้องมีลักษณะตามที่นักปราชญ์ท่านได้ให้ความหมาย คือ “การบริจาควัตถุที่พึงให้ของตนด้วยอำนาจความปรารถนาเพื่ออนุเคราะห์และบูชา ชื่อว่าทาน ส่วนการบริจาควัตถุที่พึงให้ด้วยอำนาจความกลัว ความรัก และความประสงค์สินบน เป็นต้น ไม่ชื่อว่าทานเพราะเป็นทานที่มีโทษ”⁶

สรุปได้ว่า “ทาน” คือการให้ ให้ในสิ่งที่ควรให้ ให้แก่คนที่ควรให้ การบำเพ็ญทานหากได้พิจารณาตามนี้ ย่อมก่อประโยชน์สุข ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา อันนำมาซึ่งความสุขแก่ผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่เดือนร้อนในภายหลัง และชี้ชัดว่าทานที่แท้จริงนั้นจะต้องให้เพื่ออนุเคราะห์และบูชา ให้ในสิ่งที่ควรให้ และให้แก่คนที่ควรให้เท่านั้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชน

2.2.1 การประยุกต์หลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใช้ประกอบในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะศาสนามีคุณค่ามากมายต่อมนุษย์ในด้านจิตใจซึ่งถือว่าสูงกว่าคุณค่าทางวัตถุ เป็นที่พึงพอใจทำให้มนุษย์ไม่อ้างว้างเวลาประสบปัญหาในชีวิต ผู้มีปัญหาย่อมสามารถนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาซึ่งคนนับถือและเลื่อมใสศรัทธานำพาชีวิตให้ไปสู่เป้าหมาย ที่ตนได้ตั้งไว้ ศาสนิกชนทุกศาสนาคงไม่ตกเป็นเครื่องมือของอำนาจใฝ่ต่ำ เพราะคำสอนทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี สอนให้มนุษย์ละเว้นจากความชั่วทั้งปวง เป็นเครื่องแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ ศาสนาจึงเป็นเหมือนประทีปส่องโลกเราให้สว่างไสวด้วยความรู้แจ้ง และยังสอนให้มนุษย์รักสามัคคี มีความยุติธรรมต้องการปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง รักความเมตตากรุณา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า ไม่อิจฉาริษยา

⁶พระสิริมังคลาจารย์, มงคลดลที่ปณี แปล เล่ม 3 , พิมพ์ครั้งที่ 18, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2537), หน้า 16.

พยายามต่อกัน เมื่อพิจารณาหลักธรรมของศาสนาต่างๆ จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกันในการปลูกฝังความเป็นคนดี และศาสนิกชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คือ

1. เว้นจากการทำชั่วและมุ่งทำความดี ทุกศาสนาสอนให้ละเว้นการทำความชั่วและทำแต่ความดีทั้งสิ้น เพื่อให้ศาสนิกชนทั้งหลายเป็นคนดีนั่นเอง ถึงแม้แนวทางปฏิบัติของแต่ละศาสนาอาจมีข้อแตกต่างกันไป เช่น พระพุทธศาสนามีศีล คือ ข้อห้าม และธรรมะ คือ หลักสำหรับเป็นข้อปฏิบัติ ศาสนาคริสต์มีบัญญัติ 10 ประการ ศาสนาอิสลามสอนให้ยึดหลักศรัทธา 6 ประการ และหลักปฏิบัติ 5 ประการ เป็นต้น

2. ความรัก ความเมตตา แต่ละศาสนากล่าวถึงความรักความเมตตาไว้มากมายทั้งหลักธรรมคำสอนในคัมภีร์ และคำสอนแทรกไว้ในแต่ละตอนของคำสอนนั้นๆ บางครั้งก็มีคำสอนทำนองภายิตเตือนใจ เช่น พระพุทธศาสนามีคติธรรมที่ยึดถือ เช่น เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก และพึงเอาชนะความชั่วด้วยความดี ในศาสนาคริสต์พระเยซูทรงสอนว่า จงรักพระเจ้าอย่างสุดใจสุดความคิด และสุดกำลัง และจงรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง ศาสนาอิสลาม ศาสดามุฮัมมัดก็ทรงกล่าว ผู้ใดขาดความเมตตาเพื่อนมนุษย์ผู้นั้นไม่ได้รับเมตตาจิตเช่นกัน ดังนั้นทุกศาสนาจึงเน้นเรื่องความรัก ความเมตตา เพราะหากมนุษย์ทุกคนมีความรักความเมตตาอยู่ในใจแล้ว ก็จะไม่มีการเบียดเบียนกัน ต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. การเสียสละหรือการสังคมสงเคราะห์ เมื่อมนุษย์มีความรักความเมตตาแล้ว ก็จะมี ความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้การสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ศาสนาต่างๆ จึงสอนให้สงเคราะห์กันด้วยความเมตตากรุณาไม่ใช่หวังผลตอบแทน แต่เน้นการเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่น พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ซึ่งได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา ศาสนาอิสลามได้มีการกำหนดหลักการให้ชาวมุสลิมมีการบริจาคทาน (ซากาต) แก่ผู้ยากจนหรือสมควรรีได้รับความช่วยเหลือในอัตราร้อยละ 2.5 ของรายได้ ศาสนาคริสต์จะเน้นให้มนุษย์เสียสละ ให้อภัย เอื้อเฟื้อ โดยไม่หวังผลตอบแทน

4. ความอดุสาหะและพัฒนาตนเอง ศาสนาต่างๆ สอนให้คนมีความเพียร อดทน ขยัน ขันแข็ง และมีความอดุสาหะ มีความพยายาม อันจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น พระพุทธศาสนาสอนให้คนเคารพในการศึกษา สรรเสริญความเจริญก้าวหน้า มีหลักคำสอน อิทธิบาท 4 อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มีคติเตือนใจ เช่น ความเพียรอยู่ในความสำเร็จอยู่ที่นั่น ศาสนาอิสลามสอนให้คนใฝ่หาความรู้ตั้งแต่เกิดจนตายและมีคำสอนว่า ผู้ใดมีความพยายาม ผู้นั้นจะได้รับผลสำเร็จ หรือคำสอนในศาสนาคริสต์ก็มีกล่าวไว้ว่า เราทั้งหลายภูมิใจความยากลำบาก เพราะรู้ว่าความยากลำบากนั้นทำให้เกิดความอดทนและความอดทนนั้นทำให้เกิดอุปนิสัยที่ดี เป็นต้น

5. ความยุติธรรม คำสอนทุกศาสนาเน้นเรื่องความยุติธรรม เพราะการที่สังคมจะอยู่ร่วมกัน โดยสันติสุขนั้น จำเป็นต้องมีหลักแห่งความยุติธรรมเป็นแกนกลาง พระพุทธศาสนาสอนไม่ให้อยู่ภายใต้อคติ 4 ประการ คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ ศาสนาคริสต์มุ่งเน้นในการรักษาความยุติธรรมในสังคมว่า เจ้าทั้งหลายอย่าเห็นแก่หน้าผู้ใดในการพิพากษา จงฟังท่าน ผู้ใหญ่ ผู้น้อย เหมือนกัน เจ้าทั้งหลายอย่ากลัวผู้ใด เพราะการพิพากษานั้นเป็นการตัดสินของพระเจ้า หรือ ศาสนาอิสลามสอนให้ดำรงความยุติธรรม แม้จะกระทบกระเทือนต่อตัวเจ้าของ ต่อมารดา บิดาหรือญาติ ไม่ว่าเขาจะเป็นคนมีหรือคนจน และอย่าถือตามอารมณ์ใครในการรักษาความยุติธรรม เป็นต้น

เมื่อศาสนิกชนทุกคนยึดมั่นในหลักธรรมในศาสนาแล้ว ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็จะแก้ไขได้ ปัญหาต่างๆ จะลดน้อยลงและไม่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขัดแย้งจนลุกลามเป็นสงครามหรือข้อพิพาทระหว่างสังคม ไม่เกิดการเอาเปรียบในสังคม ไม่เกิดการทำร้ายร่างกายจิตใจซึ่งกันและกัน ไม่มีปัญหาการทำลายสภาพแวดล้อมหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ จนทำให้สังคมที่ตนอยู่อ่อนแอลง

ศาสนาจัดเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่มนุษย์สร้างขึ้น แก่นแท้ของศาสนา อยู่ที่หลักธรรม คำสั่งสอนของศาสดา ซึ่งทุกศาสนามีหลักตรงกัน คือ ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ มีความรัก ความเมตตา มีความซื่อสัตย์และมีความยุติธรรม ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้เราสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการครองตน ครองคนและครองงาน อันจะส่งผลให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่ตนเองสังคมและสร้างสันติสุขในโลก

สำหรับสังคมไทย ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่ง เพราะศาสนาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนไทย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นบ่อเกิดที่สำคัญของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ ค่านิยมของสังคมไทย ประชาชนชาวไทยมีอิสระที่จะเลือกนับถือศาสนาใดๆก็ได้ตามความพอใจ ซึ่งส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติแต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับศาสนาอื่นๆให้ตั้งอยู่ในประเทศไทยได้เพราะทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้เป็นคนดีด้วยกันทั้งสิ้น

ในสังคมปัจจุบันศาสนามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของประชาชน เพราะสภาพสังคม ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้สภาพจิตใจของคน ในสังคมเริ่มเสื่อมถอยตกต่ำ เห็นแก่ตัว แข่งแย้ง ซิงดีซิงเด่น ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นศาสนาจึงมีบทบาท และคุณประโยชน์ต่อสังคมไทย เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีระเบียบวินัยและ ข้อตกลงร่วมกันในสังคม เพื่อความสงบสุขต่อการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

การทำทานในพระพุทธศาสนานั้นแบ่งตามประเภท การให้ทานต้องแบ่งตามการให้ว่า ของ เช่นไร จะให้แก่ใคร เพราะทานที่บริบูรณ์จะมีอานิสงส์มากน้อยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย หลายประการ เพราะสิ่งที่ให้ทานนั้นมีทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม มีทั้งผู้ให้และผู้รับ มีทั้งส่วนที่เป็น พุทธิกรรมกรให้ คุณสมบัติของผู้ให้และผู้รับ คุณภาพของสิ่งของที่ให้ เหล่านี้ล้วนเป็น องค์ประกอบที่บ่งชี้ถึงความพร้อมแห่งทานในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้จัดแบ่งประเภท ของทานออกตามคุณลักษณะดังต่อไปนี้⁷

2.2.2 ประเภทของทาน

ทานแบ่งตามสิ่งที่ให้มี 2 ประเภท คือ

(1) อามิสทาน หรือวัตถุทาน ได้แก่ การให้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ มีข้าว น้ำ ยารักษาโรค เป็นต้น และทรัพย์สินเงินทองภายนอก ทั้งสิ่งเป็นที่รักมาก เช่น อวัยวะเลือดเนื้อ แขน ขา ดวงตา และ วัตถุที่หวงแหนที่สุด คือ การสละชีวิต

(2) ธรรมทาน ได้แก่ การให้ธรรมเป็นทาน หมายถึง การให้ในส่วนจิตใจ เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การให้อภัย รวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์ชัดเจน ในกิจกรรมการ บุญการกุศล ก็จัดเข้าในธรรมทาน⁸

ทาน 2 อย่างนี้ ธรรมทานเป็นเลิศ อามิสทานช่วยค้ำจุนชีวิตให้เขามีที่พึ่งอาศัย แต่ธรรมทาน ช่วยให้เขารู้จักพึ่งตนเองได้ต่อไป เมื่อให้อามิสทาน พึงให้ธรรมทานด้วย⁹ ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ทาน 2 อย่างนี้ ทาน 2 อย่างอะไรบ้าง คือ 1. อามิสทาน (การให้สิ่งของ) 2. ธรรมทาน (การให้ธรรม) ทาน 2 อย่างนี้แล บรรดาทาน 2 อย่างนี้ ธรรมทานเป็นเลิศ”¹⁰ อนึ่งปัจจัย 4 ก็จัดเข้าในอามิสทานด้วยเช่นกัน ดังปรากฏในมังคลัตถ ที่ปณีว่า “ปัจจัย 4 ชื่อว่าอามิสทาน ด้วยสามารถเป็นวัตถุอันบุคคลพึงให้ปัจจัย เหล่านั้น พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกว่าอามิส เพราะเป็นของพึงถูกต้องด้วยกิเลสมี ตัณหาเป็นต้น อีกอย่างหนึ่ง เจตนาเครื่องบริจาคปัจจัย 4 เหล่านั้น ชื่อ อามิสทาน”¹¹

⁷ ธานี ศิลปชัย, ชีวิตและวัฒนธรรม ,1 มีนาคม 2554 ,วันที่ 5 มิถุนายน 2553

www : .raneenoi.com.

⁸ อ.จ.ทุก. 20/142/120.

⁹ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, อ่างแก้ว, หน้า 108.

¹⁰ อ.จ.ทุก. 20/142/120.

¹¹ พระสิริมงคลจารย์, มังคลัตถที่ปณี แปล เล่ม 3, อ่างแก้ว, หน้า 31.

อามิสทาน แปลว่า ให้อามิสสิ่งของ เรียกชื่อว่า ทานวัตถุ (ของสำหรับให้ หรือของที่ควรให้มี 10 อย่าง ตามที่ท่านกล่าวไว้ดังนี้

1. อन्न ได้แก่ ของเคี้ยวและของกินทุกอย่าง เช่น ข้าว
2. ปาน ได้แก่ น้ำดื่ม ของดื่มทุกอย่าง เช่น น้ำมะม่วง
3. วตุ ได้แก่ เครื่องปกปิด หรือผ้าถุง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว
4. ยาน ได้แก่ สิ่งที่จะช่วยให้ไปได้สำเร็จ เช่น รถ คานหาม ร่ม รองเท้า
5. มาลา ได้แก่ ดอกไม้ทั้งปวง ต่างโดยเป็นดอกไม้ที่รื้อแล้ว และยังมีได้รื้อ เช่น ระเบียบดอกมะลิ เป็นต้น หรือต้นไม้ดอกไม้ ต้นไม้ใบ
6. คนธ ได้แก่ ของหอมทุกอย่างและเครื่องอุปกรณ์ของหอมที่บดแล้วและที่มีได้บด และของถูบไว้ทุกอย่างมีจันทร์ เป็นต้น
7. วิเลปน ได้แก่ เครื่องทำการข้อมผิว เครื่องตกแต่ง เช่น ชงทิว เครื่องข้อมเครื่องทา
8. เสยยา ได้แก่ สิ่งที่ใช้นอน มีเตียงและตั้ง เป็นต้น และมีผ้าปาวาร หมายถึง ผ้าห่มใหญ่ เสื้อคลุม และผ้าโกเชาว์ หมายถึง ผ้าทำด้วยขนแพะ เป็นต้น เช่น เสื้อ หมอน มุ้ง ผ้าห่ม
9. อวาสถ ได้แก่ ที่อาศัยสำหรับบำบัดอันตรายมีลมและแดด เป็นต้น หรือที่พักมีเรือนชั้นเดียว เป็นต้น เช่น ที่พัก เครื่องรับรอง ศาลา ม้านั่ง
10. ปทีเปยย ได้แก่ เครื่องอุปกรณ์แห่งประทีปมีไส้และน้ำมัน เป็นต้น เช่น ประทีป (วัตถุสำหรับส่องแสง) เทียน รูป เครื่องแสงสว่าง¹²

ทานวัตถุ 10 ประการนี้ เป็นเกณฑ์พิจารณาในเบื้องต้นว่า สิ่งที่ควรให้มีอะไรบ้าง การให้ทาน โดยวัตถุทั้ง 10 ประการนี้ ไม่ได้มุ่งให้แก่บรรพชิตเท่านั้น แม้คฤหัสถ์หรือฆราวาสและสัตว์เดรัจฉานก็ให้ได้เช่นกัน

ส่วนคำว่า ธรรมทาน หมายถึง การแสดงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศแล้ว อันเป็นเหตุให้สิ้นทุกข์แล้วนำประโยชน์สุขมาให้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ธรรมทานเป็นยอดแห่งทานทั้งปวง คือเลิศ ประเสริฐสุด กว่าอามิสทานทั้งปวงนั่นเอง ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระคาถาแก่ท้าวสักกะจอมเทพและเหล่าท้าวว่า “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทั้งปวงความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทั้งปวง”¹³

¹² ส.ส. 2/422.

¹³ พ.ธ. 25/354/144.

2.2.2 ประเภทของทาน แบ่งตามพฤติกรรมกาให้

พฤติกรรมของบุคคลในการให้ทานมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพราะในแต่ละคนนั้นย่อมมีกิริยาอาการที่แสดงออกไม่เหมือนกัน กิริยาอาการท่าทีของผู้ให้มีความสำคัญมาก โดยไม่จำเป็นว่าสิ่งของที่ให้นั้นน้อยหรือมากแต่ประการใด ดังที่พระพุทธองค์ ได้แสดงลักษณะพฤติกรรมของการให้ทานไว้ 5 ประการ คือ

1. ให้โดยเคารพ
2. ให้ด้วยความอ่อนน้อม
3. ให้ด้วยมือตนเอง
4. ให้ของที่ไม่เป็นเดน
5. ให้เพราะเห็นผลที่จะมาถึง¹⁴

นอกจากนั้นในปัจจนินบาต อังคุตรนิกาย ยังได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของการให้ทานไว้อีก 5 ประการ คือ

1. ให้ด้วยศรัทธา
2. ให้โดยเคารพ
3. ให้ตามกาลอันสมควร
4. ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์
5. ให้โดยไม่กระทบตนและผู้อื่น¹⁵

2.2.3 ประเภทของทาน แบ่งตามเจตนา

การให้ทานนั้น หากยึดเจตนาเป็นที่ตั้งมี 2 วิธี คือ ให้โดยเจาะจงบุคคล และให้โดยไม่เจาะจงบุคคล อันได้แก่

1. ปาฏิปุคคลิกทาน หรือ ปุคคลิกทาน คือการให้โดยเจาะจงบุคคล 14 จำพวก เช่นถวายในพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า ที่สุดแม้กระทั่งให้ทานเจาะจงในสัตว์ดิรัจฉาน
2. สังฆทาน คือการให้โดยไม่จำเพาะเจาะจงบุคคล 7 จำพวก เช่น ถวายทานในสงฆ์ 2 ฝ่าย มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ถวายทางในพระภิกษุสงฆ์¹⁶

พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญสังฆทานว่ามีผลหรืออานิสงส์มากกว่าปาฏิปุคคลิกทาน โดยเฉพาะการถวายทางในสงฆ์ 7 ประเภทนี้ คือ ถวายแก่สงฆ์โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขย่อมได้รับ

¹⁴อง.ปญจก.22/147/244.

¹⁵อง.ปญจก.22/148/244.

¹⁶ม.อ. 14/379/427-428.

อานิสงส์มาก จะเห็นได้จากทักขิณที่ถวายเป็นสงฆ์ แม้ภิกษุผู้รับจะเป็นผู้ทุศีลมีเพียงผ้ากาสาจะพันคอ ก็ตามที่ แต่ผลของสังฆทานนั้น นับไม่ได้ หาประมาณไม่ได้ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับปาฏิบุคลิกทานแล้ว อานิสงส์ที่ได้รับจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

2.2.4 ประเภทของทาน แบ่งตามคุณภาพของวัตถุ

ทาน หรือ อามิสทาน เมื่อแบ่งตามคุณภาพมี 3 อย่างคือ ทาสทาน สหายทาน และสามีทาน ซึ่งทานทั้ง 3 ได้ปรากฏในมัลลคัตถทีปนี¹⁷

ผู้ใดบริโภคนของอร่อยด้วยตน ให้ของไม่อร่อยแก่ชนเหล่าอื่น ผู้นั้นชื่อว่าเป็นทาสแห่งไทยธรรม กล่าวคือทานให้ ผู้ใดบริโภคนสิ่งใดด้วยตนเอง ให้สิ่งนั้นแก่ และ ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสหายแห่งทาน ให้ ส่วนผู้ใด ตนเองยังอัธยาศัยให้ไป ด้วยสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมให้ของอร่อยแก่ชนเหล่าอื่น ผู้นั้นชื่อว่าเป็นนาย เป็นหัวหน้า เป็นเจ้าแห่งทานให้ พระผู้มีพระภาคตรัสคำว่า “ทานปติ” ทรงหมายเอาผู้เช่นนั้น

บรรดาทายกทั้ง 3 จำพวกนั้น บุคคลชื่อว่าเป็นดุจทาส เพราะเป็นไปในอำนาจวัตถุที่ตนบริโภคนเอง เหตุที่ตนถูกค้ำหาครอบงำ ชื่อว่าเป็นดุจทาส เพราะเป็นไปในอำนาจแห่งวัตถุที่ตนไม่ให้แก่ชนเหล่าอื่น ...ทายกชื่อว่าเป็นสหายให้ เพราะตั้งของที่ตนพึงบริโภคนและของที่พึงให้แก่ชนอื่นไว้โดยเสมอ ๆ กัน ทายกชื่อว่าเป็นนายให้ เพราะไม่เป็นไปในอำนาจแห่งไทยธรรมเอง แต่ทำไทยธรรมนั้นให้ไปเป็นไปในอำนาจของตน¹⁷

ในมัลลคัตถทีปนี ยังได้กล่าวถึงความ โลก กิเลส ตัณหา เป็นตัวแปรสำคัญส่งผลให้ทานดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างกันว่า ทายกผู้ไม่มีความโลภในใจขณะให้ทาน ชื่อว่าเป็นเจ้าแห่งทาน เพราะความ โลกนั้นครอบงำไม่ได้ ทายกผู้มีใจไกลต่อความเป็นทาสแห่งตัณหาในขณะที่ให้ทาน ชื่อว่าทาสทาน และทายกผู้สละสิ่งของ (ไทยธรรม) อันเป็นที่รักของตนให้ทาน ชื่อว่า สหายทาน¹⁸

การให้ทานตามคุณภาพของวัตถุดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า

ทาสทาน คือการให้วัตถุทานที่เลว ราคาถูก หยาบ คุณค่าน้อยกว่าที่ตนใช้บริโภคนอยู่ เป็นการให้อย่างถูกเหยียดหยามทั้งสิ่งของและผู้รับ เปรียบเทียบเหมือนให้แก่คนขอหรือให้ของแก่ทาสของตนในสมัยโบราณ

สหายทาน คือการให้สิ่งของที่อยู่ระดับเสมอตัว ชั้นกลาง หมายความว่า ตนเองมีหรือบริโภคนใช้สอยอย่างไร ก็ให้ของเช่นนั้นแก่ผู้อื่น เหมือนให้แก่คนที่อยู่ในฐานะเป็นมิตรสหายกัน แบ่งกันกินแบ่งกันใช้

¹⁷พระสิริมงคลอาจารย์, มัลลคัตถทีปนี แปล เล่ม 3, อ้างแล้ว, หน้า 26.

¹⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

สามิทาน(หรือทานบติ) คือ การให้ของที่ประณีต สวยงาม ของดีมีคุณค่าราคาแพง กว่าของที่ตนบริโภคอยู่ คือเลือกสรรแต่ของที่ดีมีคุณภาพอย่างดีที่สุด ตลอดถึงให้ด้วยความเคารพยำเกรงในวัตถุทานและผู้รับ เหมือนเทิดทูนให้แก่ นาย ผู้ที่เคารพนับถือ

2.2.5 ประเภทของทาน แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการให้

การให้ทานนั้น ไม่ว่าจะเป็ นอามิสทานหรือธรรมทาน ก่อนอื่นนั้นผู้ให้ต้องทราบจุดประสงค์ของการให้หรือจุดมุ่งหมายของการให้เป็นอย่างดี มิฉะนั้น ก็จะเป็นการให้โดยไร้จุดหมาย หมายความว่าให้โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะทำให้ทานของผู้ให้นั้นสูญเปล่า ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการให้ทานจึงจำเป็ นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เป็นทายกหรือผู้ให้ เพราะถ้าผู้ให้ให้ทาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักการให้ทานแล้ว ทานนั้นจึงชื่ อว่ามีคุณค่ามีประโยชน์อย่างแท้จริง

ในมังคลัตถปิณี ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการให้ทานไว้ 2 ประการ คือ

1. ให้เพื่ออนุเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนยากไร้ด้วยจิตเมตตาสงสาร โดยไม่หวังผลตอบแทน จึงให้ทาน เพราะคิดว่า ถ้าเราตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นจะมีความยากลำบากเพียงไร เมื่อได้รับการช่วยเหลือ จะส่งผลให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. ให้เพื่อบูชาคุณ ได้แก่ ถวายทานในพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์สาวก เพราะค้ำ นึงว่า เป็นผู้มีพระคุณแก่ชาวโลก หลักธรรมค้ำสอนก่อนเกิดประโยชน์สุขเป็นอนเนกอนันต์ ให้แก่มารดา บิดา ผู้ให้กำเนิด ครูอาจารย์ ผู้ให้ศิลปะวิทยาการ ท่านเหล่านี้เป็นบุพพการีชนผู้ทำอุปการะก่อนที่ตนควรทำการตอบแทนคุณ¹⁹

2.2.6 ประเภทของทาน แบ่งตามสาเหตุ หรือแรงจูงใจในการให้

การให้ทานนั้น ย่อมมีสาเหตุของการให้ เรียกว่าแรงจูงใจในการให้ บุคคลมีจิตใจขวนขวายเพื่อให้ทานได้ก็เพราะเกิดจากแรงจูงใจนั่นเอง เหตุแห่งการให้ทานหรือแรงจูงใจในการให้ทานดังกล่าว พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. บางคนให้ทานเพราะได้โอกาสพอเหมาะ
2. บางคนให้ทานเพราะกลัวต่อการถูกติเตียน
3. บางคนให้ทานเพราะคิดว่าเขาได้ให้แต่ตนแล้ว
4. บางคนให้ทานเพราะคิดว่า เขาจักให้แก่ตน
5. บางคนให้ทานเพราะคิดว่า การให้ทานเป็นการดี

¹⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

6. บางคนให้ทานเพราะคิดว่าตนหุงหากินเองได้ คนเหล่านี้หุงหากินเองไม่ได้ การที่เราหุงกินเองได้จะไม่ให้ทานแก่คนเหล่านี้ ผู้หุงหากินเองไม่ได้ ไม่ควร

7. บางคนให้ทานด้วยคิดว่าเมื่อตนให้ทานนี้ กิตติศัพท์อันงามย่อมขจรไป

8. บางคนให้ทานเพื่อเป็นเครื่องประดับจิตและปรุ้งแต่งจิต²⁰

เหตุแห่งการให้ทานทั้ง 8 ประการนี้ เป็นแรงงูใจหรือเป็นเครื่องกระตุ้นจิตใจให้เกิดความชวนชวยในการให้ทาน ในเหตุแห่งการให้ทานทั้ง 8 ประการนั้นมีทั้งส่วนที่เป็นกุศลคือเป็นเครื่องขัดเกลากิเลสและส่วนที่ตรงกันข้ามคือเป็นเครื่องเพิ่มพูนกิเลสให้กับผู้ให้เอง เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าเหตุแห่งทานข้อที่ 1,3,5,6,7 และ 8 จัดเป็นทานวัตถุที่เป็นบุญกุศลเป็นทานที่ปราศจากโทษ ส่วนข้อที่ 2 และ 4 นั้น จะเห็นได้ว่าเป็นทานวัตถุที่บุคคลตกอยู่ในอำนาจของกิเลสอันเป็นเหตุให้ไม่อยากเสียผลประโยชน์ของตนเอง และมุ่งหวังผลประโยชน์เพื่อตนเองฝ่ายเดียวทานประเภทนี้จัดเป็นทานที่มีโทษ

ขณะเดียวกัน พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ทรงแสดงแรงงูใจในการให้ทานไว้อีก 8 ประการ ดังนี้

1. บางคนให้ทานเพราะความชอบ

2. บางคนให้ทานเพราะความชัง

3. บางคนให้ทานเพราะความหลง

4. บางคนให้ทานเพราะความกลัว

5. บางคนให้ทานเพราะคิดว่าพ่อและปู่เคยให้ทาน เคยทำงาน เราไม่ควรให้วงศ์ตระกูลเก่าแก่เสื่อมหายไป

6. บางคนให้ทานเพราะคิดว่าตนให้ทานนี้แล้ว หลังจากตายแล้วจักไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์

7. บางคนให้ทานเพราะคิดว่า เมื่อตนให้ทานนี้ จิตย่อมผ่องใสเกิดความชื่นชมโสมนัส

8. บางคนให้ทานเพื่อเป็นเครื่องประดับจิตและปรุ้งแต่งจิต²¹

แรงงูใจที่ทำให้คนทำทาน ซึ่งในแต่ละข้อก็เป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางข้อก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ที่ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น และจากที่กล่าวมาพอจะแสดงให้เห็นว่า ทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอันใดเป็นความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงงูใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบสำคัญมากที่จะทำให้การทำทานบรรลุก็คือ ต้องมีผู้รับทาน

²⁰ที่.ปา. 11/345/269-270.

2.2.7 ประเภทของทาน แบ่งตามองค์ประกอบของทาน

การให้ทานของบุคคลทั่วไปนั้น ถ้าจะให้สำเร็จผลคือการได้รับอานิสงส์ของทานอย่างสมบูรณ์ ต้องรู้จักวิธีการทำทานอย่างถูกต้อง คนทั้งหลายจะให้ทานด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม และสิ่งที่ตนปรารถนานั้นจะสำเร็จผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของทานเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งองค์ประกอบของทานดังกล่าวมีปรากฏในทานสูตรว่า

“ทายกก่อนแต่จะให้เป็นผู้มีใจดี กำลังให้ทานอยู่ก็มีจิตเลื่อมใส ครั้นให้ทานแล้วก็มิใจขึ้นบาน นี่เป็นความถึงพร้อมแห่งยัญ (บุญ) ปฏิภาหคผู้สำรวมประพฤติ พรหมจรรย์ทั้งหลาย คือท่านผู้ปราศจากราคะ ปราศจากโทสะ ปราศจากโมหะ ไม่มีอาสวะ ย่อมเป็นเขตถึงพร้อมแห่งยัญ ทายกต้อนรับปฏิภาหคด้วยตนเอง ถวายทานด้วยมือตนเอง ยัญนั้นย่อมมีผลมาก เพราะตนและเพราะผู้อื่นทายกผู้มีปัญญา มีศรัทธา เป็นบัณฑิต มีใจพ้นจากความตระหนี่ ครั้นบำเพ็ญทานอย่างนี้แล้ว ย่อมเข้าถึงโลกที่เป็นสุข ไม่มีความเบียดเบียน”²²

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สามารถแบ่งแยกออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายทายก (ผู้ให้) มีองค์ 3 ประการ คือ (1) ก่อนให้ก็มีใจดี (2) กำลังให้ก็ทำจิตให้เลื่อมใส (3)²³ ครั้นให้แล้วก็มีใจเบิกบาน
2. ฝ่ายปฏิภาหค (ผู้รับ) มีองค์ 3 ประการ คือ (1) เป็นผู้ปราศจากราคะ (2) เป็นผู้ปราศจากโทสะ (3) เป็นผู้ปราศจากโมหะหนึ่ง ทานที่มีอานิสงส์มากนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. วัตถุที่จะให้ทาน ต้องเป็นของบริสุทธิ์ คือได้มาด้วยความสุจริต ยุติธรรม
2. ทายกผู้จะให้ทาน ต้องเป็นคนดี มีคุณธรรมศีลธรรม
3. ปฏิภาหคผู้จะรับทาน ต้องเป็นผู้ปราศจากกิเลส หรือพระอรหันต์

ขณะเดียวกัน พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงถึงความบริสุทธิ์แห่งทักษิณา 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. ทักษิณาที่บริสุทธิ์ฝ่ายทายก (ผู้ให้) แต่ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิภาหค (ผู้รับ)
2. ทักษิณาที่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิภาหค แต่ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายทายก
3. ทักษิณาที่ไม่บริสุทธิ์ทั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิภาหค

²⁰ อจ.อฎฐก. 23/33/288.

²² อจ.ฉก. 22/37/349-50.

²³ อจ.ฉก. 22/37/486.

4. ทักษิณาที่บริสุทธิตั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิบัติภาท²⁴

ทักษิณาทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเรื่องของทายกและปฏิบัติภาทโดยตรงซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน โดยอาศัยวัตถุทานเป็นสื่อกลางในการให้ทาน

จากข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ทานที่จะมีผลมากหรือมีผลอันไพบูรณ์นั้นทั้งทายกและปฏิบัติภาทจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมมีกัลยาณธรรม ได้สั่งของมาโดยธรรม พร้อมทั้งมีจิตใจเลื่อมใส เชื่อกรรมและผลของกรรม และทักษิณาทานนั้นต้องบริสุทธิตั้งสองฝ่ายคือบริสุทธิตั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิบัติภาท

สำหรับองค์ประกอบของทานที่จะมีผลมากนั้น พระพุทธองค์ได้ตรงเปรียบเทียบนาที่ดีนี้ เหมือนกับทานที่บุคคลให้แก่สมณะพราหมณ์ที่ดีผู้ประกอบด้วยองค์ 8 ประการ และสมณะพราหมณ์ผู้ประกอบด้วยองค์ 8 ประการนั้น คือ

1. เป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ)
2. เป็นผู้ที่มีสัมมาสังกัปปะ (คำริชอบ)
3. เป็นผู้ที่มีสัมมาวาจา (เจรจาชอบ)
4. เป็นผู้ที่มีสัมมากรรมันตะ (กระทำชอบ)
5. เป็นผู้ที่มีสัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ)
6. เป็นผู้ที่มีสมมาวายามะ (พยายามชอบ)
7. เป็นผู้ที่มีสัมมาสติ (ระลึกชอบ)
8. เป็นผู้ที่มีสัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)²⁵

ข้อความข้างต้น เน้นถึงสถานภาพของปฏิบัติภาทเป็นหลัก หากมีคุณธรรมดังกล่าวก็ทำให้ทานมีอานิสงส์มาก ตรงกันข้าม หากไม่มีก็ทำให้เกิดอานิสงส์น้อยเช่นกัน

การที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรงเปรียบเทียบให้เห็นนี้นั้น เป็นการชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติของนาที่ดีกับสมณะพราหมณ์ที่ดีว่าต้องถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ พระพุทธองค์ยังได้มีพระดำรัสว่า

“พืชที่สมบูรณ์ถูกหว่านลงในนาที่สมบูรณ์ เมื่อฝนตกต้องตามฤดูกาล ธัญชาติจะงอกงามได้ เพราะไม่มีศัตรูพืช มีความเจริญงอกงามมีความไพบูรณ์ มีผลสมบูรณ์เต็มที ฉะนั้นใด โภชนะที่สมบูรณ์ ที่บุคคลให้ในสมณะพราหมณ์ผู้มีศีลสมบูรณ์

²⁴ม.อ. 14/719/391.

²⁵อ.อ.อ.จก. 23/34/291.

ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ย่อมนำมาซึ่งกุศลอันสมบูรณ์ เพราะกรรมที่เขาทำไว้นั้นสมบูรณ์แล้ว”²⁶

อานิสงส์แห่งทาน ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของทานเป็นสำคัญ โดยมีตัวแปรของฝ่ายทายก 3 ประการ และฝ่ายปฏิบัติทายก 3 ประการ รวมเป็น 6 ประการ นอกจากนั้นควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ให้ ทายกผู้ให้ และปฏิบัติทายกผู้รับ เพราะทัศนคติบางอย่างบริสุทธิ์ฝ่ายทายก แต่ไม่บริสุทธิ์ฝ่ายปฏิบัติทายก ซึ่งล้วนเป็นเหตุปัจจัยทั้งนั้น เปรียบเหมือนนาข้าวที่ต้องอาศัยผืนแผ่นดิน น้ำ เมล็ดข้าว ปุ๋ย และวิธีการปลูก ดูแลเอาใจใส่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจะนั้น หากองค์ประกอบของทานบริบูรณ์แล้ว ย่อมเกิดผลอานิสงส์เป็นกุศลที่ยิ่งใหญ่ ส่งผลให้ได้ความสุขกาย สุขใจ เป็นไปเพื่อสวรรค์ได้รับผลที่พึงปรารถนาอย่างน่าพอใจ

2.2.8 ประเภทของทาน แบ่งตามอานิสงส์

การให้ทานนั้นช่วยส่งเสริมความร่วมมือกันทางสังคม เป็นวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับเชื่อมช่องว่างทางจิตวิทยาซึ่งมีอยู่ระหว่างคนรวยและคนจน ได้มากกว่าการเชื่อมช่องว่างทางเศรษฐกิจอันเป็นเรื่องของวัตถุ พระพุทธเจ้าได้ตรัสย้ำว่า “ผู้มีจิตตั้งมั่นในบุญ (ทาน) นี้แล้ว ย่อมละโทษได้”²⁷

“ถ้าบุคคลตั้งความปรารถนาที่จะไปเกิดในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หลังจากให้ทานคือ ข้าว น้ำ ผ้า ยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พิง และเครื่องประทีป แก้วสมณะหรือพราหมณ์ เขาจะบรรลุถึงความปรารถนานั้นได้ ถ้าเขาเป็นผู้มีศีล มิใช่เป็นผู้ทุศีล”²⁸

อนึ่ง พระพุทธองค์ ได้ตรัสถึงบุคคลที่เป็นทานบดี ย่อมได้รับความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือจากพระอรหันต์ และอานิสงส์ที่พึงได้รับอื่น ๆ รวม 7 ประการ คือ “พระอรหันต์ 1. พึงอนุเคราะห์ 2. พึงเข้าไปหา 3. พึงรับทาน 4. พึงแสดงธรรม 5. กิตติศัพท์พึงขจรไป 6. เข้าไปยังสังคมใด ๆ พึงเป็นผู้แก่กล้า ไม่เก้อเจิน และ 7. คนมีศรัทธา เป็นทานบดี ยินดีให้ทานสมมาเสมอหลังจากตายแล้ว พึงไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์”²⁹

²⁶ อกุ.อฎฐก.23/34/291.

²⁷ พุ.ธ.25/512/612.

²⁸ อกุ.อฎฐก.23/35/292.

²⁹ อกุ.สตุตค. 23/57/109-111.

ผลทานทั้ง 7 ประการดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า ข้อที่ 1-6 เป็นผลทานที่เห็นอย่างประจักษ์ในปัจจุบัน และข้อที่ 7 เป็นผลทานที่จะพึงได้รับในสัมปรายภพ ขณะเดียวกันพระสูตรนี้ได้เน้นถึงคนที่มีศรัทธา เป็นผู้ให้ทานอย่างสม่ำเสมอเท่านั้นที่จะเป็นผู้พึงได้รับผลหรืออานิสงส์ของทานอย่างแท้จริง และพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงอานิสงส์ของทานในระดับพื้นฐานไว้อีก 5 ประการ คือ

1. ผู้ให้ทานย่อมเป็นที่รักที่พอใจของคนหมู่มาก
2. สัตบุรุษย่อมคบหาผู้ให้ทาน
3. กิตติศัพท์อันงามของผู้ให้ทานย่อมขจรไป
4. ผู้ให้ทานย่อมไม่ห่างเหินจากกรรมของคฤหัสถ์
5. ผู้ให้ทานหลังจากตายแล้วย่อมเกิดในสุคติโลกสวรรค์³⁰

จากอานิสงส์ของทานทั้ง 5 ประการนี้ กล่าวไว้ว่า ทายกหรือผู้ให้ทานย่อมได้รับอานิสงส์คือเป็นที่รักที่พอใจของคนทั่วไป มีคนดีเป็นเพื่อน มีชื่อเสียงในทางที่ดี ประกอบไปด้วยคุณธรรมนี้เป็นอานิสงส์ที่จะพึงได้รับและเห็นประจักษ์ในปัจจุบัน ส่วนอานิสงส์ที่จะพึงได้รับในสัมปรายภพก็คือย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์นั่นเอง

อย่างไรก็ดี ทายกผู้ให้โภชนะ ชื่อว่าให้ฐานะ 5 ประการแก่ปฏิกาทก คือ “(1) ให้อายุ (2) ให้วรรณะ (ผิวพรรณ) (3) ให้สุขะ (ความสุข) (4) ให้พละ (กำลัง) (5) ให้ปัญญา ครั้นให้สิ่งเหล่านี้แก่ผู้อื่นแล้วตนเองก็เป็นผู้พึงได้รับอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปัญญาเช่นเดียวกัน”³¹ อาจจะมีเรียกได้ว่า “บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น”³²

นอกจากนั้น พระพุทธองค์ยังทรงแสดงผลของสัปปุริสทาน (ทานของคนดี) ไว้ในปัญญาคนิบาท อังคุตตรนิกาย ว่า

ครั้นเราให้ทานด้วยศรัทธาแล้วย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีรูปงาม น่าดู น่าเลื่อมใส มีฉวีวรรณะผุดผ่องยิ่งนัก

ครั้นให้ทาน โดยเคารพแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีบุตรภรรยา ทาส คนใช้ และกรรมกรตั้งใจฟังด้วยดี เจริญโภคะตบ ตั้งใจใฝ่รู้

ครั้นให้ทานตามกาลอันควรแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีความปรารถนาที่เกิดขึ้นตามกาลบริบูรณ์

ครั้นเป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทานแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีจิตน้อมไปเพื่อบริโภคกามคุณ 5 สูงยิ่งขึ้นในที่ที่ทานนั้นแผ่ผล

³⁰ อัง.ปญจก. 22/35/56.

³¹ อัง.ปญจก. 22/37/58.

³² ต.ส. 15/256/374.

ครั้นให้ทานไม่กระทบตนและผู้อื่นแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และเป็นผู้มีโภคะทรัพย์ ไม่มีภยันตรายแต่ที่ไหน ๆ คือ จากไฟ จากน้ำ จากกพระราชา จากโจร จากคนไม่เป็นที่รัก หรือจากทายก³³

ข้อความดังกล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ของท่านว่าจากเงื่อนไขทางจิตใจของผู้ให้มากกว่าคุณค่าของวัตถุโดยตรง การให้ศรัทธา การวะหรือโอกาสเหล่านี้ ก็เป็นเงื่อนไขทำให้ท่านมีคุณค่าอีกเช่นกัน แม้ว่าพระพุทธรูปจะทรงเน้นผู้รับเป็นองค์ประกอบหลัก แต่ก็มิได้ให้ความสำคัญเฉพาะพระอริยบุคคลระดับสูง แม้การให้ทานสัตว์เดียรัจฉาน ก็มีอานิสงส์ตามสมควรรวมทั้งผู้ผู้สืลหรือมีศีลอีกด้วย ดังพระคำรัสว่า

ทานแก่สัตว์ดิรัจฉาน พึ่งหวังผลทักษิณา (ทาน) ได้ร้อยเท่า

ทานแก่ปุณฺชนผู้สืล พึ่งหวังผลทักษิณา ได้พันเท่า

ทานแก่ปุณฺชนผู้มีศีล พึ่งหวังผลทักษิณา ได้แสนเท่า

ทานแก่บุคคลภายนอก (พุทธศาสนา) ผู้ปราศจากความกำหนัดในกาม พึ่งหวังผลทักษิณา ได้แสน โภภูเท่า

ทานแก่ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำโสคาปัตติผลให้แจ้ง พึ่งหวังผลทักษิณาจนนับไม่ถ้วนได้ จนประมาณไม่ได้ ไม่ต้องกล่าวถึงพระโสคาบัน ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำสกทาคามิผลให้แจ้งพระสกทาคามี ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำอนาคามิผลให้แจ้ง พระอนาคามี ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อทำอรหัตผลให้แจ้ง สาวกของตถาคตผู้เป็นอรหันต์ พระปัจเจกพุทธเจ้า และตถาคตอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าการให้ทานจะมีอานิสงส์มากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้งสองฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิบัติทัก ซึ่งทั้งสองนั้นต้องเป็นผู้บริสุทธิ์และวัตถุก็ต้องบริสุทธิ์ด้วยเช่นกัน บุคคลผู้ให้ทานก็ย่อมหวังผลทานบ้างเป็นธรรมดา ขณะเดียวกันทานนั้นก็ย่อมให้ผลตามวัตถุทานที่บุคคลนั้น ๆ ให้แล้ว แต่ที่สำคัญการให้ทานนั้นต้องมุ่งการตกแต่งประดับจิตใจเป็นพื้นฐาน เพราะทานนั้นจะให้ผลในรูปแบบใดก็ตามก็ปล่อยให้ไปไปตามเหตุตามผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอานิสงส์ที่พุทธศาสนิกชนควรจะได้รับอย่างแท้จริงก็คือความเป็นผู้ไม่หวังสิ่งตอบแทนในการให้ทาน แต่มุ่งเพื่อประดับปรุงแต่งจิต โดยไม่กลับมาสู่โลกนี้อีก ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า “ทานที่บุคคลให้โดยไม่มี ความหวัง แต่ให้เพื่อประดับจิตและปรุงแต่งจิต เมื่อตายไปย่อมเกิดในพรหมโลก เขาสิ้นกรรม หมดความเป็นใหญ่แล้วเป็นผู้ไม่กลับมา”³⁴ จากพระพุทธรูปดังกล่าวนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ทานให้โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทนใด ๆ กล่าวคือ ไม่ให้ทานเพื่อชมคนอื่น ไม่ให้ทานเพื่อเอาหน้า แต่ให้เพื่อมุ่งขัดเกลาจิตใจตนเองให้

³³ ๑ง.ปญจก.22/148/245.

³⁴ ๑ง.อญจก. 23/33/2899.

หมจดจจากกิเลสตัณหาต่าง ๆ ขจัดความตระหนี่ถี่เหนียวเป็นต้น ก็จะได้รับอานิสงส์ของท่านอย่างบริบูรณ์ เพราะท่านเป็นบันไดก้าวสู่ธรรมะชั้นสูงมุ่งตรงสู่พระนิพพานได้โดยไม่ยาก

สรุปความว่า ความหมายของท่านทั่วไป คือการเสียสละ ลดความเห็นแก่ตัว มุ่งประโยชน์ของผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส ความหมายของท่านในพระพุทธศาสนา คือการให้ ให้ในสิ่งที่ควรให้ ให้แก่บุคคลที่ควรให้ แบ่งปันความสุขให้แก่ผู้อื่น โดยมีทานเป็นพื้นฐานก่อนแล้วรักษาศีลและเจริญสมาธิภาวนาตามลำดับ เป็นการขจัดกิเลสมีเจตธรรมความตระหนี่ โดยแบ่งเป็นอามิสทาน คือการให้สิ่งของมีวัตถุ 10 ประการ ได้แก่ ข้าว น้ำ เป็นต้น และธรรมทาน คือการให้ธรรมะ คำสอน ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

ทานในพระพุทธศาสนาจะมีอานิสงส์มากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้งฝ่ายทายกและฝ่ายปฏิคาหก ตลอดจนพฤติกรรมการให้ ทานวัตถุ เจตนาความตั้งใจ จุดมุ่งหมายของการให้ แต่ละอย่างดีหรือเลว หยาบหรือประณีตอย่างไร เป็นต้น ทานเมื่อทำถูกต้องตามหลักการทางพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมนำมาซึ่งประโยชน์สุขแก่ผู้ปฏิบัติ เกิดความสงบสุขร่มเย็น เป็นสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน ส่งผลดีต่อสังคมประเทศชาติโดยรวม แต่เหตุใจนการให้ทานที่ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาคั้งเดิมจึงไม่ค่อยมีใครนำมาตีแผ่ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ต่างนำไปใช้โดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายเดิมที่พระพุทธเจ้าได้วางไว้คือ เพื่อเป็นเครื่องดำเนินไปสู่บรรลผลนิพพาน

ประเภทของท่าน ตามแนวคิดของ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ดังนี้

1. อามิสทาน คือการให้วัตถุสิ่งของ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ข้าว(อาหาร)และน้ำเป็นทรัพย์โดยปรมาัตถ์ สิ่งอื่นเป็นทรัพย์โดยบัญญัติเพราะเกิดจากการสมมุติของของคนที่ทำให้เกิดความจำเป็น เช่น เสื้อผ้าถ้าใส่กันอายุ เงินทองเพชรที่กินไม่ได้และไม่มีประโยชน์
2. อภัยทาน คือการยกโทษด้วยการไม่พยายามจองเวร บัณฑิตกล่าวเป็นทานที่ให้ได้อย่างที่สุด โดยเฉพาะการให้อภัยศัตรูหรือผู้ที่ทำร้ายตนอย่างสาหัส
3. วิทยาทาน คือการให้ความรู้ทางโลก
4. ธรรมทาน คือการให้ความรู้ทางธรรม คือการให้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ทางพุทธศาสนา ชื่อว่าให้ทุกอย่าง³⁵

ประเภทของท่าน ตามแนวคิดของ พระธรรมวิสุทธิกวี ดังนี้

1. อามิสทาน หรือวัตถุทาน การให้วัตถุสิ่งของ

³⁵พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2548), หน้า 76.

2. ธรรมทาน การให้พระธรรมคำสั่งสอน
3. อภัยทาน การให้อภัยแก่คนอื่นหรือสัตว์อื่น
1. อามิสทาน หรือวัตถุทาน การให้วัตถุสิ่งของ ในพระพุทธศาสนา มี 2 ประการ คือ
 1. ปาฏิบุคคลิกทาน การให้เจาะจงบุคคล
 2. สังฆทาน การให้เป็นสังฆทาน

ทานที่ให้เฉพาะเจาะจง คือ ให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ที่เรียกว่า ปาฏิบุคคลิกทานทานในพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมเบื้องต้นของชาวพุทธผู้ใดให้ทานผู้นั้นย่อมเป็นที่รักของผู้อื่น ผู้ให้ย่อมผูกไมตรีไว้ได้ การบริจาคเป็นการสร้างความสงบสุขในสังคม ผู้ที่บริจาคคือ ผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง มีจิตใจที่เสียสละ บางคนที่ไม่เข้าใจในเรื่องทาน ก็อาจจะคิดไปว่า “คนโง่ให้ทาน คนฉลาดรับทาน” นี้คือพวกมิจฉาทิฐิ ซึ่งไม่เข้าใจเรื่องผลของทาน

แท้จริง การให้คือการได้ เหมือนกับการออกกำลังกายก็คือ การได้กำลัง ไม่ได้เสียกำลังกาย เราให้ทานก็คือการได้ ได้อะไร ได้ผลของทาน ได้น้ำใจของคนบริจาคทานเป็นน้ำใจที่สูง เป็นลักษณะของนักเสียสละ ผู้ให้ทานจึงเป็นนักเสียสละ

คนเราได้รับทานครั้งแรกก็คือ ได้จากพ่อแม่ อันนี้ก็จัดว่าเป็นทานเหมือนกัน เพราะการให้มาจากผู้อื่น เราจึงดำรงชีวิตอยู่ได้ ถ้าพ่อแม่ไม่ให้ชีวิตเรา ไม่ให้น้ำนม ไม่ให้ข้าว ไม่ให้น้ำ เราก็เกิดมาไม่ได้ แม้ถ้าเกิดมาแล้ว เราก็ดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ไม่ได้ ผู้ใดเป็นนักให้ ผู้นั้นเชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจสูง

2. ธรรมทาน การให้พระธรรมคำสั่งสอน ในพระพุทธศาสนา คือ

ทานที่มีผลมากกว่าอามิสทานทุกชนิด คือ ธรรมทาน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบปัญหาของท้าวสักกเทวราชที่มาทูลถามปัญหา 4 ข้อว่า

1. บรรดาทานทั้งหลาย ทานชนิดไหน บัณฑิตกล่าวว่าเยี่ยม
2. บรรดาการสัจทั้งหลาย รสชนิดไหน บัณฑิตกล่าวว่ายอดเยี่ยม
3. บรรดาความยินดีทั้งหลาย ความยินดีชนิดไหน บัณฑิตกล่าวว่าเลิศ
4. เพราะเหตุไร ความสิ้นตัณหา บัณฑิตกล่าวว่าประเสริฐที่สุด

โดยพระองค์ตรัสตอบว่า

“สัพพทาน ธรรมทาน ชินาติ	การให้พระธรรมชนะการให้ทั้งปวง
สพฺพรส ธรรมรส ชินาติ	รสพระธรรมชนะรสทั้งปวง
สพฺพรดี ธรรมรดี ชินาติ	ความยินดีในธรรมชนะการยินดีทั้งปวง
ตณฺหกขโย สพฺพทกข ชินาติ	ความสิ้นตัณหาชนะทุกข์ทั้งปวง”

การให้ที่ชนะ คือ ประเสริฐกว่าการให้ทั้งปวงนั้น ในอรรถกถาธรรมบทภาค 8 ท่านอธิบาย

ไว้ว่า

“ก็ถ้าว่าบุคคลถวายไตรจีวร เช่นกับใบตองอ่อน (ผ้าชนิดดี) แต่พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้า และพระชีนาสพทั้งหลาย ผู้นั่งคิด ๆ กัน (นั่งชิดกัน) ในห้วงจักรวาลจึงพรหมโลก การอนุโมทนาทานของพระพุทธเจ้าเป็นต้น ด้วยพระคาถาเดียวในสมาคมนั้นประเสริฐ ก็ทานนั้นก็หาถึงเสียที่ 16 ของคานานั้นไม่ การแสดงธรรมก็ดี การกล่าวสอนธรรมก็ดี การฟังธรรมก็ดี เป็นของที่ยิ่งใหญ่ ดังกล่าวมานี้

อนึ่ง บุคคลฟังธรรม อานิสงสัย่อมมีแก่บุคคลนั้นแท้ ธรรมทานนั้นแหละที่พระพุทธเจ้าเป็นต้นทรงแสดงแล้ว แม้ด้วยการอนุโมทนาด้วยคาถาเพียงคาถาเดียว ประเสริฐที่สุด กว่าทานที่ทายกบรรจูปาตรเต็ม ไปด้วยอาหารบิณฑบาตรอันประณีตแล้วถวายแก่บริษัทเห็นปานนั้นแหละบ้าง กว่าเกศขานที่บุคคลบรรจูปาตรให้เต็มด้วยเนยใสและน้ำมันเป็นต้นถวายบ้าง กว่าเสนาทานที่ทายกสร้างวัด เช่นกับมหาวิหาร (ในศรีลังกา) และปราสาท เช่นกับโลหะปราสาทตั้งหลายแสนแล้วถวายบ้าง กว่าการบริจาตก่อนนาถิกเสรษฐี เป็นต้น ประการวิหารทั้งหลายทำบ้าง เพราะเหตุไร”

เพราะว่า ชนทั้งหลาย เมื่อจะทำบุญเห็นปานนั้น ได้ก็ต่อเมื่อฟังธรรมแล้วเท่านั้นจึงทำได้ หากไม่ได้ฟังธรรมแล้วก็หาทำได้ไม่ ถ้าหากว่าสัตว์ทั้งหลายไม่ถึงฟังธรรมแล้ว เขาก็ไม่ฟังถวายข้าวยาตุลักระบายหนึ่งบ้าง ถัดสักทัพพีหนึ่งบ้าง เพราะเหตุนี้เอง ธรรมทานคือการให้พระธรรมนั้นแหละ จึงประเสริฐที่สุดกว่าทานทุกชนิด

อีกอย่างหนึ่ง นอกจากพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพระพุทธเจ้าแล้ว แม้สาวกทั้งหลายมีพระสารีบุตร เป็นต้น ผู้ประกอบด้วยปัญญาซึ่งสามารถนับหยาดน้ำได้ ในเมื่อฝนคนตลอดก็ทั้งสิ้น ยังไม่สามารถบรรลुโสคาปัตติผลได้ ต่อเมื่อฟังธรรมที่พระอัสสชิเถระเป็นต้นแสดงแล้ว จึงบรรลुโสคาบันได้ และบรรลुสาวกบารมีญาณด้วยพระธรรมเทศนาของพระศาสดา เพราะเหตุนี้เอง ธรรมทานนั้นแหละ จึงประเสริฐที่สุด”คนทั่วไปก็สามารถให้ธรรมทานได้ การให้ธรรมทานนี้ ไม่จำเป็นว่าพระสงฆ์หรือผู้รู้ธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเท่านั้นจึงจะให้ก็ได้ แม้คนทั่วไปก็ให้ได้เช่นกัน เป็นเพียงแต่ว่าอาจจะให้ไม่ดีเท่าผู้ที่รู้ธรรมชัดเจนเท่านั้น คือ ใครก็ตามถ้าสอนคนอื่นให้ละชั่ว ประพฤติดี ละทุจริต ประพฤติสุจริต โดยมุ่งให้ผู้ฟังได้เลิก ลด ละ ความชั่ว และให้มุ่งแต่สร้างความดีเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นแล้ว ก็จัดเป็นการให้ธรรม ที่เรียกว่าธรรมทานทั้งสิ้น เช่น ครูสอนศิษย์ พ่อแม่สอนลูก ปู่ ย่า ตา ยาย สอนลูกหลาน ลุง ป้า น้า อา สอนหลาน พี่สอนน้อง เพื่อนแนะนำเพื่อน หรือตักเตือนกันให้หลีกเลี่ยงความชั่ว ความหายนะ หรือแม้แต่การเขียนหรือการพิมพ์หนังสือเป็นธรรมทานก็จัดเป็นการให้พระธรรมทั้งสิ้น

ฉะนั้น ผู้หวังความเจริญแก่ส่วนรวม และความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่งของประเทศชาติและพระศาสนา ฟังช่วยกันส่งเสริม สนับสนุนและให้ธรรมทานกันให้มาก เช่นชี้ให้เขาได้เห็นโทษของยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ก็ล้วนแต่มีคุณค่าสูงทั้งสิ้น เพราะเป็นการให้ธรรมทาน ฉะนั้น นักปราชญ์

จึงนิยมให้ธรรมทาน เพราะคนยากจนก็สามารถให้ทานชนิดนี้ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ควรทิ้ง อามิสทาน อันเป็นคุณธรรมของผู้มีใจสูง

แต่การให้ธรรมทานที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเลิศหรือชนะการให้ทั้งปวงนั้น ไม่ได้ทรงมุ่งผลเลิศในด้านทรัพย์สมบัติ หากแต่ทรงมุ่งไปในแง่ที่ทำให้โลกสงบสุข มุ่งให้สัตว์โลกละความชั่ว สร้างความดี และให้บรรลุมรรคผลเป็นสำคัญ

3. อภัยทาน การให้อภัยแก่คนอื่นหรือสัตว์อื่น ในพระพุทธศาสนา คือ

ทานที่ไม่สร้างเวรสร้างภัยให้ใคร ๆ เรียกว่า อภัยทาน อภัยทานนี้จัดเป็นทานชนิดหนึ่งเช่นกัน เพราะให้ความไม่มีเวรไม่มีภัยการมีศีล 5 ที่เรียกว่า ปัญจเวรวิรัตินั้น ก็จัดเป็นทานชั้นมหาทาน ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในปญญาภิสังขตสูตร แห่งคัมภีร์อัฐกนิบาต อังคุดตริกนิกาย ที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น 10 ดังนั้น อภัยทานก็คือศีล 5 นั่นเอง เมื่ออภัยทานเป็นศีล จึงมีผลมากกว่าทานทุกประเภท เพราะทานมีผลน้อยกว่าศีล แต่ศีลมีน้อยกว่าสมาธิ สมาธิก็มีผลน้อยกว่าปัญญา ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

อภัยทาน อาจแบ่งออกได้ 5 ชนิด คือ

1. ศีล 5 อันเป็นมหาทาน
2. การให้อภัยไม่ผูกโกรธ
3. การไม่เบียดเบียนสัตว์
4. การปล่อยสัตว์ให้เป็นอิสระ
5. การให้อภัยแก่นักโทษ

ศีล 5 หรือปัญจเวรวิรัติ จัดเป็นอภัยทานอย่างหนึ่ง เรียกว่ามหาทาน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้มีศีล 5 ชื่อว่าสร้างความไม่มีเวร ความไม่มีภัย ให้แก่ตนเองและคนอื่นสัตว์อื่น

การให้อภัยไม่ถือ โกรธ คนไทยส่วนใหญ่เข้าใจการให้อภัยทานข้อนี้มากกว่าการให้อภัยทานอย่างอื่น แต่ก็ถูกเฉพาะข้อนี้คือการให้อภัยกัน ไม่ถือโทษโกรธกัน แม้คนอื่นจะทำความเดือนร้อน หรือความเจ็บช้ำน้ำใจอย่างไรก็ให้อภัย เช่น พ่อแม่ให้อภัยแก่ลูก พี่น้องให้อภัยกัน ญาติให้อภัยแก่ญาติ เพื่อให้ให้อภัยแก่เพื่อน ผู้ใหญ่ให้อภัยแก่ผู้น้อย หรือผู้น้อยให้อภัยแก่ผู้ใหญ่ การให้อภัยเช่นนี้จัดเป็นทานเหมือนกัน เรียกว่า อภัยทาน แต่บางคนถ้า โกรธกันไม่ยอมให้อภัย ก็จะเป็นผลร้ายต่อผู้นั้น เพราะเก็บความ โกรธอันเป็นอกุศลไว้ในใจ ยิ่งเก็บไว้มากก็ทุกข์มาก และเป็นเหตุให้เกิดการแตกสามัคคีเป็นเหตุไม่ให้อภัยกัน แต่ถ้าวุฒิกการให้อภัยกันหนักนิตเบาหน้อย ก็ไม่ถือโทษโกรธกัน ก็เป็นเหตุให้เกิดสามัคคี ช่วยเหลือกันและกัน และเกิดความสงบสุขด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย หรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การให้อภัยนี้ เป็นธรรมที่ดีมากข้อหนึ่ง ในการทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุขในสังคม เพราะเป็นธรรมะที่จะทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุขในสังคมหรือในชีวิต อย่างน้อยผู้หนึ่งต้องมี ธรรมะ 5 ประการ คือ

1. ขันติ
2. เมตตา
3. เสียสละ
4. ให้อภัย
5. ปล่อยวาง

เพราะฉะนั้น ผู้ที่รู้จักการให้อภัย จึงจัดว่าเป็นผู้มีจิตใจสูง สามารถนำความสงบสุขความ ร่มเย็นมาแก่ตนและผู้อื่น ได้ดีมากอย่างหนึ่ง คนที่มีใจสูงจึงรู้จักการให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธกัน

การไม่เบียดเบียนสัตว์ โดยปล่อยให้มันเป็นอิสระ หรือปล่อยให้มันอยู่อย่างอิสระ เช่น ปล่อยสัตว์หรือเอามาเลี้ยงดูโดยไม่กักขังมันไว้ในกรงหรือในที่คับแคบ ถือหลักอหิงสา คือไม่ เบียดเบียนคนอื่น สัตว์อื่นให้เดือนร้อน โดยนึกสงสารมันว่า มันก็ต้องการเป็นอิสระเหมือนเรา ไม่ ต้องการให้ใครมากรักขังไว้ เราไม่ควรผูกพันชนาการหรือกักขังมันไว้ ก็ปล่อยมันให้เป็นอิสระ เช่น จับหนูได้ก็ปล่อยมันไป จับนกหรือสัตว์อื่น ได้ก็ปล่อยมันไป ไม่ฆ่าหรือกักขังมันไว้ การทำเช่นนี้ก็ จัดเป็นบุญ เป็นอภัยทาน

มีปัญหาอยู่ว่าผู้ที่เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงนก เลี้ยงปลา โดยนำมากรักขังไว้ในที่คับแคบให้มันมีอิสระ น้อย แต่ก็เลี้ยงดูมันอย่างดี จะเป็นบาปไหม

การทำเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นบาป เพราะเป็นการเบียดเบียนสัตว์ให้ลำบากให้มีอิสระน้อย แม้แต่ เพียงคิดจะทำก็ผิด เพราะเป็นมิจฉาสังกัปปะ คือ คำริผิด พอลงมือทำก็เป็นวิหิงสา คือ เบียดเบียน สัตว์ ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักอหิงสา คือ ไม่เบียดเบียนสัตว์ สมมติว่ามีใครเอาเราเอง ไปขังไว้ในกรง ทอง ให้อยู่กันอย่างดี เราก็ไม่ต้องการเพราะขาดความเป็นอิสระ ถ้าเราขังสัตว์ได้ เมื่อกรรมนั้น มาถึงเข้าเมื่อไร เราก็จะถูกกักขังเหมือนอย่างที่เราได้กักขังสัตว์เอาไว้

ถ้าหากว่า เราเอาสัตว์มาเลี้ยงไว้ ให้มันอยู่อย่างอิสระ เช่น ปล่อยให้ปลาอยู่ในบึงหรือในสระใหญ่ หรือให้อยู่ในพื้นที่กว้างขวาง เช่น สวนสัตว์ที่กว้างขวาง ไม่กักขังมันมาก ให้มันอยู่ดีกินดี ไม่เป็น อันตรายก็ไม่บาป และกับเป็นบุญเสียอีก เพราะเลี้ยงไว้ด้วยความรัก ความกรุณาต่อสัตว์

เพราะฉะนั้น คนในประเทศต่าง ๆ ที่เจริญแล้ว เคียวนี่เขามีป่าสงวนพันธุ์สัตว์ป่า มีเนื้อที่อยู่ กว้างขวาง เป็นพื้นที่เป็นหมื่นหรือล้านไร่ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง หรือสวนสัตว์เปิดในอาฟริกา อันมีสัตว์ป่านานาชนิดได้อยู่กันอย่างอิสระ เป็นต้นมีเจ้าหน้าที่ดูแล รักษาโดยเฉพาะ ไม่ฆ่า ไม่ทำร้ายมัน เพราะในปัจจุบันสัตว์ป่าในโลกได้สูญพันธุ์ไปมากแล้ว และมี

อยู่หลายประเภทกำลังจะสูญพันธุ์ เพราะการบุกรุกผืนป่า การล่า การทำลายของมนุษย์ รัฐบาลจึงให้ สงวนพันธุ์สัตว์ป่าไว้ ไม่ให้ใครทำร้าย ไปเบียดเบียนมัน จึงมีการประกาศสงวนพันธุ์สัตว์เป็นเขต ๆ อันถือว่าเป็นกรรมดี ควรแก่การอนุโมทนา และจัดเป็นอภัยทาน

การให้อภัยทานแก่สัตว์ทั้งหลาย ไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียนมัน โดยปล่อยให้มันอยู่อย่างอิสระ ในสมัยพุทธกาลก็มีป่าหลายแห่งที่ให้อภัยแก่สัตว์ เช่น ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี เป็นต้น คำว่า “มฤคทายวัน หรือ มฤคทายวัน” หมายถึง ป่าที่ให้อภัยแก่เนื้อไม้ กวาง และอีเก้ง เป็นต้น เพราะเป็นที่รื่นรมย์ เงียบสงบ ได้มีพวกฤๅษีมาพักอาศัย จึงเรียกป่านี้ว่า “อิสิปตนะ” เมื่อเป็นป่าให้อภัยแก่เนื้อป่านี้จึงมีชื่อว่า ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาธรรมจักกัปปวัตตนสูตรแก่ฤๅษี 5 คน คือ พระปัญจวัคคีย์ ดังที่ชาวพุทธเราก่อนข้างคุ้นหูกับชื่อป่าแห่งนี้ เพราะเป็นป่าที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา และจัดเป็นสังเวชนียสถานแห่งหนึ่ง ในจำนวนสังเวชนียสถาน 4 แห่งในดินแดนพุทธภูมิ

การปล่อยสัตว์ให้เป็นอิสระ ไทยเราเรียกอภัยทานชนิดนี้ว่า การปล่อยนกปล่อยปลา เช่น สัตว์บางชนิดถูกขังไว้ เราก็เอาไปปล่อยเสีย โดยขอกจากเจ้าของหรือซื้อเอามาปล่อยมัน ไปให้เป็นอิสระ หรือซื้อ นก ปลา เต่า หรือวัว ควาย ที่เขานำไปขายหรือนำไปฆ่า โดยปล่อยลงบึงหรือแม่น้ำ หรือปล่อยในป่าหรือมอบให้ใครเขาเอาไปเลี้ยง โดยไม่กักขังมัน ก็ถือว่าได้บุญ เพราะเป็นการอภัยทาน

ถ้าได้ซื้อปลา หรือสัตว์ที่เขาเตรียมไว้ฆ่า เช่น ปลาในตลาด หรือวัว ควายที่กำลังส่งเข้าโรงฆ่า ก็จะได้บุญแรง เพราะช่วยชีวิตสัตว์เหล่านั้นไว้อย่างแท้จริง ถ้าเราไม่ไปซื้อมาปล่อยมันก็ต้องถูกฆ่าอย่างแน่นอน

ในปัจจุบัน มีการนิยมปล่อยนก ปล่อยปลา หรือปล่อยวัว ควาย ที่เขาจะนำไปฆ่า โดยจัดทำในโอกาสทำบุญคล้ายวันเกิด ก็ถือว่าเป็นการให้ทาน อันควรแก่การอนุโมทนาอย่างหนึ่ง

การให้อภัยนักโทษ โดยไม่ประหารชีวิตหรือปล่อยให้พ้นโทษก่อนถึงเวลาพ้นกำหนดโทษ ซึ่งประเทศไทยของเรานิยมทำกันมาตลอด ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน เช่น ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ข้อนี้จัดว่าเป็นอภัยทานที่สูงมาก เพราะบางคนต้องถูกประหารชีวิตแน่นอนแล้วก็รอดชีวิตออกมาได้ หรือบางคนต้องถูกจับขังไว้ริ้อสภาพอยู่นานปี แต่เมื่อมีการอภัยโทษก็ได้รับการลดหย่อนโทษ หรือปล่อยให้ เป็นอิสระไปเลย

ฉะนั้น ผู้หวังบำเพ็ญบุญกุศล และหวังเพื่อความสงบสุขแก่สรรพสัตว์ พึงทำอภัยทาน ในโอกาสอันสมควร หรือในขอบเขตที่ตนจะพึงกระทำ ได้ ก็จะได้รับผลแห่งอภัยทาน ทั้งในชาตินี้และชาติต่อไปอย่างแน่นอน

สรุปได้ว่า แท้ที่จริง การให้ทาน ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในอนุพุทธิกถานั้น หมายถึง เฉพาะ อามิสทานหรือวัตถุทานเท่านั้น แต่ที่นำธรรมทานและอภัยทานมากล่าวไว้ด้วย ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ทานในพระพุทธศาสนานั้นหาใช่แต่อามิสทานหรือวัตถุทานอย่างเดียวไม่ แต่ยังมีธรรมทานและ อภัยทานอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้ทำทานที่สูงขึ้นอีกด้วย อันจะยังความสงบสุข แก่ตนเอง ประเทศชาติและสังคมโดยรวมเพื่อขึ้น³⁶

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ทานในพระพุทธศาสนา

การให้ทานในพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงลักษณะของการให้ซึ่งแบ่งตามประเภทของการ ให้ไว้แล้ว ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงบุคคลที่ให้ทานตามวัตถุทาน 10 และอื่น ๆ นอกเหนือจากวัตถุทาน โดยตัวอย่างการให้ทานซึ่งปรากฏในพระสูตรต้นตปิฎก ดังจะได้้นำมากล่าวไว้เพื่อเป็นตัวอย่างใน การให้ทานของชาวพุทธหรือพุทธศาสนิกชนต่อไป

สิ่งของที่ให้ โดยระบุถึงชื่อวัตถุสิ่งของที่ให้ทาน คุณภาพของวัตถุหายาบหรือประณีต เฉพาะที่นับเนื่องในทานวัตถุ 10 ประการ และทานที่นอกเหนือจากทานวัตถุ 10 ซึ่งสงเคราะห์เข้าใน ปัจฉัย 4 พฤศจิกายนการให้ มีวิธีการให้อย่างไร เจาะจงบุคคลหรือ ไม่อย่างไรเป็นต้นวัตถุประสงค์ มี เป้าหมายให้ทานเพื่อบูชาคุณหรือเพื่ออนุเคราะห์อานิสงส์ ให้ทานแล้ว ได้ผลเป็นอย่างไร ดังนี้

2.3.1 การให้ข้าวเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท อนน ได้แก่ ของเคี้ยวและของกินทุกอย่าง เช่น ข้าว ปลา อาหาร ผัก ผลไม้ เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างดังนี้

พระทเวรคณินเถระ“ในอดีตชาติ เป็นพรานเนื้อได้ถวายเป็นเนื้อแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่า วิปัสสี เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย จุตจากอภัพนั้นแล้ว ได้เกิดเป็น พระเจ้า จักรพรรดิผู้มีผลานุภาพมาก ในชาติสุดท้าย ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”³⁷

พระนทีกัสสปเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายเป็นเนื้อแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ ผู้กำลังเสด็จบิณฑบาต เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”³⁸

³⁶พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตฺตโน) อนุพุทธิกถาที่ปณี, มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 87.

³⁷บุ.อป. 32/12/391.

³⁸บุ.อป.33/29/339.

พระกาฬทายีเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายอาหารบิณฑบาตชั้นดีเยี่ยม แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมตตระ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 18ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 25ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดิน 500ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุปะระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”³⁹

พระอัมพทายกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นวานรในป่าหิมพานต์ ได้ถวายผลมะม่วงสุกแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่า โอนมทัสสี เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไปเกิดในเทวโลก 57 กัป และมาเกิดในมนุษยโลก ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 14ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุปะระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁴⁰

พระเอกสัญญาเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเคยถวายภิกษาทัพพีหนึ่งแก่พระสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี ด้วยจิตเลื่อมใส เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุปะระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁴¹

พระเอกปิณฑาทายิกาเถรี“ก็เป็นอีกตัวอย่างของสตรี ซึ่งในอดีตชาติขณะเป็นอัครมเหสีของพระเจ้าพันธุมาในนครพันธุมา ได้ทูลขอพระราชานุญาตเพื่อถวายทานแด่สมณะผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้วรูปหนึ่ง เมื่อพระนางรับบาตรแล้วนิมนต์พระสมณะให้ฉันจนอิ่มหน้าด้วยข้าวที่ระคนด้วยน้ำนมและนมสัสม ด้วยผลทานนั้น พระนางได้เป็นอัครมเหสีของท้าวสักกรินเทวราช 30 พระองค์ ได้สิ่งของที่พึงประสงค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ 20 พระองค์”⁴²

พระโหมททายิกาเถรี“ในอดีตชาติ ทาสหญิงได้เกิดเป็นสาวใช้ มีจิตเลื่อมใสมีใจยินดีมีเจตนาตั้งมั่น ได้ถวายขนมต้ม 3 มัด เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุปะระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁴³

ปฐมกรรมวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่อุบาสก ผู้รู้จักที่ควรทำเรื่องที่ 1 เป็นวิมานอันรุ่งเรืองยิ่งในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะได้ถวายอาหารแด่พระผู้มีพระภาค”⁴⁴

ผลทายกวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่บุรุษผู้ถวายมะม่วง 4 ผล เป็นวิมานอันรุ่งเรืองในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ผู้ถวายผลมะม่วงคือเจ้าพนักงานเฝ้าสวนมะม่วงของพระเจ้าพิมพิสาร ผู้กำลังนำ

³⁹บุ.อป.32/48/156.

⁴⁰บุ.อป.32/53/210.

⁴¹บุ.อป.32/18/218.

⁴²บุ.อป.33/46/373.

⁴³บุ.อป.33/30/390.

⁴⁴บุ.วิ.26/926/112.

ผลมะม่วงอย่างดีเยี่ยมไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร แต่เมื่อเห็นพระมหาโมคคัลลานเถระที่ขวนขวายหาผลไม้ถวายอยู่ จึงได้ถวายผลมะม่วงนั้นแก่พระเถระ โดยยอมให้ลงพระราชอาญาใด ๆ ก็ได้⁴⁵

ยวपालกวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่ผู้ใฝ่มาข้าวเหนียว ผู้ถวายขนมสดแต่ภิกษุ เป็นวิมานแก้วมณีกว้าง 12 โยชน์ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะได้ถวายขนมที่ตนกำลังจะบริโภคแก่พระเจ้าสิริรูปหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเขาตมจนจวนจะหมดเวลาฉันภัตตาหารแล้ว แต่ยังไม่ได้รับอาหารอะไรเลย”⁴⁶

พระนางสามาวดี“ในอรรถกถาพระธรรมบท พระนางมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เมื่อพระเจ้าอุเทนพระสวามีจะประทานครบแก่พระนาง พระนางจึงถือโอกาสของพรโดยนิมนต์พระภิกษุสงฆ์จำนวน 500 รูปมาฉันทุกวัน พระนางพร้อมทั้งบริวารได้ฟังธรรมเป็นประจำในราชนิเวศน์ของตนด้วย เรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของมนุษย์เรา ถึงมีความพร้อมด้านวัตถุครบถ้วน ก็ยังมีความต้องการเติมเต็มด้านจิตใจอยู่”⁴⁷

จากการศึกษาตัวอย่างการให้ทานข้อว่าด้วยการให้ข้าวรวมถึงของเคี้ยวของกินทุกอย่างเป็นทานนั้น พบว่า ในอดีตของพระเถระ พระเถรี และอุบาสก อุบาสิกา ท่านเหล่านั้นได้ถวายเนื้อบ้าง ผลไม้บ้าง อาหารชั้นเยี่ยมบ้าง ขนมบ้าง ขณะที่เกิดเป็นมนุษย์บ้าง สัตว์เดรัจฉานบ้าง แต่ท่านเหล่านั้นมีจิตเลื่อมใส ตั้งใจถวายท่าน ส่วนมากผู้รับทานจะเป็นพระพุทธเจ้าในอดีต ด้วยอานิสงส์แห่งทานจึงทำให้ท่านเหล่านั้น ได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ชาติสุดท้ายจึงได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษต่าง ๆ

2.3.2 การให้น้ำเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท ปาน ได้แก่ น้ำดื่ม และของลุ่มทุกอย่าง เช่น น้ำ น้ำมะม่วง น้ำผึ้ง เนยใส และน้ำผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างดังนี้

พระอุทกทายกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายน้ำดื่มแก่พระพุทธเจ้า เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกข์เลย ในกัปที่ 61 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละานุภาพมาก ในชาติสุดท้ายได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁴⁸

พระมรุปีณฑกเถระ“ซึ่งท่านได้ถวายน้ำผึ้ง แก่พระพุทธเจ้าผู้เสด็จออกจากสมาธิ ท่านมีใจผ่องใสถวายบังคมพระบาทของพระองค์ด้วยเศียรเกล้า ด้วยผลทานนั้น ท่านได้เป็นพระราชอาพระ

⁴⁵พ.วิ. 26/1060/133.

⁴⁶พ.วิ. 26/1087/135.

⁴⁷พ.ธ. อ.2/7.

⁴⁸พ.อป.32/25/373.

นามว่าสุทัตสะนะ มีน้ำผึ้งออกจากกรากไม้ไหลลงในโภชนาหารของท่าน และไม่ไปตกทุกคิเลย ทรงสมบูรณได้ด้วยแก้ว 7 ประการ มีกำลังมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการได้ถวายน้ำผึ้ง⁴⁹

พระเมตตฤๅณเระ“ในอดีตชาติ ทาสนุ ได้ถวายเนยใสแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่า สุเมธะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคิเลย ท่านได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 3 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 51 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าประเทศราชอีกนับชาติไม่ถ้วน ในชาติสุดท้าย ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ ทั้งนี้ท่านได้ถวายเนยใสนั่นเอง”⁵⁰

พระอุทกทายิกาเถรี“ในอดีตชาติ ท่านเกิดเป็นหญิงมีอาชีพหวนน้ำขายอยู่ในเมืองพันธุมคิ ได้ถวายน้ำสรงแก่พระสงฆ์ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านเป็นคนมีผิวพรรณสะอาดผ่องใส ได้เป็นพระมเหสีของท้าวเทวราช 50 พระองค์ และได้เป็นพระมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ 20 พระองค์ ท่านไม่รู้จักทุกคิเลย เวียนเกิดเวียนตายอยู่ในเทวดาและมนุษย์เท่านั้น ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”

กัญชิกทายิกาวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่หญิงผู้ถวายน้ำข้าวปรงผสมผลพุทราอบ เป็นวิมานอันรุ่งเรืองยิ่งในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หญิงผู้นี้เป็นภรรยาของหมอคคนหนึ่ง ในหมู่บ้านอันธกวิน ทะ แคว้นมคธ วันหนึ่งนางเห็นท่านอาณนทัมาขึ้นบิณฑบาตที่หน้าบ้านจึงออกไปถามว่าท่านต้องการยาอะไร เมื่อได้รับคำตอบว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอาพาธด้วยโรคลมในพระอุทรมีพระประสงค์จะเสวยน้ำข้าว จึงจัดน้ำข้าวใส่บาตรด้วยความดีใจยิ่ง”⁵¹

จากการศึกษาการให้ทานข้อว่าด้วยการให้น้ำเป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ พระเถรี และอุบาสิกา ซึ่งในอดีตท่านเหล่านั้นจะเกิดเป็นมนุษย์ในสถานภาพที่ต่างกัน และมีจิตเลื่อมใสถวายทาน เช่น น้ำคั้นบ้าง น้ำผึ้งบ้าง เนยใสบ้าง น้ำสำหรับสรง (อาบ) บ้าง แต่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าในอดีต ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้น ได้รับความสุขสบาย เวียนวายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ในชาติสุดท้ายบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.3 การให้ทาน

ทานวัตถุประเภท วัตถุ ได้แก่ เครื่องปกปิด คือผ้าถุง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว และเสื้อผ้าอาภรณ์ เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่าง ดังนี้

⁴⁹พ.อ.ป.32/99/165.

⁵⁰พ.อ.ป.32/45/660.

⁵¹พ.อ.ว.26/719/83.

พระวัตตทายกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเกิดเป็นพญาครุฑ เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าอัครทศสิ เสด็จไปยังภูเขาคันธมาทน์ จึงแปลงกายเป็นมาณพเข้าไปเฝ้าถวายผ้าผืนหนึ่งแด่พระพุทธเจ้า เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 7 ชาติ ในชาติสุดท้ายได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵²

พระเอกทุสสทายกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นคนเกี่ยวหญ้าขาย มีศรัทธาได้นำผ้าสาฎกผืนหนึ่งไปถวายพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่ไปสู่ทุกขิเลย ในกัปที่ 36 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละานุภาพมากถึง 33 ชาติ เป็นจอมแห่งเทพ 36 ชาติเป็นพระเจ้าประเทศนับชาติไม่ถ้วน ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵³

พระอัทธมเจลกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นคนเฝ้าใจได้ถวายผ้าครึ่งท่อนแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขิเลย ในชาตินี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵⁴

พระโปตททายกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายผ้าเปลือกไม้บูชาพระรัตนตรัย เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขิเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵⁵

พระมหาโกฎฐิกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายผ้าจีวรใหม่แด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ และได้ตั้งความปรารถนาว่า ขอให้ได้เป็นสาวกผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้แตกฉานในปฏิสัมภิทา เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านท่องเที่ยวไปในสุคติ ในชาติสุดท้าย ได้บรรลुวิชชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵⁶

นาถวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่หญิงผู้ถวายผ้าคู่หนึ่งแด่พระพุทธเจ้า นางเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะได้ถวายผ้าคู่หนึ่งแด่พระผู้มีพระภาค และได้ฟังพระธรรมเทศนา ได้บรรลุโสดาปัตติผล”⁵⁷

จากการศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยการให้ผ้าเป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ และอุบาสิกา ซึ่งในอดีตท่านเหล่านั้นจะเกิดมีสถานภาพที่แตกต่างกัน เช่น เป็นมนุษย์ มีฐานะเป็นคนเกี่ยวหญ้าบ้าง เป็นคนยากจนบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นพญาครุฑ เป็น

⁵²พ.อ.ป.32/45/209.

⁵³พ.อ.ป.32/19/503.

⁵⁴พ.อ.ป.32/14/240.

⁵⁵พ.อ.ป.32/24/437.

⁵⁶พ.อ.ป.32/221/268.

⁵⁷พ.อ.ป.26/705/81.

ตัน และมีจิตเลื่อมใสถวายทาน เช่น ผ้าสาฎกบ้าง ผ้าเปลือกไม้บ้าง จีวรบ้าง แต่พระพุทธเจ้าในอดีตพร้อมตั้งความปรารถนาในสิ่งที่ตนต้องการ ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ในชาติสุดท้ายบรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.4 การให้ยานพาหนะเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท ยาน ได้แก่ สิ่งที่จะช่วยให้ไปได้สำเร็จ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการสัญจร มียาน พาหนะ เช่น รถ เรือ ช้าง ม้า วัว ควาย คานหาม รongเท้า เป็นต้น เพราะยานพาหนะเป็นต้นใช้งานเอนกประสงค์ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ใช้พักผ่อนชั่วคราวได้ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างดังนี้

ขทิวณิยเรวตเถระ “ในอดีตชาติ สมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ เป็นนายเรืออยู่ที่ท่าอันขรุขระ ข้ามส่งคนจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้น ได้นำเรือมารวมไว้เป็นอันมากแล้วนำประทุนเรือที่ช่างตกแต่งเป็นอันดีไว้ต้อนรับพระนาสกะ พร้อมด้วยเหล่าพระภิกษุสงฆ์ เมื่อสัมพุทธเจ้าเสด็จมาแล้วเสด็จขึ้นเรือ และทรงพยากรณ์ว่า ในอนาคตกาล ท่านจักถึงความเป็นมนุษย์ เป็นบุคคลแห่งพราหมณ์ มีนามว่า ชื่อว่า เรวตะ จักออกเรือนบวชในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โคดมภายหลังเขาบวชแล้ว จักประกอบความเพียร เจริญวิปัสสนากำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักสำเร็จเป็นพระอรหัต”⁵⁸

พระหัตถิตายกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านเคยถวายช้างประเสริฐควรเป็นพาหนะแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธัตถะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในกัปที่ 78 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่าสมันตปาสาทิกา ถึง 16 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁵⁹

พระปาลณิทายกเถระ “ในอดีตชาติ สมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ท่านได้ถวายรองเท้าคู่หนึ่งแก่พระพุทธองค์ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในกัปที่ 77 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิถึง 8 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶⁰

พระรัฐपालเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายช้างทรงเป็นพาหนะแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ ได้ศึราคาช้างพร้อมทั้งเครื่องประดับแล้วให้สร้างสังฆารามถวาย เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 50 ชาติ เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 58 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶¹

⁵⁸บุ.อป.32/10/49.

⁵⁹บุ.อป.32/1/379.

⁶⁰บุ.อป. 32/6/380.

⁶¹บุ.อป.32/97/116.

พระอุปาทนทายกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายรองเท้าคู่หนึ่งแด่พระปัจเจกพุทธเจ้า เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขิเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶²

พระตรณเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้พายเรือส่งพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขิเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶³

จากการศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยกาให้ยานพาหนะเป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ ในอดีตของท่านเกิดเป็นมนุษย์จะมีสถานภาพต่างกัน มีจิตเลื่อมใสถวายทาน เช่น เรือบ้าง ช้างบ้าง รองเท้าบ้าง แด่พระพุทธเจ้าในอดีต และเป็นนายเรือพายเรือส่งพระพุทธเจ้า พร้อมตั้งความปรารถนาในสิ่งที่ตนต้องการ ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกขิเลย ในชาติสุดท้ายบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.5 การให้ดอกไม้เป็นทาน

ทานวัตถุ ประเภท มาลา ได้แก่ ดอกไม้ทั้งปวง ระเบียบดอกไม้ ต้นไม้ดอกไม้ประดับ ต้นไม้ใบ เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างดังนี้

พระสารีบุตรเถระ “ในอดีตชาติครั้งเป็นคานสชื่อสุรุจิ ผู้มีศีลสมบูรณ์ด้วยวัตรอันงดงามมีศรัทธาเป็นพราหมณ์เป็นจำนวนมาก วันหนึ่งได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าอินทสิทธี จึงจับไม้กวาดมาปิดบริเวณนั้นให้สะอาดแล้วนำดอกบัว 8 กำมาบูชา แล้วกล่าวสรรเสริญพระพุทธคุณ โดยประการต่าง ๆ โดยรับพยากรณ์ว่าเป็นผู้ชื่อว่าสารีบุตร มีปัญญากล้า ได้เป็นพระสาวกของสมณะโคดม”⁶⁴

พระปิณโฑลภารทวาชเถระ “ในอดีตชาติเป็นพระยาเมื่อผู้กล้าคะนอง ได้คาบดอกปทุมบานเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ ท่านได้มีจิตเลื่อมใสไหว้พระองค์ในสิทธี ด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุมนั้น ในปีที่ 8 ท่านได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบูรณ์ด้วยรัตนะ 7 ประการ เป็นใหญ่ในแผ่นดิน 64 ชาติ ในภพสุดท้ายครั้งพุทธกาล เป็นบุตรพราหมณ์ ออกบวชในพระพุทธศาสนาได้นามว่าพระปิณโฑลภารทวาชะ”⁶⁵

พระกิสลยบุชกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านเป็นเจ้าของสวนดอกไม้ได้โยน ใบอ่อนของตนออกไปบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เพราะผลแห่งทานคือการบูชาท่านนั้น ท่านไม่รู้จักทุกขิ

⁶²ช.อุป.32/20/419.

⁶³ช.อุป.32/39/431.

⁶⁴ช.อุป.32/3/17.

⁶⁵ช.อุป.32/10/59.

เลย ในกับที่ 27 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละทานมาก ในชาติสุดท้ายนี้ได้รับรลฺุพระ
อรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶⁶

พระนาคปัลลวกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ใช้กิ่งไม้กาะทิงบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่า
วิปัสสี เพราะผลแห่งทานคือการบูชา นั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้รับรลฺุวิชา 3
พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶⁷

พระปฐมเถระ“ในอดีตชาติ ทำ
ตระ เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านเกิดเป็
พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁶⁸

พระปญฺุจหัตถิยเถระ“ในอดีตชาติ ได้ถือดอกอบล 5 ดอกยื่นอยู่ที่ทางสี่แยก ได้บูชา
พระพุทธเจ้าพระนามว่า คิสสะ ซึ่งเสด็จดำเนินอยู่ในถนนพร้อมด้วยสาวก เพราะผลแห่งการบูชา นั้น
ท่านไม่เข้าถึงทุกติตลอด 92 กัป ไปกับที่ 13 ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า สุลภสมมติ ใน
จำนวน 5 พระองค์ ทรงสมบูรณด้วยรัตนะ 7 ประการ”⁶⁹

พระนพมาลิกาเถรี“ในอดีตชาติ ท่านได้เกิดเป็นกนิรี ได้ถวายดอกอ้อแด่พระพุทธเจ้าพระ
นามว่าลัทธิตตะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ได้รับรลฺุวิชา 3 พร้อม
ด้วยคุณวิเศษ”⁷⁰

พระสัตตอุปปลมาลิกาเถรี“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายดอกอบล 7 ดอกแด่พระพุทธเจ้าเพราะ
ผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย เวียนเกิดเวียนตายอยู่ในเทวดา และมนุษย์เท่านั้น ในชาติ
สุดท้าย ได้รับรลฺุวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷¹

ปีติวิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่หญิงผู้ถวายดอกบวบขม นางเป็นอุบาสิกาชาวกรุงรา
ชคฤห์ เข้าครัววันหนึ่งได้รับนำดอกบวบขม 4 ดอก จะไปบูชาพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
ของพระผู้มีพระภาค แต่ไปยังไม่ทันถึงถูกแม่โคขวิดจนเสียชีวิตไปเกิดในวิมานนี้”⁷²

⁶⁶บ.อป.32/28/362.

⁶⁷บ.อป.33/118/18.

⁶⁸บ.อป.32/67/198.

⁶⁹บ.อป.32/77/177.

⁷⁰บ.อป.33/86/397.

⁷¹บ.อป.32/71/377.

⁷²บ.วิ.26/795/91.

เปสวตีวิมาน “ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่หญิงชื่อเปสวตี เป็นวิมารที่มุงด้วยแก้วผลึกมีชายเงิน ข่ายทอง มีพื้นวิจิตรหลากสี มีแสงสว่างไสว ไปทั่วทิศในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เกิดขึ้นเพราะได้เกลี้ย ดอกคำบูชาสระของท่านพระสารีบุตรเถระ เมื่อท่านดับขันธปรินิพพาน”⁷³

จากกรศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยการให้ดอกไม้ ไม้ประดับ มาลัยดอกไม้ เป็นต้น เป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ พระเถรี และอุบาสิกา ในอดีตของท่าน เกิดเป็นมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานจะมีสถานภาพต่างกัน เป็นคาบสบ้าง เจ้าของสวนดอกไม้บ้าง กิณี บ้าง มีจิตเลื่อมใสถวายทาน เช่น ดอกบัว ใบไม้อ่อน กิ่งไม้ ดอกปทุม ดอกอุบล ดอกอ้อ ดอกบวบขม และดอกคำ เป็นต้น แต่พระพุทธเจ้าในอดีตและพระสาวก พร้อมตั้งความปรารถนาในสิ่งที่ตน ต้องการ ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติ โลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกข์เลยในชาติ

2.3.6 การให้ของหอมเป็นทาน

ทานวัตถุ ประเภท คนธ ได้แก่ ของหอมทุกอย่าง ทั้งที่บดแล้วและที่ยังไม่ได้บดและของลูบ ได้ทุกอย่าง เช่น น้ำอบ น้ำหอม แป้ง สบู่ ครีมน้ำ แชมพู เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มี ตัวอย่างบุคคลผู้ให้ทานหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งแต่ละเองมีการถวายสิ่งของซ้ำกันบ้างต่างกันบ้าง ดังนั้น จึงนำเรื่องของพระสาวกที่ได้ทำบุญให้ทานประเภทนี้ ที่ได้ทำไว้ในอดีตมากล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

พระคันปุกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ใช้ของหอมบูชาจิตกาธานของพระพุทธเจ้าพระนาม ว่าปทุมตระ เพราะผลแห่งทานคือการบูชา นั้น ท่านไม่รู้จักทุกข์เลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁴

พระคันธมาลียเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้สร้างสตูป์ไม้หอม และคลุมด้วยดอกมะลิถวายแด่ พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกข์เลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้ บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁵

พระคันโศทกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเคยถวายน้ำหอมไปประพรมบูชาพระพุทธเจ้าพระ นามว่าปัสสี เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกข์เลย ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละนาภาพมาก สมบูรณ์ด้วยรัตนะ 7 ประการ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁶

⁷³ช.วิ. 26/646/72.

⁷⁴ช.อป. 33/63/101.

⁷⁵ช.อป. 32/24/242.

⁷⁶ช.อป. 32/35/281.

พระคันธกุปียเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายรูปหอมอบด้วยดอกมะลิแก่พระเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เพราะผลแห่งงานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ได้รับบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁷

พระจันทนปุชกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเกิดเป็นกนิษฐ ได้ใช้แก่นจันทร์หอมบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าอัครทัสสี เพราะผลแห่งงานคือการบูชาท่านนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ได้รับบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁸

พระอุพลุคัณฐเถระ“ในอดีตชาติในภพที่นี้ ท่านได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ และได้ใช้คันธชาติ (ของหอม) 4 ชนิดทาพื้นพระคันธกุฎีเดือนละ 8 วัน และปรารถนาของให้มีกลิ่นกายหอม จุติจากชาตินั้นแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์ ในชาติสุดท้ายนี้เกิดมามีกลิ่นกายหอม เพราะผลแห่งกรรมนั้น ได้บวชในพระพุทธศาสนาและได้บรรลุวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁷⁹

จากการศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยการให้ของหอม เครื่องอุปโภค เป็นต้น เป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ ในอดีตของท่านเกิดเป็นมนุษย์บ้างสัตว์เดรัจฉานบ้าง มีจิตเลื่อมใสถวายทาน เช่น ถวายน้ำหอม รูปหอม สร้างสถูปไม้หอม เป็นต้น แต่พระพุทธเจ้าในอดีต พร้อมทั้งตั้งความปรารถนาในสิ่งที่ตนต้องการ ด้วยอานิสงส์แห่งงาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.7 การให้เครื่องประทีปเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท วิเลปน ได้แก่ เครื่องข้อมผิว เครื่องประดับตกแต่ง เช่น ธงทิว เครื่องข้อมเครื่องทา เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างดังนี้

พระสปริวาริยเถระ“ในอดีตชาติ ท่านมีจิตเลื่อมใสได้สร้างแท่นบูชาด้วยไม้จันทร์พร้อมกับได้ถวายรูปและของหอมแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ เพราะผลแห่งงานนั้น ในภพที่ 115 ท่านได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 8 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ได้รับบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁰

⁷⁷ พ.อ.ป.32/1/500.

⁷⁸ พ.อ.ป.32/17/295.

⁷⁹ พ.อ.ป.33/272/328.

⁸⁰ พ.อ.ป.32/15/309.

พระสุภัททเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้นำกฤษณาและดอกมะลิบรรจุเต็มผอบไม้จันทร์ไปบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ เพราะผลแห่งท่านนั้น ท่านเวียนเกิดเวียนตายอยู่ในเทวคาและมนุษย์ 100,000 กัป ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸¹

พระอุปถัมภ์เถระ“ในอดีตชาติ เมื่อมหาชนพากันสร้างพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ แล้วฉลองกันอยู่ ท่านมีจิตเลื่อมใสจึงได้ทำสักการะด้วยการยกธงขึ้นบูชาใกล้พระสถูป เพราะผลแห่งการบูชานั้น ท่านได้เสวยสมบัติเป็นอันมาก เกิดเป็นท้าวสักกะ 80 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 1,000 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าประเทศราชนับชาติไม่ถ้วน ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸²

พระวิสิสัมมชกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ใช้ธงบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เพราะผลแห่งการบูชาท่านนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸³

พระวิมลการเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นช่างทาสี ได้ระบายสีผ้าที่เจดีย์ของพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิขี ให้มีสีต่าง ๆ เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละทานุภาพมาก ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁴

จากการศึกษาให้ท่านชื่อว่าด้วยการให้เครื่องข้อมผิว เครื่องประดับตกแต่ง เป็นต้น เป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ ในอดีตของท่านเมื่อครั้งเกิดเป็นมนุษย์มีจิตเลื่อมใสถวายทานด้วยการสร้างแทนบูชาด้วยไม้จันทร์ นำกฤษณาและดอกมะลิบรรจุเต็มผอบไม้จันทร์บูชาพระพุทธเจ้า ใช้ธงบูชาพระพุทธเจ้า หรือบางท่านก็เคยเป็นช่างทาสีมาก่อนจึงได้ระบายสีที่เจดีย์ของพระพุทธเจ้าให้มีสีต่าง ๆ ด้วยอานิสงส์แห่งท่าน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบายเวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.8 การให้ที่นอนเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท เสຍยา ได้แก่ สิ่งที่พึงใช้นอน เช่น เตี้ยง คั้ง เสื่อ หมอน มุ้ง ผ้าห่ม เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างบุคคลผู้ให้ทาน ดังต่อไปนี้

⁸¹ช.อุป.32/101/181.

⁸²ช.อุป.32/52/129.

⁸³ช.อุป.32/23/423.

⁸⁴ช.อุป.32/23/403.

พระสยงทนายเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเคยถวายที่นอนแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบุรณ์ด้วยโภคสมบัติหลายชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁵

พระกัลลชทนายเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นช่างจักสานได้ให้เสื่อลำแพนแก่มหาชนผู้ทำการบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในกัปที่ 77 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละานุภาพ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁶

พระสุวณณพิมโพหนียเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายหมอนด้วยมือทั้ง 2 ของตนแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁷

พระมัณฑุจทนายเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้นำเตียงไปถวายพระสงฆ์ เพราะผลแห่งกรรมนี้ ท่านได้เสวยมนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติหลายร้อยชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁸

พระปาทีปฐิยเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายตั้งสำหรับวางพระยุคลบาทแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁸⁹

พระสยงทนายเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายที่นอนอันเลิศแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ท่านได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพละานุภาพมาก ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁰

ตติยปีฐวิมาน“ว่าด้วยวิมานตั้ง เรื่องที่ 3 เป็นวิมานตั้งทองคำในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ที่เกิดขึ้นแก่หญิงคนหนึ่งชาวกรุงราชคฤห์ เพราะได้จัดตั้งขึ้นถวายให้พระเถระรูปหนึ่งผู้เป็นพระอรหันต์ได้

⁸⁵ จุ.อป.32/20/190.

⁸⁶ จุ.อป.32/14/401

⁸⁷ จุ.อป.32/1/433.

⁸⁸ จุ.อป.32/184/28.

⁸⁹ จุ.อป.33/50/84.

⁹⁰ จุ.อป.32/88/179.

นั่งฉันทัดอาหารที่เรือนของนาง เมื่อพระเถระฉันเสร็จแล้ว นาง ได้ถวายตั้งนั้นแต่พระเถระด้วย และพระเถระให้คนนำไปถวายเป็นของสงฆ์⁹¹

จากการศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยการให้ที่นอนเป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ และอุบาสิก ในอดีตของท่านเมื่อครั้งเกิดเป็นมนุษย์มีจิตเลื่อมใสถวายที่นอน หมอน เตียง ตั้ง บางท่านเกิดเป็นช่างจักสาน ได้ให้เสื่อลำแพนแก่มหาชนเพื่อถวายพระพุทธรเจ้า และอุบาสิกา ได้ถวายตั้งทองคำแก่พระอรหันตสาวก ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกข์เลย ในชาติสุดท้ายบรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

2.3.9 การให้ที่พักอาศัยเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท อาสวถ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย หรือที่พักมีเรือนชั้นเดียว เช่น บ้านเรือน เครื่องรับรอง ปะรำ อาราม ศาลา กุฏิ อุโบสถ วิหาร โตะ ตั้ง ม้านั่ง เก้าอี้ เป็นต้น จัดเป็นเสนาสนะที่ควรใช้สอยแก่สมณะ ในทานวัตถุประเภทนี้มีตัวอย่างดังนี้

พระอุบาสิเถระ“ในอดีตชาติท่านได้สร้างอารามถวายแก่พระพุทธรเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ โดยได้ซื้ออารามนามว่า โสภณหน้าพระนคร ด้วยทรัพย์แสนหนึ่ง สร้างเรือนยอด ปราสาท มณฑปเรือน โถง และถ้ำอย่างสวยงาม ไว้ในที่จงกรม ใกล้สังฆารามได้สร้างเรือนไฟ โรงไฟหม้อน้ำ และห้องอาบน้ำแล้ว ได้ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ ได้ถวายเก้าอี้นอน ตั้ง ภาชนะเครื่องใช้สอยคนเฝ้าอาราม และเกดชันนั้นทุก ๆ อย่าง พร้อมทั้งผู้ดูแลรักษา ให้สร้างกำแพงอย่างมั่งคั่ง ด้วยหวังว่า ใคร ๆ อย่าเบียดเบียนสังฆารามของพระภิกษุสงฆ์ ได้ให้สร้างกุฏิที่อยู่ 100 หลัง ไว้ในสังฆารามครั้งสร้างสำเร็จบริบูรณ์แล้ว จึงได้น้อมถวายพระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธรเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระเป็นประมุข”⁹²

พระเอกถัมภิกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเกิดเป็นอุบาสกผู้หนึ่งในศาสนาของพระพุทธรเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ท่านได้ถวายเสาดินหนึ่งร่วมสร้างศาลาโรงฉันถวายแก่ พระพุทธรเจ้า เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกข์เลย ท่านเวียนเกิดเวียนตายอยู่ในเทวคาและมนุษย์เป็นอันมาก ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹³

⁹¹พ.อุป.21/15/4.

⁹²พ.อุป.32/42/99.

⁹³พ.อุป.32/13/104.

พระอุฎ्ฐิตายกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้สร้างบรรณศาลาถวายแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในกัปที่ 38 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิถึง 16 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁴

พระอารามาทายกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้สร้างอารามถวายแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธิทัตตะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในกัปที่ 37 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพลานุภาพมากถึง 7 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁵

พระนพอุฎ्ฐิตายกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้สร้างอุฎ्ฐิตายกไม่มีอ้อมงด้วยหญ้าถวายแด่พระปัจเจกพระพุทธเจ้าพระนามว่านารทะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านได้เสวยมนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติหลายแสนชาติ ไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁶

พระสมาธิกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้ชักชวนอุบาสกร่วมกันทำปะรำถวายสงฆ์ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁷

พระนพาคาริกเถระ “ในอดีตชาติ ท่านได้สร้างเรือนไม้ถ้อยถวายพระปัจเจกพระพุทธเจ้าพระนามว่านารทะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ท่องเที่ยวอยู่ในเทวโลก 14 กัปได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 74 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 77 ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁸

พระเสถเถระ “ในอดีตชาติ ท่านเป็นเจ้าของถนนสายหนึ่งในกรุงหงสาวดี ชักชวนหมู่ญาติสร้างศาลาโรงฉันอย่างสวยงามถวายพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมมุตระ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ท่านได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 500 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 1,000 ชาติ เกิดเป็นพระเจ้าประเทศราชอีกนับชาติไม่ถ้วน ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”⁹⁹

⁹⁴ พ.อ.ป.32/33/421.

⁹⁵ พ.อ.ป.32/32/468.

⁹⁶ พ.อ.ป.33/93/180.

⁹⁷ พ.อ.ป.32/44/335.

⁹⁸ พ.อ.ป.32/31/525.

⁹⁹ พ.อ.ป.33/208/609.

พระติณทยกเถระ“ในอดีตชาติ ท่านเป็นคนยากจนรับจ้างผู้อื่นเลี้ยงชีวิตขออนุญาตนายจ้างหยุดงานหนึ่งวัน แล้วไปเกี่ยวหญ้าหาไม้มาสร้างกุฏิมุงด้วยหญ้า ถวายแด่พระสงฆ์ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰⁰

พระมณฑปทายิกาเถรี“ในอดีตชาติในภทฺรภปนี้ ท่านเคยสร้างมณฑปและสถูปถวายแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าโกนาคมนะ เพราะผลแห่งทานนี้ ท่านจึงได้รับการบูชาในทุกที่ที่ท่านเกิดในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลुวิชชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰¹

พระสุเมธาเถรี“ในอดีตชาติ ท่านเคยร่วมกับนางธัญชานีพราหมณีและพระเจมาเถรี ได้สร้างวิหารถวายแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าโกนาคมนะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านเกิดในภพใด ๆ จะถึงพร้อมด้วยความเป็นหญิงเลิศทั้งในเทวดาและมนุษย์ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุวิชชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰²

วิหารวิมาน “ว่าด้วยวิมานที่เกิดขึ้นแก่หญิงผู้นุโมทนาการถวายวิหาร (สหายของนางวิสาขามหาอุบาสิกา) ชาวกรุงสาวัตถี เพราะได้อนุโมทนาสร้างวิหารถวายสงฆ์ เป็นวิมานอันรุ่งเรืองยิ่งในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์”¹⁰³

สุวัณณวิมาน “ว่าด้วยวิมานทองคำที่เกิดขึ้นแก่อุบาสกผู้สร้างวิหารถวายพระพุทธเจ้า เพราะได้สร้างพระคันธกุฎีบนภูเขาโล้นใกล้หมู่บ้านนั้นถวายพระผู้มีพระภาค”¹⁰⁴

จากการศึกษาการให้ทานชื่อว่าด้วยการให้ที่พักอาศัย เป็นต้น เป็นทานนั้นจะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ พระเถรี อุบาสก และอุบาสิกา ในอดีตของท่านเมื่อครั้งเกิดเป็นมนุษย์ มีจิตเลื่อมใสถวายทานด้วยการสร้างอาราม สร้างกุฏิไม้ธ้อด้วยหญ้าคา ถวายเสา กระจา เรือนไม้ธ้อ ศาลาโรงฉัน กุฏิมุงด้วยหญ้า มณฑป สถูป วิหาร ถวายแด่พระพุทธเจ้าบ้าง พระปัจเจกพุทธเจ้าบ้าง พระสงฆ์สาวกบ้าง ด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกคติเลย ในชาติสุดท้ายได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

¹⁰⁰ช.อป. 32/74/511.

¹⁰¹ช.อป. 33/26/369.

¹⁰²ช.อป. 33/1/365.

¹⁰³ช.วิ. 26/729/84.

¹⁰⁴ช.วิ. 26/113/142.

2.3.10 การให้ประทีปโคมไฟเป็นทาน

ทานวัตถุประเภท ปทีเปยย ได้แก่ อุปรกรณ์แห่งประทีป มีไส้และน้ำมัน เช่น ประทีปโคมไฟ เทียน รูป หลอดไฟฟ้า ไฟฉาย และอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดแสงสว่างทุกชนิด เป็นต้น ในทานวัตถุประเภทนี้ มีตัวอย่างบุคคลผู้ให้ทาน ดังต่อไปนี้

พระเอกทัปปิเยเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้จุดประทีปที่จิตกาธานของพระพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธิทัตตะ เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านได้เสวยมนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติหลายร้อยชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ได้บรรลุวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”

พระอนุรุทธเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายประทีป ไส้ตะเกียง 1,000 ไส้แด่พระพุทธเจ้าพระนามว่า สุเมธะ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านได้เกิดเป็นท้าวสักกะ 30 กัปเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 28 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้ตาทิพย์ สามารถมองเห็นได้ตลอด 1,000 จักรวาล และได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰⁵

พระเอกทัปปิเยเถระ“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายดวงประทีปบูชาต้นไม้สถานทีตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ เพราะผลแห่งทานคือการบูชา นั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย ในกัปที่ 16,000 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิถึง 4 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰⁶

พระมณิปุชกเถระ“ในอดีตชาติท่านมีจิตเลื่อมใสได้นำแก้วมณีไปบูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธิทัตตะ เพราะผลแห่งทานคือการบูชา นั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย ในกัปที่ 12 ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิถึง 8 ชาติ ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰⁷

พระปัญจทีปิกเถรี“ในอดีตชาติ ท่านได้ถวายประทีป 5 ดวงบูชาต้นไม้โพธิ์ น้อมระลึกถึงพระพุทธเจ้าในอดีตชาติ เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย เวียนเกิดเวียนตายอยู่ในเทวดาและมนุษย์เท่านั้น ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุวิชา 3 พร้อมด้วยคุณวิเศษ”¹⁰⁸

¹⁰⁵ พ.อ.ป.32/421/65.

¹⁰⁶ พ.อ.ป.32/30/343

¹⁰⁷ พ.อ.ป.32/34/344.

¹⁰⁸ พ.อ.ป.33/91/380.

ปีที่วิมาน“ว่าด้วยวิมานที่เกิดแก่หญิงผู้ถวายประทีป เป็นวิมานที่มีแสงสว่าง โชติช่วงในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ผู้ถวายประทีปคือหญิงชาวกรุงสาวดี ได้ตามประทีปไว้หน้าธรรมมาสน์แล้วนั่งฟังพระธรรมเทศนา”¹⁰⁹

จากการศึกษาการให้ทานข้อว่าด้วยการให้ประทีปโคมไฟเป็นทานนั้น จะสังเกตเห็นว่าผู้ให้ทานส่วนมากจะเป็นพระเถระ พระเถรี และอุบาสิกา ในอดีตของท่านเมื่อครั้งเป็นมนุษย์มีจิตเลื่อมใสถวายด้วยการจุดประทีปที่จิตคารานของพระพุทธเจ้า ถวายประทีป แก้วมณี เป็นต้นด้วยอานิสงส์แห่งทาน จึงทำให้ท่านเหล่านั้นได้รับความสุขสบาย เวียนว่ายตายเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่รู้จักทุกข์เลย ในชาติสุดท้ายบรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ

จากตัวอย่างการให้ทานวัตถุประเภททั้ง 10 ประการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปผลดังนี้

ผู้ให้ทาน จากการวิจัยด้านเอกสาร พบว่า กลุ่มพระอริยบุคคลที่ให้ทาน ที่เป็นพระ โสดาบัน มีนางวิสาขา มหาอุบาสิกา เป็นต้น พระอนาถามี มีนายอนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นต้น กลุ่มปุถุชนมี อุบาสก อุบาสิกา บุรุษ สตรี เศรษฐี คนรับใช้ คนเฝ้านา คนขายขนม คนงาน และนายพรานกลุ่มนอกเหนือจากมนุษย์ มีท้าวสักกเทวราช เทพบุตร พระยาวนร นกเขา ฟิงทราบว่า กลุ่มบุคคลผู้ให้ทานเหล่านี้ มีก่อนสมัยพุทธกาลและเกิดขึ้นในครั้งพุทธกาล ส่วนมากเป็นเหตุการณ์ที่พระเถระและพระเถรี ได้เล่าถึงประวัติภูมิหลังของตนเมื่อครั้งบำเพ็ญทานในอดีตชาติ

ผู้รับทาน ถึงจะมีการกล่าวถึงทานมากในพระสูตรต้นปีฎก แต่เป็นการกล่าวในแง่ของกรรมะตลอดถึงวิธีการให้ทานที่ครบถ้วน ผู้รับทาน เป็นพระพุทธเจ้าในอดีตชาติและสาวกของพระพุทธเจ้า นอกเหนือจากนี้ผู้รับจะเป็นประชาชนผู้ยากไร้ซึ่งมีปรากฏไม่มากนัก

สิ่งของที่ให้ พบว่า ทานวัตถุที่นิยมนำมาบำเพ็ญทาน จะเป็นวัตถุสิ่งของที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐานในสมัยนั้น นับเนื่องในวัตถุ 10 ประการ สงเคราะห์เข้าในปัจจัย 4 ได้ สิ่งของที่ให้ทาน ได้มีการจัดเตรียมเป็นอย่างดีและล้วนแต่คัดเลือกสิ่งที่ดีที่สุด

พฤติกรรมการให้ พบว่า ส่วนมากได้ถวายทานแก่พระพุทธเจ้า และพระปัจเจกพุทธเจ้าในอดีตชาติ ด้วยเลื่อมใสในปฏิบัติ หรือเห็นอิริยาบถที่งดงามเกิดปีติศรัทธาอย่างแรงกล้า มีการแสดงออกถึงความเคารพเชื่อมั่นในผู้รับอย่างมั่นคง ทั้งนี้ ผู้ให้ต่างก็มีเจตนาบริสุทธิ์ในเบื้องต้นทั้งขณะให้ และหลังจากให้แล้วก็ร่าเริงเบิกบานในทานที่ตนได้ให้แล้ว เป็นการให้ทานโดยเจาะจงบุคคล นอกจากนั้น เป็นการถวายแก่สาวกของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นการให้ทานโดยไม่เจาะจงบุคคล จะเห็นว่า ผู้ให้ทานประเภทเดียวกัน แต่ได้รับอานิสงส์ต่างกันก็มี ทั้งนี้ เพราะเป็นการให้โดยเจาะจง

¹⁰⁹ พ.วิ.26/75/13.

ผู้รับและให้ โดยไม่เจาะจงผู้รับนั่นเองแม้แต่ให้โดยไม่เจาะจงหรือที่เรียกว่าสังฆทาน โดยให้ทาน วัตถุอย่างเดียวกัน แต่ได้รับผลต่างกันก็มี

วัตถุประสงค์ของการให้ทาน ผู้ให้ทาน ให้ทานด้วยจิตเลื่อมใสศรัทธา มีจิตยินดีและ ส่วนมากมีเป้าหมายเพื่อบูชาคุณความดีของพระพุทธเจ้าและพระสาวก ซึ่งอยู่ในฐานะเป็น ทักขิไณยบุคคล โดยหวังผลคือความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

อานิสงส์ของการให้ทาน ในการให้ทาน ผู้ให้ทานทุกคน ได้รับอานิสงส์คือ ได้บรรลุนิพพาน และได้รับทรัพย์สมบัติมากมายหลายร้อยชาติ จนทุกคนไม่รู้จักทุกข์เลย เป็นการยืนยันถึงผลแห่ง ทานที่บุคคลได้ทำแล้วในพระตักขิไณยบุคคลว่ามีผลมากอย่างยิ่ง จวบจนกระทั่งถึงภพสุดท้ายใน ปัจจุบัน

มีข้อสังเกตว่า การให้อามิสทานทั้งปาฏิปุคคาลิกทานและสังฆทานย่อมให้ผลต่างกัน ออกไปตามเหตุปัจจัยที่มาประกอบ บางเรื่องท่านให้ทานวัตถุตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป ฉะนั้น ผลทานที่ ได้รับพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าในอดีตจึงแตกต่างกันไป บางเรื่องท่านได้กล่าวถึงผลทาน โดย ละเอียด แต่บางเรื่องกล่าวถึงผลทานเพียงสั้น ๆ จึงทำให้ไม่ทราบผลทานโดยละเอียดได้ แม้แต่การ ถวายสังฆทานด้วยทานวัตถุประเภทเดียวกันก็ยังไม่ให้ผลหรืออานิสงส์ที่แตกต่างกัน ดังเช่น เรื่อง พระ อุกจิกตปทุมิมเถระในอดีตชาติท่านเป็นช่างดอกไม้อยู่ในพระนครหงสวดี ลงสู่สระปทุมเลือกเก็บ ดอกบัวอยู่ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระพร้อมด้วยพระชีนาสพแสนรูปเสด็จมาโปรด จึงเด็ด ดอกบัวดอกเดียวที่ท่านแล้วโดยขึ้นไปบูชาในอากาศพร้อมเปล่งวาจาอธิษฐาน และดอกบัวนั้นได้ ตั้งอยู่เหนือพระเศียรด้วยพระพุทธานุภาพ ด้วยผลแห่งกรรมนั้น ท่านได้บังเกิดในสวรรค์ชั้น ดาวดึงส์ มีวิมานสวยงามชื่อสัตตปัตตนะ สูง 60 โยชน์กว้าง 30 โยชน์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยรัช สมบัติในเทวโลกพันครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 75 ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบุลย์ นับครั้งไม่ถ้วน ไม่เข้าถึงทุกคติตลอดแสนกัป นี้เป็นผลแห่งดอกปทุมเพียงดอกเดียว และเรื่องของ พระปัญจหัตถิเถระ¹¹⁰ ในอดีตชาติได้ถือดอกอุบล 5 ดอกยื่นอยู่ที่ทางสี่แยก ได้บูชาพระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ซึ่งเสด็จดำเนินอยู่ในถนนพร้อมด้วยพระสาวก เพราะผลแห่งการบูชานั้น ท่าน ไม่เข้าถึงทุกคติตลอด 92 กัป ในกัปที่ 13 ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่าสุภสมมต ในจำนวน ถพระองค์ ทรงสมบูรณด้วยรัตนะ ประการ

เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่า ทั้ง 2 เรื่องนี้มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน แต่ผลโดยภาพรวม เหมือนกันคือ ท่านไม่เข้าถึงทุกคติ การได้เสวยเทวราชสมบัติ และการได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิและ

¹¹⁰ พุ.อป.32/77/177.

สุดท้ายคือการได้บรรลुพระอรหัตพร้อมด้วยคุณวิเศษ ตัวอย่างผู้ให้ทานวัตถุ 10 ประการแทบทุกเรื่อง กล่าวได้ว่ามีผลโดยภาพรวมเหมือน ๆ กัน

ส่วนผลแห่งการถวายปาฏิปุคคโลกทาน เมื่อเปรียบเทียบกับสังฆทานแล้ว ย่อมให้ผลที่แตกต่างกัน ดังพระพุทธดำรัสที่ตรัสไว้ในทักษิณาวินัยสูตร¹¹¹ ว่า “ทักษิณาที่ถวายแล้วในสงฆ์(ในอนาคตกาลนั้น) มีผลนับไม่ได้ ประมาณไม่ได้ ส่วนปาฏิปุคคโลกทานนั้น ย่อมมีผลน้อยกว่าสังฆทานโดยไม่มีเงื่อนไข” ดังตัวอย่างเรื่อง พระอุกขิตตปทุมมียเถระดังกล่าวข้างต้น กับเรื่องของพระอากาศกปิยะเถระ¹¹² ในอดีตชาติ ท่านได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธิทัตตะ มีพระฉวีวรรณดังทองคำ เสด็จดำเนินอยู่ในระหว่างตลาด จึงถือเอาดอกบัวงาม 2 ดอก เข้าไปเฝ้าพระองค์ วางดอกบัวดอกหนึ่งไว้แทบพระบาท อีกดอกหนึ่งหยิบโยนขึ้นไปในอากาศ เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านไม่เข้าถึงทุกคติตลอด 94 กัป ในกัปที่ 32 ได้เป็นพระจักรพรรดิพระนามว่า อันตลิกษกร มีชื่อที่นำสังเกตประการหนึ่งก็คือ บุคคลในสมัยก่อน ในอดีตชาตินั้น นิยมบูชาผู้ที่ตนเคารพอย่างสูงสุดด้วยการวางการโยนหรือการโปรยเครื่องบูชาลงศีรษะหรือบนพระเศียรหรือวางแทบพระบาทเพื่อเป็นการแสดงความเคารพ ความศรัทธาเลื่อมใส ซึ่งมีปรากฏอยู่หลายเรื่องด้วยกัน ดังตัวอย่างที่จะได้นำมาแสดงไว้ข้างต้นแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของสัตว์ดิรัจฉานที่ได้ถวายทานวัตถุแก่พระพุทธเจ้าในอดีตจำนวนหลายเรื่องและได้รับอานิสงส์แห่งทานจนถึงภพสุดท้าย ดังเช่น เรื่อง พระติณฺฐปมาลียเถระ¹¹³ ในอดีตชาติ ท่านเป็นวานรอยู่ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทกาสา ได้เห็นพระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่ในระหว่างภูเขา ท่านเห็นแล้วดีใจ มีใจเบิกบาน โสมนัส มีใจร่าเริงเพราะปีติ จึงโปรยดอกอุบล 3 ดอก ลงบนพระเศียรบูชาพระองค์ ด้วยความเคารพ แล้วมาย่น้ำกลับไปทางทิศอุดร เมื่อกลับไปด้วยใจเลื่อมใส ได้ตกลงในระหว่างเขาหินถึงความสิ้นชีวิต เพราะผลแห่งกรรมนั้น ท่านละชาติเดิมแล้ว ได้บังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เสวยรัชสมบัติในเทวโลก 300 ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 500 ครั้ง และไม่เข้าถึงทุกคติตลอด 92 กัป หรือตัวอย่างครั้งพุทธกาล มีเรื่องภิกษุชาวเมืองโกสัมพี¹¹⁴ ตอนที่กล่าวถึงวานรตัวหนึ่งอุปัฏฐาก ถวายรวงผึ้งแก่พระพุทธองค์ด้วยจิตเลื่อมใส เห็นพระองค์เสวยแล้วมีจิตยินดี ตกต้นไม้เข้าไปเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เกิดในวิมานทองสูง 30 โยชน์ในภพดาวดึงส์มีนางอัปสร 1,000 นางเป็นบริวาร ก็มีนัยคล้ายกัน

¹¹¹ม.อ.14/380/451.

¹¹²พ.อ.ป.32/263/294

¹¹³พ.อ.ป.32/375/383.

¹¹⁴พ.อ.อ.1/82.

เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการให้ทานโดยตรง มีปรากฏในธรรมบท เล่มที่ 25 ขุททกนิกาย วิมาน วัตถุ เปตวัตถุ เล่มที่ 26 ขุททกนิกาย อปทาน เล่มที่ 32,33 ฟังเห็นว่า ในพระสูตรต้นปิฎกจะมีกล่าว เฉพาะหลักกรรมเท่านั้น มีในรูปของคาถา ส่วนเนื้อเรื่องรายละเอียดปลีกย่อยจะปรากฏในชั้นอรรถ กถา และคัมภีร์ปกรณ์อื่น ๆ เสริมการอธิบายเรื่องทานให้ชัดเจน สำหรับตัวอย่างบุคคลให้ทาน ส่วนมากจะเป็นอุบาสกอุบาสิกาในครั้งพุทธกาล เทพบุตรเทพธิดาผู้สถิตอยู่ในวิมานสวรรค์ซึ่งเคย ให้ทานมาก่อน อคติชาติของพระเถระ พระเถรี ผู้เคยทำบุญให้ทานไว้ในชาติปางก่อน ทุกท่านได้รับ ผลานิสงส์จากการให้ทานนั้น บรรลุธรรมในระดับที่แตกต่างกันไป เพราะกระบวนการให้ทานที่ แตกต่างกันนั่นเอง

การให้อามิสทานนั้นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ วัตถุ เจตนา และบุคคล สำหรับในส่วนของ อานิสงส์นั้น ฟังเห็นว่า ปาฏิปุคคลิกทานมีอานิสงส์น้อยกว่าสังฆทาน นอกจากนั้น ทานที่พระผู้มี พระภาคเจ้าทรงแสดงไว้มากที่สุด ในพระสูตร คือ อามิสทาน และทรงแสดงอานิสงส์ของท่านนี้ว่า สามารถให้ผลตามสมควรแก่เหตุทั้งใน โลกนี้และ โลกหน้า ซึ่งมีทั้งผลเฉพาะอย่างสำหรับผู้ให้และ ผลโดยภาพรวมสำหรับบุคคลทั่วไป แม้แต่พระสาวกก็ได้รับอานิสงส์แห่งทานเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ตามที่ท่านได้เล่าถึงอคติชาติของท่านแต่ละรูปไว้ในคัมภีร์อปทานเพื่อเป็นเครื่องเตือนสติและยืนยัน แก่พุทธศาสนิกชนให้หมั่นชวนช่วยทำบุญกุศลมีทานเป็นต้น โดยยึดถือแบบอย่างจากท่านเหล่านั้น ด้วยการให้ทานทั้งปาฏิปุคคลิกทานและสังฆทานตามโอกาสพิเศษต่าง ๆ หรือทำบุญปรารภเหตุต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและอวมงคลซึ่งถือเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ดี เป็นการ เกื้อหนุนกันระหว่างคฤหัสถ์กับบรรพชิตตามหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา อนึ่ง ผลแห่งทานย่อม ทำให้เกิดอานิสงส์ต่าง ๆ ตามสมควรแก่เหตุปัจจัยซึ่งเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาของบุคคลทั่วไป

ส่วนผู้ให้ทานนอกเหนือจากทานวัตถุ 10 ประการ ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวแล้วนั้น ก็มีน้อย เดียวกันกับผู้ให้ทานวัตถุ 10 ประการนั่นเอง นอกจากนี้ ยังมีพระสาวกอีกหลายรูปที่ผู้วิจัยไม่ได้นำ เรื่องของท่านมากล่าวไว้ เนื่องจากท่านได้กล่าวถึงอดีตอย่างสั้น ๆ และสรุปคำย่อเหมือนกันว่า เพราะผลแห่งทานนั้น ท่านไม่รู้จักทุกติเลย ในชาติสุดท้ายนี้ ได้บรรลุพระอรหันต์พร้อมด้วยคุณวิเศษ และมีการให้ทานที่ซ้ำ ๆ กัน เช่น ข้าว น้ำ ผลไม้ ดอกไม้ ของหอม เป็นต้น ท่านที่ให้วัตถุทานซ้ำ ๆ กันนั้น จะได้นำรายชื่อตามวัตถุทานที่ให้ลงไว้ในภาคผนวก เพื่อสะดวกในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

อีกประการหนึ่ง ตัวอย่างบุคคลผู้ให้ทานที่ปรากฏในวิมานวัตถุ ขุททกนิกายมี 85 เรื่อง เป็น เรื่องของผู้ทำกุศลกรรมรักษาศีล ทำบุญ ให้ทานแก่พระทักขิไณยบุคคลตามกำลังศรัทธา กำลังทรัพย์ มากน้อยตามจิตศรัทธาครั้งเป็นมนุษย์ เมื่อสิ้นชีวิตแล้วไปเกิดในวิมานสวยทิพย์สมบัติอันรุ่งเรืองใน เทวโลก ความแตกต่างของวิมานเหล่านั้นขึ้นอยู่กับบุญบารมีที่เจ้าของวิมาน ได้สั่งสมทำไว้ครั้งเป็น มนุษย์ เนื้อเรื่องในพระสูตรต้นปิฎกและขยายความในอรรถกถาปรหมัตถทีปนี จะพูดถึงการให้ทาน

มากกว่าสิ่งอื่น ท่านมีผลมาก อานิสงส์มากอย่างน่าอัศจรรย์ เช่น ถวายเข็มเล่มเดียวก็ไปบังเกิดในสวรรค์วิมาน ได้ คังข้อสังเกตที่นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า

ถ้ามองโดยภาพรวมจะได้ข้อสรุปอย่างหนึ่ง คือ เทพบุตรและเทพธิดาเจ้าของวิมานเหล่านั้นต่างก็ได้ทำบุญกุศลไว้เมื่อครั้งอยู่ในโลกมนุษย์นี้ เช่น ได้ทำอัญชลีกรรมต่อท่านผู้มีศีลบ้าง ถวายทานบ้าง รักษาศีลบ้าง ตามประทีปโคมไฟบ้าง ฟังธรรมบ้าง ตั้งอยู่ในธรรมเช่นมีความสัตย์ ความไม่โกรธ ความซื่อสัตย์ต่อสามี บำรุงเลี้ยงดูบิดามารดา หรือแม้แต่กบที่ที่มีความเลื่อมใสในพระสุรเสียงของพระผู้มีพระภาคขณะทรงแสดงธรรมอยู่ก็ได้ไปเกิดในสวรรค์

หากเรามองผิวเผิน อาจเข้าใจว่าการไปเกิดในสวรรค์นั้นง่ายเหลือเกิน เพราะทำความดีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นก็ได้แล้ว ความจริง ผู้ที่ได้ไปเกิดในสวรรค์ล้วนเคยสั่งสมบารมีในอดีตชาติมาก่อนมีหลักการทำบุญกุศลถูกต้องครบถ้วนตามหลักทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีใช้จะทำได้ง่าย หลักการทำบุญกุศลทางพระพุทธศาสนามีดังนี้.

หลักทาน การให้ทานที่สมบูรณ์ครบถ้วน จะมีผลมากอานิสงส์มาก ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุสัมปทา ถึงพร้อมด้วยวัตถุ คือ บุคคลผู้เป็นที่ตั้งที่รองรับทาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เขตตสัมปทา ถึงพร้อมด้วยเขตคือณา หมายถึงนาบุญ ในที่นี้ทั้งวัตถุและเขต ท่านหมายถึงทักษิโณบุญบุคคลผู้เป็นพระอรหันต์หรือพระอนาคามีผู้เข้านิโรธสมบัติได้ ปัจจยสัมปทา ถึงพร้อมด้วยปัจจย คือสิ่งที่จะให้ทานต้องบริสุทธิ์ ได้มาโดยชอบธรรมมากน้อยไม่สำคัญ เจตนาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยเจตนา คือต้องมีเจตนาดีทั้ง 3 กาล ได้แก่ ก่อนให้ กำลังให้ และหลังให้ เจตนาดีก่อนให้เรียกว่า ปุพเพเจตนา เจตนาดีกำลังให้ เรียกว่ามูจเจตนา เจตนาดีหลังให้ เรียกว่า อปรปรเจตนา ดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในอังกุรเปตวัตถุ ตอนหนึ่งว่า

“ปุพเพ ทานา สุขโม ทท จิตต ปสาทเขตตวา อตตมโน โหติ เอสา ยญยสส สมปทา”

ก่อนให้ก็มีใจดี เมื่อกำลังให้ก็มีใจผ่องใส ครั้นให้แล้วก็มีใจเบิกบาน นี่คือ บุญสัมปทา คุณาดีเรกสัมปทา ถึงพร้อมด้วยคุณวิเศษ คือผู้รับทานมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น เพิ่งออกจากนิโรธสมบัติใหม่ ๆ¹¹⁵

หลักศีล การรักษาศีล 5 ก็ดี ศีล 8 หรืออุโบสถศีลก็ดี คือความตั้งใจงดเว้นจากบาปอกุศลทั้งหลาย ย่อมส่งผลให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ตายแล้วให้เกิดในสุคติโลกสวรรค์และเป็นบาทให้เจริญสมณะกัมมัญฐานและวิปสนากัมมัญฐาน จนบรรลุธรรมขั้นสูงสุดคือพระนิพพาน ทำให้หยุดการเวียนว่ายตายเกิดได้ในที่สุด

¹¹⁵ พ.วิ.26/305/216.

หลักภavana คือการเจริญสมณะกัมมัฏฐาน เพื่อให้ได้สมาธิเกิดฌาน แล้วใช้สมาธิและฌานเป็นฐานเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน คือใช้ปัญญาขณะจิตว่างพิจารณาสภาวะธรรมต่าง ๆ ให้เห็นแจ้งความเป็นจริงจนบรรลุธรรมขั้นสูงสุดคือพระนิพพาน

สรุปได้ว่าเมื่อนำหลักการทั้ง 3 หลักนี้ไปเปรียบเทียบกับหลักปฏิบัติของเทพบุตรของเทพธิดาเจ้าของวิมานเหล่านั้น จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ได้ทำทาน เช่น ถวายอ้อยท่อนเดียวก็มี ถวายผลไม้ผลเดียวก็มี ถวายน้ำข้าวก็มี ถวายเข็มเย็บผ้าเล่มเดียวก็มี แต่ได้ถวายแต่พระอริยบุคคล มีพระสารีบุตรเถระ ท่านพระมหาโมคคัลลานเถระ ท่านพระมหากัสสปเถระ พระผู้มีพระภาค และบางรายได้ถวายแต่ท่านผู้เพ็งออกจากนิโรธสมบัติใหม่ ๆ ซึ่งเป็นทักษิณบุคคลผู้มีคุณสมบัติพิเศษ ส่วนท่านที่รักษาศีล 5 รักษาอุโบสถศีลเป็นประจำ และยังมีโอกาสได้ถวายทานด้วยจิตเต็มใสศรัทธาก็มีมากนอกจากนี้ ผู้ได้ฟังธรรมและเจริญภาวนาจนบรรลุขั้น โสคาปัตติผล สกทาคามีผลก็มีมาก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการให้ทาน

ทานมีเหตุและปัจจัยแห่งการให้ที่แตกต่างกันดังนี้

1. เพื่อบูชาคุณ
2. เพื่ออนุเคราะห์
3. เพื่อสงเคราะห์
4. เพื่อสาธารณประโยชน์
5. เพื่อสร้างบารมี

1. การให้เพื่อบูชาคุณ คือ เพื่อบูชาผู้มีคุณงามความดี ให้ตอบแทนแก่เขาที่เคยให้แก่เรา เพราะเขามีคุณแก่เราหรือแม้ไม่มีคุณแก่เรา แต่มีคุณธรรมสูงกว่าเรา เช่น ให้ทานแก่ประสงฆ์ หรือให้แก่คนผู้ที่มีคุณธรรมสูง ให้แก่พ่อแม่ เป็นต้น

2. การให้เพื่ออนุเคราะห์ เช่น ให้แก่พี่น้อง ให้แก่ลูกหลาน ให้แก่ญาติมิตร คือ การให้เพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรียกว่า การให้เพื่ออนุเคราะห์

3. การให้เพื่อสงเคราะห์ คือ ให้แก่คนยากจน คนขอทาน คนตกระกำลำบาก เช่น น้ำท่วมไฟไหม้บ้าน หรือให้แก่สัตว์เดรัจฉาน การให้เช่นนี้จัดเป็นลักษณะของทานที่ให้เพื่อสงเคราะห์ ไม่ใช่อนุเคราะห์

4. การให้เพื่อสาธารณประโยชน์ การให้ประเภทนี้ จะเป็นการให้ที่อนุโลมเข้าไปในสังฆทาน แม้มิใช่ให้ในหมู่สงฆ์ หากแต่ให้แก่ส่วนรวมอนุโลมเป็นสังฆทานได้ เพราะมีผลประโยชน์กว้างขวางมากกว่าให้ทั่วไป มากกว่าการให้เฉพาะ เพราะฉะนั้น การให้ทาน เช่น บริจาคที่ดินให้แก่รัฐบาลเพื่อสร้างสวนสาธารณะ สร้างโรงพยาบาล สร้างโรงเรียน หรือบริจาคเงินสร้างถนนหนทาง

อย่างนี้ชื่อว่าให้เป็นสาธารณะ การให้ประเพณีนี้มีผลมาก คล้ายกับสังฆทาน แต่ไม่เหมือนสังฆทาน เพราะสังฆทานนั้นต้องให้แกสงฆ์

5. การให้เพื่อสร้างบารมี คือให้เพื่อสร้างบุญกุศล เพื่อสละความตระหนี่ของตน เพื่อหวังผลสูงสุดคือพระนิพพาน อย่างเช่นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญทานบารมี เพื่อพระสัมมาสัมโพธิญาณ หรือให้เพื่ออบรมจิตใจ คือให้เพราะเห็นว่าการให้เป็นความดี มีคุณค่าต่อชีวิตและผู้อื่น ทำความดีเพื่อความดี ก็จัดเข้าในการให้ประเพณีเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า เอกลักษณะของคนไทยมีหลายอย่าง เช่น ความกตัญญู ความมีใจกว้าง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรักอิสระ ความกล้าหาญ ความรักพวกรักหมู่ และความขี้มเข้มแจ่มใส เป็นต้น เอกลักษณะของคนไทยที่เด่นมากมีอยู่ข้อหนึ่ง คือ เป็นผู้มีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี มักแบ่งปันต่อผู้อื่น

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ได้จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัด ตั้งเทศบาล เดิมสถานที่ทำงาน ตั้งอยู่ที่ห้องแถวตอหน้าศาลากลางจังหวัด ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2482 ได้ย้ายมาอยู่ ณ อาคารเรือนไม้ทรงมานิลาชั้นเดียว (สถานที่ทำงานปัจจุบัน) ซึ่งทางจังหวัดได้ยกให้ มีลักษณะอาคารเก่า มีสภาพทรุดโทรม และหลังคามุงจาก ซึ่งได้ซ่อมแซมมาโดยตลอด จนกระทั่ง ปี 2505 ได้เกิดवादภัยขึ้นอย่างร้ายแรง และจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่ได้รับความเสียหาย มาก ประชาชนเสียชีวิตนับพันคน อาคารบ้านเรือน สวนผลไม้ ไร่ นา ได้รับความเสียหาย สำนักงานเทศบาลซึ่งมีสภาพเก่าชำรุดอยู่แล้วก็ได้รับความเสียหายมาก แม้ว่าจะได้ซ่อมแซมพอให้ทำงานได้ ก็ไม่มีสภาพเหมาะแก่กาลสมัยและฐานะของเทศบาล คณะเทศมนตรี จึงดำเนินการขออนุมัติกู้เงิน กสท. มาดำเนินการสร้างใหม่ เป็นอาคารตึกสอง ชั้นทรงไทยตามแบบเทศบาลขนาดใหญ่ ของกรมโยธาธิการ ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานของเทศบาลทั่วไปและได้ทำพิธี เปิดใช้สำนักงานนี้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2507 รวมค่าก่อสร้างเป็นเงิน 1,725,000 บาท ทำการก่อสร้างโดย บริษัท กรุงเทพฯ วิวัฒน์ จำกัด ในสมัย ของนายเหรียญ สร้อยสนธิ เป็นนายกเทศมนตรี การเปลี่ยนแปลงเทศบาล ดังนี้ - ยกฐานะเป็นสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2456 โดยมีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร

- ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2478 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 1687 ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2478 มีพื้นที่ 3.2 ตารางกิโลเมตร

- เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2508 ตามพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2508 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ตอนที่ 96 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2508 มีพื้นที่ 8.251 ตารางกิโลเมตร รวมเป็นพื้นที่ 11.721 ตารางกิโลเมตร

- เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ครั้งที่ 2 ปี 2536 ตามราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2536 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 207 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2536 มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 10.84 ตารางกิโลเมตร

- ยกฐานะเป็นเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2537 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2537 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 111 ตอนที่ 36 ก ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2537 - ปัจจุบันเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ 22.56 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่น 4,647.21 คนต่อตารางกิโลเมตร

2.5.1 ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคใต้มีพื้นที่ 9,942,502 ตารางกิโลเมตรเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นที่ 2 ของภาคใต้รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือจดจังหวัดสุราษฎร์ธานีทิศใต้จดจังหวัดตรังพัทลุงและสงขลา

ทิศตะวันออกจดอ่าวไทยมีชายฝั่งทะเลรวมแล้วยาวที่สุดในประเทศคือมีระยะทางถึง 225 กิโลเมตร

ทิศตะวันตกจดจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกระบี่

2.5.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจุดเด่นคือมีสภาพหลากหลายลักษณะทำให้ประชากรมีอาชีพที่แตกต่างหลากหลายกันไปตามลักษณะภูมิประเทศมีทั้งที่ราบชายฝั่งทะเลที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าเขาและที่ราบในหุบเขาและเชิงเขาซึ่งพื้นที่ในจังหวัดอาจแบ่งออกตามลักษณะภูมิประเทศได้เป็นเขตใหญ่ๆเป็น 3 เขตคือ

1. เขตที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออกประชากรมีอาชีพทำการประมงทำสวนมะพร้าวและทำนา
2. เขตเทือกเขาตอนกลางคือบริเวณทางแถบตะวันออกของเทือกเขานครศรีธรรมราช ประชากรมีอาชีพทำนาและทำสวน

3. เขตที่ราบตะวันตกคือบริเวณทางแถบตะวันตกของเทือกเขานครศรีธรรมราชฝั่งตะวันตกและเทือกเขาภูเก็ตมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบหุบเขาประชากรมีอาชีพทำสวนยางพาราและทำเหมืองแร่

2.5.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนคาบสมุทรระหว่างละติจูด 8-9 องศา 19 ลิปดาเหนือลองจิจูด 99 องศา 19 ลิปดา - 100 องศา 15 ลิปดาตะวันออกมีเทือกเขานครศรีธรรมราชพาดผ่านกลางจึงมีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนแบ่งออกเป็น 2 ฤดูกาลคือฤดูร้อนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนอากาศค่อนข้างร้อนตลอดฤดูฤดูฝนแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือช่วงแรกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านแต่เนื่องจากมีเทือกเขานครศรีธรรมราชสูงชันเป็นแนวกั้นทิศทางลมจึงมีฝนตกไม่มากนักช่วงที่สองระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคมได้รับมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือพัดเข้าของจังหวัดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ทางด้านรับลมของภูเขาช่วงนี้จึงมีฝนตกชุก

2.5.4 การปกครอง

เขตการปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 162 ตำบล 1,375 หมู่บ้านเทศบาล 3 แห่งและสุขาภิบาล 21 แห่ง

2.5.5 จำนวนประชากรทั้งจังหวัดและการนับถือศาสนา

จากการสำรวจครั้งล่าสุดเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,539,256 คนเป็นชาย 767,128 คนหญิง 772,128 คนนับว่าเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดของภาคใต้ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทยมีเชื้อชาติอื่นปนอยู่บ้างเช่นจีนมลายูอินเดียชาวจีนและอินเดียมีที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในตัวเมืองมีอาชีพเป็นพ่อค้านักธุรกิจสวนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบทโดยเฉพาะแถบชายฝั่งทะเลและประกอบอาชีพประมงการนับถือศาสนานั้นมี

- ศาสนาพุทธชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธมีวัดวาอารามมากมายจนได้ชื่อว่าเป็นเมืองพระนอกจากนี้ยังมีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายที่พบเห็นในจังหวัดนี้ยังเป็นเครื่องแสดงว่าพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทและความสำคัญในเขตนี้มานาน

- ศาสนาอิสลามชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองปากพองท่าศาลาและหัวไทร

- ศาสนาคริสต์เคยมีชาวยุโรปและอเมริกันมาเผยแพร่ศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จมากนักผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของจังหวัดทั้งหมด

- ศาสนาพราหมณ์จากหลักฐานทางโบราณสถานที่ยังพบในจังหวัดนครศรีธรรมราช สันนิษฐานได้ว่าศาสนาพราหมณ์เคยเจริญรุ่งเรืองในเขตนี้มาก่อนปัจจุบันยังคงมีการประกอบพิธีพราหมณ์อยู่บ้างแต่การนับถือพราหมณ์นั้นเกือบจะหมดไปแล้ว

2.5.6 สภาพทั่วไปของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช

ปัจจุบันเทศบาลนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ทั้งหมด 22.56 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับตำบลปากพูน

ทิศใต้ติดต่อกับตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลปากพูนตำบลปากนครและตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลโพธิ์เสด็จตำบลมะม่วงสองต้นและตำบลนาเคียน

2.5.7 ภูมิประเทศภูมิอากาศในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศเทศบาลนครศรีธรรมราชโดยทั่วไปเป็นที่ราบลาดต่ำลงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตอนใต้ตอนล่างตามแนวทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกได้แก่คลองคูพายคลองสวนหลวงคลองป่าเหล่าคลองหน้าเมืองคลองท่าวังเทศบาลนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนสันทรายในอาณาบริเวณที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มอยู่ห่างจากทิวเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตรและห่างจากฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยทางทิศตะวันออกประมาณ 13 กิโลเมตรทางน้ำไหลในเขตเทศบาลจึงไหลออกไปทางทิศตะวันออกทั้งสิ้น

ลักษณะภูมิอากาศเนื่องจากจังหวัดตั้งอยู่ใกล้เคียงกับเส้นศูนย์สูตรและคาบสมุทรซึ่งมีเทือกเขานครศรีธรรมราชอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองภูมิอากาศในเขตเทศบาลจึงมี 2 ฤดูคือ ฤดูร้อนและฤดูฝนกล่าวคือฤดูร้อนอยู่ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนอากาศค่อนข้างร้อนตลอดฤดูอากาศอุณหภูมิสูงสุด 37.7 องศาเซลเซียสต่ำสุด 17.1 องศาเซลเซียสแบ่งเป็น 2 ช่วงคือตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนตุลาคมได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้อันเป็นช่วงที่ฝนตกหนาแน่นมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,247.94 มิลลิเมตรต่อปี

2.5.8 ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลมีดังนี้

1. จำนวนหลังคาเรือนมีโทรศัพท์ใช้ 15,800 หลังคาเรือน
2. จำนวนหลังคาเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ (100%) 31,286 หลังคาเรือน
3. จำนวนหลังคาเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในเขตฯ 22,026 หลังคาเรือน
4. จำนวนหลังคาเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้ภายในเขตฯ 8,115 หลังคาเรือน

5. จำนวนโรงฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาล 1 โรง
6. จำนวนธนาคารในเขตพื้นที่ 13 แห่ง
7. จำนวนศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในเขต 4 แห่ง
8. จำนวนสถานที่ราชการในเขตพื้นที่ 26 แห่ง
9. มีหน่วยงานรับร้องทุกข์ 1 แห่ง
10. โรงแรม 24 แห่ง
11. โรงรับจำนำ 1 แห่ง
12. สวนสาธารณะ 2 แห่ง
13. โรงสูบน้ำประปา 2 โรง

2.5.9 การคมนาคมภายในเขตเทศบาล

เทศบาลนครศรีธรรมราชมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางคมนาคมทางบกคือรถยนต์รถไฟและทางอากาศโดยการคมนาคมทางบกนั้นมีสถานีขนส่งบริการเดินทางระหว่างจังหวัดต่อจังหวัดและระหว่างอำเภอภายในจังหวัดแทบทุกอำเภอมีคิวรถตู้แท็กซี่บริการระหว่างอำเภอและจังหวัดทางรถไฟมีสถานีรถไฟขนาดใหญ่ตั้งอยู่ซึ่งเป็นต้นทางของขบวนรถไฟจากนครศรีธรรมราชถึงกรุงเทพฯ และจากกรุงเทพฯ ถึงสถานีขนส่งนครศรีธรรมราชนอกจากนี้ยังมีขบวนรถไฟซึ่งวิ่งสายสั้นๆ ภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดภายในภาคใต้ อีกด้วย ส่วนการคมนาคมทางอากาศมีสนามบินพาณิชย์ห่างจากเทศบาลนครศรีธรรมราชระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตรมีการบริการเที่ยวบินทุกวัน การคมนาคมในตัวเมืองนครศรีธรรมราชมีความสะดวกเพราะมีถนนสายหลักและตรอกซอยเชื่อมโยงกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์ที่ติดถนนคอนกรีตมีถนนสายหลักที่สำคัญได้แก่ถนนราชดำเนินรองลงมาถนนพัฒนาการคูขวางถนนศรีธรรมราชถนนศรีธรรมโศกและถนนกะโรมเป็นต้น

2.5.10 ระบบสาธารณูปโภค

มีการให้บริการด้านไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราชมีผู้ใช้บริการโดยรวมทั้งเทศบาล 31,286 ครัวเรือนให้บริการครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 100 ของพื้นที่ทั้งหมดมีการให้บริการในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงรวมผู้ใช้น้ำประปา 22,026 ครัวเรือน

2.5.11 การสื่อสารและโทรคมนาคม

มีการไปรษณีย์โทรเลขมีจำนวน 2 แห่งมีโทรศัพท์ในเขตเทศบาลมีชุมสายโทรศัพท์จำนวน 2 ชุมสายมีผู้ใช้โทรศัพท์จำนวน 15,800 รายมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด 2 แห่งคือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครศรีธรรมราช, สถานีวิทยุกระจายเสียงอสมท. จังหวัดนครศรีธรรมราชมีข่ายวิทยุสื่อสารของเทศบาลมี 50 จุดมีหนังสือพิมพ์และเอกสารต่างๆ จาก

ส่วนกลางวางจำหน่ายเกือบทุกฉบับนอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีก 4 ฉบับได้แก่ หนังสือพิมพ์เสรีราษฎร์, หนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์, หนังสือพิมพ์เมืองใต้, หนังสือพิมพ์ทักษิณธุรกิจ สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้ทุกช่องจากส่วนกลางทั้งหมด 6 สถานีคือ 3,5,7,9,11 และ ITV เกือบ 100% ของครัวเรือนมีโทรทัศน์ใช้นอกจากนี้ยังมีบริการเคเบิลทีวี UBC มีกลุ่มคนชนชั้นกลางเป็นผู้ใช้บริการมีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตประมาณ 1,500 รายมีเฉพาะในกลุ่มคนชั้นกลาง

2.5.12 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

รายได้ประชากรในเขตเทศบาลประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ย 39,363 บาทต่อปีโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะการประกอบอาชีพของประชากรดังนี้

1. กลุ่มพ่อค้าจะอยู่ในย่านการค้าทำวังและอาคารพาณิชย์ติดถนนใหญ่เช่นถนนราชดำเนิน ถนนศรีปราชญ์ถนนพัฒนาการดูขวางถนนปากนครฯซึ่งในกลุ่มนี้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีและปานกลาง
2. กลุ่มข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจจะกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณบ้านจัดสรรและข้าราชการตำบลในเมืองและกระจายอยู่ในตรอกซอยมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
3. กลุ่มอาชีพอิสระกระจายอยู่ทั่วไปเช่นตามตึกแถวที่ไม่มีมีการประกอบการค้ามีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
4. กลุ่มผู้ใช้แรงงานรวมถึงผู้ว่างงานจะอยู่ตามแหล่งชุมชนแออัดท้ายซอยด้านหลังอาคารพาณิชย์ย่านการค้ามีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

2.5.13 ลักษณะนิสัยใจคอของคนเมืองนครศรีธรรมราช

คำว่า ลักษณะนิสัยใจคอในทางสังคมวิทยาเรียกว่า ค่านิยมเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายและเข้าใจความหมายกันโดยทั่วไปแล้ว ในที่นี้จึงใช้คำว่าค่านิยม ตามไปด้วย ค่านิยมเด่นที่ปรากฏในวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราชมีดังนี้

1. รักอิสรภาพหรือความเป็นไทเป็นลักษณะดั้งเดิมของชาวนครศรีธรรมราชที่ไม่ชอบการกดขี่บังคับ ไม่ชอบอยู่ใต้อาณัติใคร ไม่ชอบระเบียบกฎเกณฑ์รวมทั้งมีความรู้สึกไม่ตีต่อการใช้อำนาจบังคับ
2. ความเป็นตัวของตัวเองแสดงออกในรูปของการไม่ชอบรวมกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีลักษณะจัดตั้งหรือกลุ่มทางการทำให้การจัดตั้งกลุ่มที่ทางราชการชี้แนะไม่เป็นผลเท่าที่ควร
3. รักพวกพ้องความผูกพันในฐานะเป็นพวกพ้องทั้งในแง่วงศ์ญาติ ถิ่นกำเนิดความคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว หรือความผูกพันรักใคร่ในฐานะพวกพ้องเดียวกันปรากฏอยู่ทั้งใน

ชีวิตประจำวันทั่วไปและในหน้าที่การงานพวกพ้องอยู่เหนือความถูกผิดในแง่กฎหมาย อยู่เหนือระเบียบกฎเกณฑ์อยู่เหนือความเป็นธรรม และอยู่เหนือแนวความคิดทางการเมือง

4. **จริงใจและตรงไปตรงมา** ชาวนครศรีธรรมราชชอบความจริงใจ ไม่มีเลศนัยผู้ที่แสดงความจริงใจให้ปรากฏมักได้รับความจริงใจ จากผู้อื่นเช่นกัน

5. **ยกย่องคนมีใจกว้างและจิตใจนักเลง** ชาวนครศรีธรรมราชชอบคนที่มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ถึงไหนถึงกัน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว กล่าวได้กล้าเสียเต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความทุกข์ยาก

6. **ชอบความโอ้อ่า** ชอบสิ่งของและการกระทำที่ทำให้เห็นถึงความโอ้อ่าภูมิฐาน โดยไม่คำนึงถึงฐานะของตนเช่นการจัดงานของชาวบ้าน ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน และงานศพ เป็นต้น มักทุ่มเทเงินทองจำนวนมากเพื่อแสดงถึงความมีฐานะ กล่าวถูกนิทานว่าเป็นคนขี้เหนียวใจไม่ถึงจึงพยายามหลีกเลี่ยงภาวะที่แสดงให้เห็นว่าตนน้อยกว่าผู้อื่น

7. **รักศักดิ์ศรี** หยิ่งในเกียรติและยศของตนไม่ชอบให้ใครมาดูแคลน ไม่ยอมใครง่าย ๆ ลักษณะความอ่อนน้อมถ่อมตนจึงปรากฏค่อนข้างน้อย คำพูดที่แสดงความยกย่องให้เกียรติคนอื่น และถ่อมตนมีจำกัดในภาษาท้องถิ่น ลักษณะนี้ทำให้ชาวนครศรีธรรมราชถูกมองว่าเป็นคนหัวหมอหรือแข็งกระด้าง

8. **ชอบการเป็นเจ้านาย** สังเกตได้จากการนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในระบบโรงเรียนด้วยความหวังที่จะให้เข้ารับราชการ คนท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นชนชั้นเจ้านายมักมีพฤติกรรมที่เป็นแบบเจ้านายอย่างเด่นชัด ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างประชาชนกับข้าราชการ และก่อให้เกิดค่านิยมที่สวนทางกลับหรือขัดแย้งขึ้นมา อีกประการหนึ่งคือการที่ชาวนครศรีธรรมราชที่มิใช่เจ้านายมีความต่อต้านระบบเจ้าขุนมูลนาย

9. **รักถิ่นกำเนิด** ชาวนครศรีธรรมราชมีความภาคภูมิใจกับอดีตอันยาวนานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นตนดังจะเห็นได้ว่าแม้จะจากไปประกอบอาชีพถิ่นอื่น ก็นิยมกลับมาท้องถิ่นเดิมในสองเทศกาลคือ เทศกาลสงกรานต์และเทศกาลเดือนสิบ รวมทั้งมีความภูมิใจที่จะพูดภาษาถิ่นในที่ต่างๆ

10. **ชอบระบบอาวุโส** การให้ความเคารพนับถือเป็นไปตามลำดับอาวุโสทั้งในความสัมพันธ์ส่วนตัวและในหน้าที่การงาน ถือว่าผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่านอกจากนั้นยังถือว่าการเชื่อฟังผู้อาวุโสเป็นการป้องกันตัวด้วย

11. **นิยมการหาความสุขจากชีวิต** ชาวนครศรีธรรมราชมีนิสัยรักความสนุกสนาน กิจกรรมใส่ชีวิตประจำวันมักแทรกความสนุกสนานไว้ด้วยเสมอ ชอบพูดคำผวน เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบจัดงานรื่นเริงหรือมหรสพและชอบธรรมชาติ

12. ความตื่นตัวทางการเมืองชาวนครศรีธรรมราชมีสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงมาก¹¹⁶

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา” ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์ก็คือความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือ ปฏิภาหกเสมอ¹¹⁷

พระมหาชน แสงวงมิม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องอานิสงส์ของทานในพระพุทธศาสนา” ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า “ในพระพุทธศาสนา ทาน หมายถึง การให้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อามิสทาน และ ธรรมทาน แต่ในที่นี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะกรณีอามิสทาน เท่านั้นและได้จัดอามิสทานเป็น 2 หมวด คือ ป็งจาย 4 และทานวัตถุ 10 ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้ทาน แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทายก (ผู้ให้ทาน) และฝ่ายปฏิภาหก (ผู้รับทาน) ซึ่งผู้รับทานนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ปาฏิบุคคลิกทาน ได้แก่ การให้เจาะจงบุคคลมี 14 ประเภท และสังฆทาน ได้แก่ การถวายทานแก่บุคคล 7 จำพวก โดยไม่ได้เจาะจงบุคคล

สิ่งที่สำคัญซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการให้ทาน โดยถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนานั้น คือ อานิสงส์แห่งทาน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของทานทั้ง 2 ฝ่าย คือ องค์ประกอบของฝ่ายทายกมี 3 ประการ ได้แก่ ก่อนให้มีจิตยินดี กำลังให้มีจิตเลื่อมใส ครั้งให้แล้วยอมปลื้มใจ และองค์ประกอบของฝ่ายปฏิภาหกมี 3 ประการ ได้แก่ เป็นผู้ปราศจากโรคะ โทสะ โมหะ หรือเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อกำจัด รากะ โทสะ โมหะ การให้ทานที่ประกอบด้วยองค์ 6 ประการนี้ จัดว่าเป็นบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอาจนับ

¹¹⁶เทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช, พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช, วันที่ 15 มีนาคม 2553.

www.oknation.net.

¹¹⁷พระมหาสง่า ไชยวงศ์, “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2541, 145หน้า .

ประมาณได้ และยังให้อานิสงส์ที่พึงปรารถนาอีกด้วย คือนำสุขมาให้ มีอารมณ์เลิศ มีสุขเป็นผล เป็นไปเพื่อสวรรค์ เป็นไปเพื่อสิ่งที่น่าปรารถนาและเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล”¹¹⁸

พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ (อนอม ญาณโณจิตฺต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ ตัวอย่างการให้ทานในพระสูตรต้นปิฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูน” ผลจากการศึกษา พบว่า ‘ผู้ให้ทานในพระสูตรต้นปิฎกและการปฏิบัติจริงในลำพูนจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ ผู้ให้ทานที่ปรากฏในพระสูตรต้นปิฎกเป็นผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ส่วนผู้ให้ทานในลำพูนปัจจุบันก็ให้ด้วยความศรัทธาในพระรัตนตรัย ซึ่งหมายรวมถึงพระพุทธเจ้าด้วยเช่นกัน จะมีจุดแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยก็คือ จากตัวอย่างผู้รับทานในพระสูตรต้นปิฎกส่วนมากจะเป็นพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และที่เป็นพระสงฆ์มีบ้างเพียงส่วนน้อย ในการปฏิบัติจริงผู้รับทานส่วนมากเป็นพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งก็ถือว่าเป็นผู้แทนพระพุทธเจ้า เพราะเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย อีกอย่างหนึ่งผู้รับทานที่ไม่ใช่กลุ่มพระสงฆ์ก็มี คือ ผู้ประสพภัย ผู้ยากไร้ เด็กกำพร้า และคนชรา เป็นต้น

สิ่งของหรือวัตถุทานที่ให้ในพระสูตรต้นปิฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูน มีลักษณะเหมือนกัน คือ การให้ทานวัตถุ 10 ประการ อันประกอบด้วย ข้าว น้ำ ผลไม้ และระเบียบดอกไม้ เป็นต้น คุณภาพของวัตถุทานมีความแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือในพระสูตรต้นปิฎก จะสังเกตเห็นว่า ผู้ให้ทานจะเลือกสรรวัตถุทานด้วยตัวเอง จัดเตรียมด้วยความประณีต ส่วนการปฏิบัติจริงในลำพูนนั้น จะเห็นว่า ความประณีตของวัตถุทานที่จะให้นั้นลดลงส่วนมากจะไม่ได้จัดเตรียมสิ่งของที่ให้ทานด้วยตนเอง เพราะไปซื้อตามร้านค้าต่าง ๆ ที่เขาจัดเป็นชุดสังฆทานสำเร็จรูป ทั้งนี้เนื่องมาจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ทายก ทายิกา ในปัจจุบันก็ทำงานแข่งกับเวลา จึงจำเป็นต้องทำบุญให้ทานด้วยวิธีการดังกล่าว

พฤติกรรมกรให้ทานของบุคคลตามตัวอย่างที่ปรากฏในพระสูตรต้นปิฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูน มีความแตกต่างกัน คือ ในพระสูตรต้นปิฎกให้โดยเจาะจงผู้รับมากกว่า ซึ่งก็คือพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้า ที่ให้โดยไม่เจาะจงผู้รับคือให้แก่พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้านั้นมีส่วนน้อย ส่วนในการปฏิบัติจริงในลำพูนนั้นส่วนมากจะเป็นการให้ทานโดยไม่เจาะจงผู้รับ คือให้เป็นสังฆทาน ถวายสงฆ์โดยไม่เจาะจงว่าเป็นของรูปใดรูปหนึ่งนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการให้ทาน ต่างก็มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เหมือนกันคือให้เพื่อบูชาคุณความดีของผู้ที่ตนเคารพบูชาและเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ และอานิสงส์หรือผลของการให้

¹¹⁸พระมหาเชน แสงมณี, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องอานิสงส์ของทานในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2542, 133 หน้า.

ทานที่ผู้ให้จะพึงได้รับนั้น จากตัวอย่างของผู้ให้ทานในพระสูตรต้นปิฎก พบว่า ได้รับอานิสงส์ คือ ทำให้ได้รับทรัพย์สมบัติมากมาย เป็นพระเจ้าจักรพรรดิบ้าง ไปบังเกิดในเทวโลกและมนุษย์โลก ท่องเที่ยวไปในวิภวสงสาร โดยไม่รู้จักทุกขิเลย สูดท้ายได้บรรลุพระอรหันต์ ส่วนการปฏิบัติจริงใน ลำพูน พบว่า “ได้รับอานิสงส์ คือ ทำให้ได้รับความสุขกายสบายใจ มีความสุขที่ได้ทำบุญให้ทาน แก่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อว่าผลของการทำบุญให้ทานนั้น จะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว และผลบุญนั้นจะเป็นหนทางนำตนไปสู่สุคติใน สัมปรายภพต่อไป¹¹⁹

พระลือชัย อินุทโย (นราทอง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย” ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับเรื่องทาน ข้าราชการ อุบาสก อุบาสิกา มีความเห็นวาทานที่คิดว่าได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ อามิสทานร้อยละ 76.00 ทานซื้อที่สำคัญมากที่สุดคือ ธรรมทาน ร้อยละ 72.00 เหตุผลในการให้ทาน ข้าราชการ มีความคิดเห็นวาทานเพราะต้องการบำเพ็ญบุญ ในขณะที่อุบาสกอุบาสิกา มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้ทานเพราะความศรัทธา การให้ทานที่ได้รับ อานิสงส์มากที่สุด เป็นสังฆทาน ทานที่ควรให้แก่ใครมากที่สุด มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้แก่ภิกษุ สามเณร การทำบุญส่วนใหญ่ให้ทานส่วนมากอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย บรรพบุรุษส่วนมากจะให้ ทานตามโอกาส¹²⁰

พระมหานงค์ กตปุญโญ (หล้าทองอินทร์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบการให้ทาน สมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบล เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการศึกษาทั้งจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าจุดประสงค์การให้ทานในปัจจุบันของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เหมือนกันกับสมัยพุทธกาล คือ ให้ทานเพื่อบูชาคุณ ให้แก่ผู้ที่มี อุปการะคุณแก่ตน ให้แก่คนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตน ให้เพื่อนุเคราะห์ และเพื่อให้ตัดความตระหนี่ แต่ที่แตกต่าง คือ มีบางส่วนให้ทานยังมุ่งผลประโยชน์ตอบแทนลักษณะของการให้ทานในสมัย

¹¹⁹ พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ (ถนอม ภูญโญจิตร), “การศึกษาเปรียบเทียบตัวอย่างการให้ ทานในพระสูตรต้นปิฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2546, 158 หน้า .

¹²⁰ พระลือชัย อินุทโย (นราทอง), “การให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย”, วิทยา นิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2549, 164 หน้า .

พุทธกาลเหมือนกันกับปัจจุบัน คือ วัตถุทานที่ให้ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เสนาสนะ เภสัช และทานวัตถุ 10 ประการ วิธีการให้มีลักษณะดังนี้ ให้ทานด้วยศรัทธา ให้ทานโดยเคารพอ่อน น้อม ให้ทานตามกาล ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ ให้ทานไม่กระทบกระทั่งคนและคนอื่น ถวายเป็น สังฆทาน ถวายเป็นบุคลิกลทาน ให้ของที่ไม่เป็นเดน ถวายไทยธรรมด้วยมือตนเอง มีความตั้งใจ ก่อนที่จะทำทาน ทำจิตให้เป็นกุศล เชื่อว่าการทำบุญให้ทานทำให้มีความสุข ความอิ่มใจในปัจจุบัน แสวงหาไทยธรรมสิ่งของที่ควรให้ทาน ไทยธรรมเป็นของบริสุทธิ์ ได้มาโดยชอบธรรม ให้ของที่ สะอาด ให้ของที่ประริต เลือกสิ่งที่ให้ ให้เป็นนิตย์ กำลังใจก็ทำจิตให้ผ่องใส ครั้นให้แล้วก็ดีใจ ประเภทของการให้ทานมี 2 ชนิดเหมือนกัน คือ 1. อามิสทาน การให้วัตถุสิ่งของต่างๆ มีให้ข้าว น้ำ ยารักษาโรค 2. ธรรมทาน คือ การให้ธรรมเป็นทาน ได้แก่การแนะนำสั่งสอนอบรมให้รู้จักวิธีการ ดำเนินชีวิต รูปแบบและวิธีปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า คือการทำตามคำสั่ง สอนทางพระพุทธศาสนา และทำตามวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านโบราณที่ได้ปฏิบัติสืบทอดเป็น มรดกต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ฮีตสิบสอง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่มีความแตกต่างจาก สมัยพุทธกาล ที่ชาวอีสานได้ยึดถือเป็นแบบแผนในการทำบุญให้ทาน ที่นิยมปฏิบัติประจำมีดังนี้ บุญเข้ากรรม บุญคุณทาน บุญเข้าจี บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าชะ บุญข้าวประดับดิน บุญข้าว สาก ส่วนบุญพระเวส บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นรูปแบบการทำบุญตามหลักคำ สอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดแทรกอยู่ในวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวตำบลเมืองเก่าได้อย่างกลมกลืน เหมาะสม¹²¹

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบถึงแรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต เป็นแรงกระตุ้นภายในคือ กุศล และแรงกระตุ้นภายนอก คือ การพบเห็นเหตุ ซึ่งล้วนแล้วแต่เห็น ประโยชน์ของการให้ทานทั้งในโลกนี้และโลกหน้า แต่ก็ต้องประกอบด้วยองค์ 3 คือ สมบูรณ์ใน กาลทั้ง 3 ก่อนให้ ขณะให้และหลังให้

¹²¹พระมหาอนงค์ กตปุญโญ (หล้าทองอินทร์) , “ศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัย พุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551,147 หน้า.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช”เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 108,487 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน¹ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

¹สังศรี ชมภูวงศ์, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552), หน้า 114.

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่เข้ามาใช้บริการ ณ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดขนาดซึ่งแบ่งเป็น เพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คนซึ่งผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ใน 3 ประเภท คือ อามิสทาน ธรรมทาน และอภัยทาน ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใน 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ (Best & Kahn, 1993, pp. 250)² ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นต่อข้อความนั้นๆ ในระดับใด โดยกำหนดระดับคะแนนตามระดับความคิดเห็น ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน มากที่สุด	คะแนน 5	คะแนน
การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันมาก	คะแนน 4	คะแนน
การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันปานกลาง	คะแนน 3	คะแนน
การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันน้อย	คะแนน 2	คะแนน
การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันน้อยที่สุด	คะแนน 1	คะแนน

²Best & Kahn, Reserch in education (5th ed.) New Jersey : Prentice – Hall, International. 32(2) : 705 – A : August, 1993, pp. 250.

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D) แล้วแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายของเบสต์ (Best)³ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 คือ ระดับการประยุกต์ใช้ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 คือ ระดับการประยุกต์ใช้ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 คือ ระดับการประยุกต์ใช้ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 คือ ระดับการประยุกต์ใช้ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 คือ ระดับการประยุกต์ใช้ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอน เรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของ ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายและหรือ กรอบการวิจัยในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักคำ สอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.4.3 เขียนนิยามปฏิบัติการให้ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละลักษณะที่ต้องการวัด และสร้าง ข้อคำถามตามที่ได้นิยามไว้

3.4.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ผลค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 4 ไปทำการทดลองไปใช้ (Try-out) กับประชาชนใน เขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

(Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

3.4.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ถึงนายกเทศมนตรีนครนครศรีธรรมราช เพื่อความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยได้ประสานไปยังเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อน และลงมือตอบแบบสอบถาม

3.5.3 หลังจากผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบสอบถามแล้ว ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด สร้างคู่มือลงรหัสและนำข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปบันทึกในแผ่น (CD) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z-test ค่า F-test และเมื่อปรากฏว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ(Percentage) เพื่อพิจารณาแบบสอบถามที่ได้รับคืน

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบคำถามนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) จากสูตร ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

n = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) จากสูตร ดังนี้

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fx - (x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum f(x - \bar{x})^2$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับ

คะแนนกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนของข้อมูลแต่ละตัว

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร

$$\text{IOC } a = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

เมื่อ a แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

Si^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

St^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

5. การทดสอบ Z ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้ Z - test⁴

$$z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad (df = \infty)$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน กลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน กลุ่มที่ 2

6) หาค่า F-test โดยใช้สูตร⁵

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของกลุ่ม
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

7) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD (Least Significant Difference) ที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 167.

⁵ชูศรี วงศ์รัตน, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, 2551), หน้า 235-236.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยนำเสนอผลออกเป็นหมวดหมู่และเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติ ดังนี้

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
Z	แทน	Z- distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	F distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
P- value	แทน	ค่าระดับความมีนัยสำคัญของข้อมูล
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

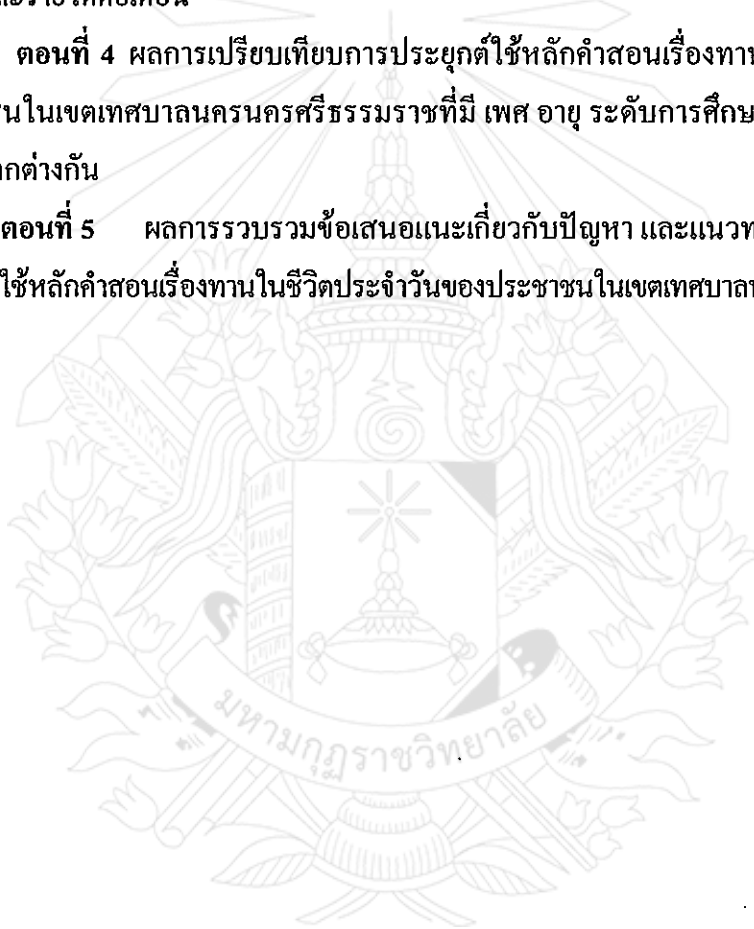
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช



4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	200	50.00
หญิง	200	50.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง และเป็นเพศชาย จำนวน 200 คนเท่ากัน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	50	12.50
30-40 ปี	124	31.00
41-50 ปี	148	37.00
51 ปีขึ้นไป	78	19.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมา มีอายุ 30-40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.50 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	70	17.50
มัธยมศึกษาหรือปวช.	114	28.50
อนุปริญญาหรือปวส.	144	36.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	72	18.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มีระดับอนุปริญญาหรือปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมา มีระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. มีจำนวนทั้งสิ้น 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และมีระดับ ประถมศึกษามีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	56	14.00
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	128	32.00
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	140	35.00
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	76	19.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมา อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษาจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 และมีอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	50	12.50
5,000 - 10,000 บาท	134	33.50
10,001 - 15,000 บาท	147	36.80
15,001 บาทขึ้นไป	69	17.30
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50



ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานใน
ของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน
ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชโดยรวม

หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอามิสทาน	4.42	0.82	มาก
2. ด้านธรรมทาน	3.65	0.62	มาก
3. ด้านอภัยทาน	3.92	0.83	มาก
รวม	4.00	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้
หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา ด้านอภัยทาน และ
ด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน
ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอามิสทาน

ด้านอามิสทาน	ระดับการประยุกต์ใช้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 (อาหาร ยา รักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย)	4.37	0.81	มาก
2. มีการมอบเงินเพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณประโยชน์	4.50	0.79	มาก
3. มีการมอบหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้	4.53	0.75	มากที่สุด
4. มีการมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัยพิบัติ	4.26	0.98	มาก
5. มีการอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม	4.49	0.79	มาก
รวม	4.42	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน โดยรวม ด้านอามิสทานอยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมอบหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีการมอบเงินเพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณประโยชน์ และการอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านธรรมทาน

ด้านธรรมทาน	ระดับการประยุกต์ใช้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการเบียดเบียน การทำลายร่างกายผู้อื่น สัตว์อื่น	4.27	0.88	มาก
2. มีการแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น	4.44	0.82	มาก
3. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการลักขโมยของผู้อื่น	3.15	0.47	ปานกลาง
4. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพด้วยความสุจริต	3.13	0.44	ปานกลาง
5. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการพูดเท็จ	3.13	0.44	ปานกลาง
6. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้รักษาสัจจะพูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจ	3.13	0.44	ปานกลาง
7. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติดีในกาม	3.00	0.00	ปานกลาง
8. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการล่วงละเมิด การประพฤติดีในกาม	4.25	1.00	มาก
9. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการดื่มสุรา เสพของมีนเมา	3.87	0.82	มาก
10. มีการแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการดื่มสุรา เสพของมีนเมา	4.13	0.86	มาก
รวม	3.65	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน โดยรวม ด้านธรรมทาน อยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการเบียดเบียน การทำลายร่างกายผู้อื่น สัตว์อื่น และการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติดีในกาม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน
ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอภัยทาน

ด้านอภัยทาน	ระดับการประยุกต์ใช้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.มีการให้อภัยแก่บุคคลในครอบครัวที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ท่าน	3.86	0.82	มาก
2.มีการให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเสียทรัพย์สินเงินทอง	4.06	0.87	มาก
3.มีการให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านบาดเจ็บทางร่างกาย	3.96	0.83	มาก
4.มีการให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจ	4.08	0.88	มาก
5.มีการให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่าน	3.65	0.77	มาก
รวม	3.92	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน โดยรวม ด้านอภัยทาน อยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือการให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเสียทรัพย์สินเงินทอง และการให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชโดยรวม ทั้ง 3 ด้านจำแนกตามเพศ

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้					
	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอามิสทาน	4.28	0.80	มาก	4.18	0.79	มาก
2. ด้านธรรมทาน	4.18	0.78	มาก	4.28	0.83	มาก
3. ด้านอภัยทาน	4.13	0.76	มาก	4.21	0.80	มาก
รวม	4.19	0.78	มาก	4.22	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน เพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน เพศชาย พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธรรมทาน และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

เพศหญิง พบว่า ด้านอภัยทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านธรรมทาน และด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง ทานในชีวิตประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้											
	ต่ำกว่า 30 ปี			30 - 40 ปี			41 -50 ปี			51 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอามิสทาน	4.04	0.88	มาก	4.32	0.72	มาก	4.39	0.70	มาก	3.90	0.91	มาก
2. ด้านธรรมทาน	4.00	0.86	มาก	4.16	0.69	มาก	4.53	0.70	มากที่สุด	3.90	0.92	มาก
3. ด้านอภัยทาน	4.06	0.89	มาก	4.10	0.66	มาก	4.42	0.70	มาก	3.87	0.90	มาก
รวม	4.03	0.88	มาก	4.19	0.69	มาก	4.44	0.70	มาก	3.89	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ทุกกลุ่มอายุ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน อายุต่ำกว่า 30 ปี พบว่า ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านอามิสทาน และด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อายุ 30-40 ปี พบว่า ด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธรรมทาน และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อายุ 41-50 พบว่า ด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านอภัยทาน และด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านธรรมทาน และด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านอภัยทาน และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด



ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในวิถีประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง ทานในวิถีประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้											
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาหรือปวช.			อนุปริญญาหรือปวส.			ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอามิสทาน	4.38	0.70	มาก	4.14	0.77	มาก	4.12	0.84	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด
2. ด้านธรรมทาน	4.41	0.73	มาก	4.28	0.82	มาก	4.05	0.82	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด
3. ด้านอภัยทาน	4.32	0.71	มาก	4.20	0.80	มาก	4.01	0.80	มาก	4.50	0.55	มาก
รวม	4.37	0.71	มาก	4.21	0.80	มาก	4.06	0.82	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด

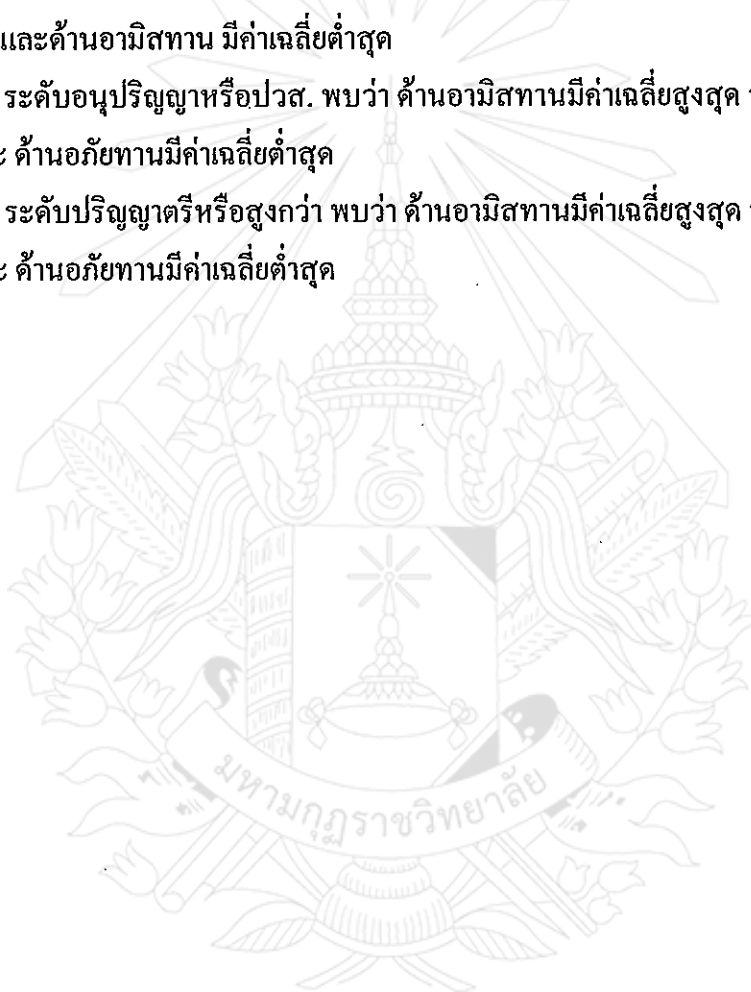
จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. อยู่ในระดับปานกลาง ระดับอนุปริญญาหรือปวส.อยู่ในระดับมาก และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารายด้าน ระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอามิสทาน และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. พบว่า ด้านธรรมทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอภัยทานและด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับอนุปริญญาหรือปวส. พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านธรรมทาน และ ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านธรรมทาน และ ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด



ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องอำนาจในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง ทานในชีวิตประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้											
	เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป			ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว			รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ			อาชีพอื่นๆได้แก่ แม่บ้าน หรือนักศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอาบิสทาน	4.10	0.86	มาก	4.32	0.70	มาก	4.38	0.70	มาก	3.86	0.89	มาก
2. ด้านธรรมทาน	4.07	0.84	มาก	4.17	0.69	มาก	4.51	0.71	มากที่สุด	3.89	0.91	มาก
3. ด้านอภัยทาน	4.10	0.86	มาก	4.10	0.66	มาก	4.41	0.70	มาก	3.85	0.89	มาก
รวม	4.09	0.85	มาก	4.20	0.68	มาก	4.43	0.70	มาก	3.87	0.90	มาก

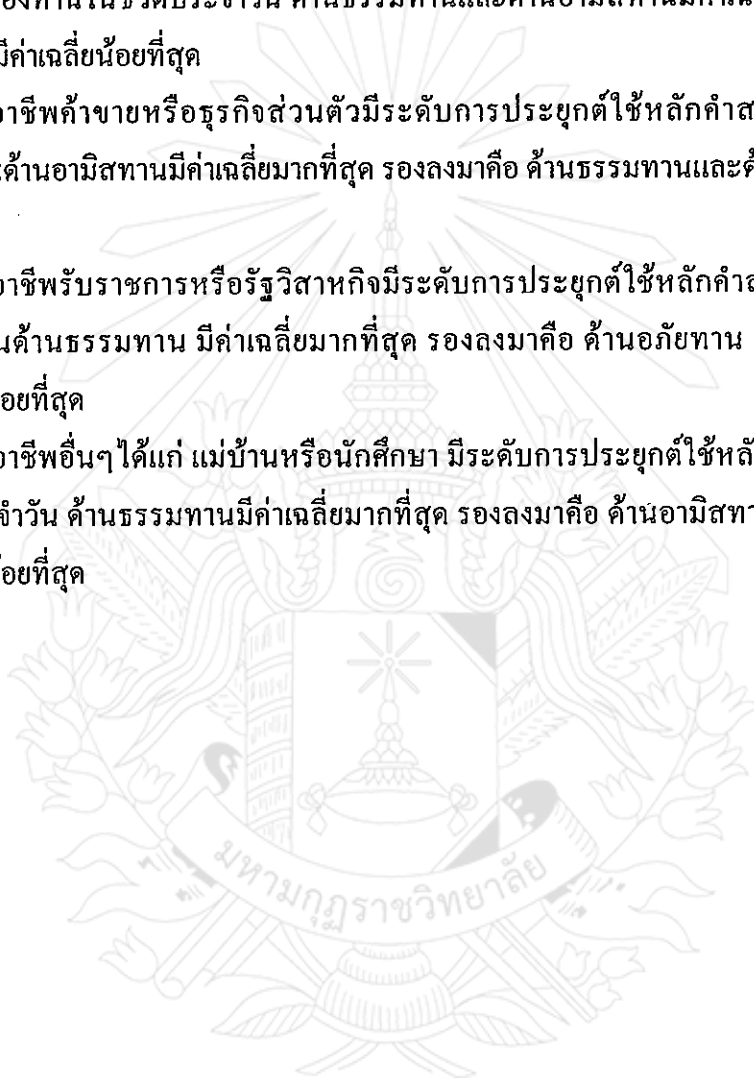
จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อยู่ในระดับมาก อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวอยู่ในระดับมาก อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับมาก และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทานและด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านธรรมทานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอภัยทาน และด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอามิสทานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด



ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ตำบล จำนวนตามรายได้ต่อเดือน

การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง ทานในชีวิตประจำวัน	ระดับการประยุกต์ใช้											
	ต่ำกว่า 5,000 บาท			5,000-10,000 บาท			10,001-15,000 บาท			15,001 บาทขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอามิสทาน	4.04	0.87	มาก	4.33	0.70	มาก	4.38	0.69	มาก	3.82	0.92	มาก
2. ด้านธรรมทาน	4.00	0.85	มาก	4.19	0.69	มาก	4.52	0.70	มากที่สุด	3.81	0.91	มาก
3. ด้านอภัยทาน	4.06	0.89	มาก	4.12	0.66	มาก	4.41	0.70	มาก	3.79	0.90	มาก
รวม	4.03	0.87	มาก	4.21	0.68	มาก	4.44	0.70	มาก	3.81	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันโดยรวมทั้ง 3 ด้าน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท อยู่ในระดับมาก รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท อยู่ในระดับมาก รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท อยู่ในระดับมาก และรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท พบว่า ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านอามิสทาน และด้านธรรมทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านธรรมทานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท พบว่า ด้านธรรมทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านอภัยทานและ ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

รายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านธรรมทานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด



ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	200	4.19	0.78	มาก
หญิง	200	4.22	0.81	มาก
รวม	400	4.21	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน โดยรวม เพศชาย อยู่ในระดับมาก ส่วนเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P-value
ชาย	200	4.19	0.78	1.78	0.26
หญิง	200	4.22	0.81		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	200	4.28	0.80	มาก
หญิง	200	4.18	0.79	มาก
รวม	400	4.23	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน โดยรวม เพศชาย อยู่ในระดับมาก ส่วนเพศหญิงอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P-value
ชาย	200	4.28	0.80	1.44	0.20
หญิง	200	4.18	0.79		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	200	4.18	0.76	มาก
หญิง	200	4.28	0.83	มาก
รวม	400	4.23	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวัน โดยรวม เพศชาย อยู่ในระดับมาก ส่วนเพศหญิงอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P-value
ชาย	200	4.18	0.76	1.55	0.21
หญิง	200	4.28	0.83		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	200	4.13	0.76	มาก
หญิง	200	4.21	0.80	มาก
รวม	400	3.31	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันโดยรวม เพศชาย อยู่ในระดับมาก ส่วนเพศหญิงอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.22 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P-value
ชาย	200	3.57	0.80	0.92	0.33
หญิง	200	3.04	0.72		

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	50	4.03	0.88	มาก
30-40 ปี	124	4.19	0.69	มาก
41-50 ปี	148	4.44	0.70	มาก
51 ปีขึ้นไป	78	3.89	0.91	มาก
รวม	400	4.14	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันโดยรวม อายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 30-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	19.11	3	6.37	10.89**	0.00
ภายในกลุ่ม	231.50	396	0.58		
รวม	250.61	399			

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 30 ปี (4.03)	30-40 ปี (4.19)	41-50 ปี (4.44)	51 ปีขึ้นไป (3.89)
ต่ำกว่า 30 ปี	4.03	-	0.13	0.41*	0.14
30-40 ปี	4.19		-	0.25	0.30
41-50 ปี	4.44			-	0.55*
51 ปีขึ้นไป	3.89				-

จากตารางที่ 4.25 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่ม 41-50 ปี

กลุ่ม 41-50 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจากกลุ่ม 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	116	4.04	0.88	มาก
30-40 ปี	69	4.32	0.72	มาก
41-50 ปี	38	4.39	0.70	มาก
51 ปีขึ้นไป	177	3.90	0.91	มาก
รวม	400	4.16	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน ด้านอามิสทาน อายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 30-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	15.05	3	5.01	8.44***	0.00
ภายในกลุ่ม	235.24	396	0.59		
รวม	250.29	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 30 ปี (4.04)	30-40 ปี (4.32)	41-50 ปี (4.39)	51 ปีขึ้นไป (3.90)
ต่ำกว่า 30 ปี	4.04	-	0.28	0.35	0.14
30-40 ปี	4.32		-	0.07	0.42*
41-50 ปี	4.39			-	0.49*
51 ปีขึ้นไป	3.90				-

จากตารางที่ 4.28 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

อายุ 30-40 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจากกลุ่ม 51 ปีขึ้นไป

กลุ่ม อายุ 41-50 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจากกลุ่ม 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	116	4.00	0.86	มาก
30-40 ปี	69	4.16	0.69	มาก
41-50 ปี	38	4.53	0.70	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	177	3.90	0.92	มาก
รวม	400	4.15	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทาน อายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 30-40 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ส่วน อายุ 41-50 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	24.90	3	8.30	14.11***	0.00
ภายในกลุ่ม	232.84	396	0.58		
รวม	257.75	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 30 ปี (4.00)	30-40 ปี (4.16)	41-50 ปี (4.53)	51 ปีขึ้นไป (3.90)
ต่ำกว่า 30 ปี	4.00	-	0.16	0.52	0.10
30-40 ปี	4.16		-	0.36*	0.26
41-50 ปี	4.53			-	0.62*
51 ปีขึ้นไป	3.90				-

จากตารางที่ 4.31 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มอายุ 30-40 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่ม 41-50 ปี

กลุ่มกลุ่ม 41-50 ปีมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันแตกต่างจากกลุ่ม 30-40 ปี กลุ่ม 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 30 ปี	116	4.00	0.89	มาก
30-40 ปี	69	4.10	0.66	มาก
41-50 ปี	38	4.42	0.70	มาก
51 ปีขึ้นไป	177	3.87	0.90	มาก
รวม	400	4.10	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอภัยทาน อายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 30- 40 ปี อายุ 41-50 ปี และ อายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.33 แสดงการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	17.37	3	5.79	10.12***	0.00
ภายในกลุ่ม	226.40	396	0.57		
รวม	243.77	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 30 ปี (4.00)	30-40 ปี (4.10)	41-50 ปี (4.42)	51 ปีขึ้นไป (3.87)
ต่ำกว่า 30 ปี	4.00	-	0.03	0.35*	0.18
30-40 ปี	4.10		-	0.32*	0.22
41-50 ปี	4.42			-	0.54*
51 ปีขึ้นไป	3.87				-

จากตารางที่ 4.34 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

อายุต่ำกว่า 30 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจากกลุ่มอายุ 41-50 ปี

อายุ 30-40 ปี มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก อายุ 41-50 ปี

กลุ่ม อายุ 41-50 ปีมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจากอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	116	4.37	0.71	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	69	4.22	0.81	มาก
อนุปริญญาหรือปวส.	38	4.07	0.80	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	177	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	400	4.31	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือปวช. อนุปริญญาหรือปวส. อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	11.21	3	3.73	6.18***	0.00
ภายในกลุ่ม	239.39	396	0.60		
รวม	175.52	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลัก
คำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา (4.37)	มัธยมศึกษา หรือปวช. (4.22)	อนุปริญญา หรือปวส. (4.07)	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (4.56)
ประถมศึกษา	4.37	-	0.15	0.30	0.19
มัธยมศึกษาหรือปวช.	4.22		-	0.15	0.34*
อนุปริญญาหรือปวส.	4.07			-	0.49*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.56				-

จากตารางที่ 4.37 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง
ทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับ
การศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มมัธยมศึกษาหรือปวช. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน
แตกต่างจาก กลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน
แตกต่างจาก กลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	70	4.38	0.70	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	114	4.14	0.77	มาก
อนุปริญญาหรือปวส.	144	4.12	0.84	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	72	4.65	0.48	มากที่สุด
รวม	400	4.32	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน ด้านอามิสทาน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือปวช. อนุปริญญาหรือปวส. อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	11.413	3	3.80	6.30***	0.00
ภายในกลุ่ม	238.88	396	0.63		
รวม	250.297	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.40 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถม ศึกษา (4.38)	มัธยมศึกษา หรือปวช. (4.14)	อนุปริญญา หรือปวส. (4.12)	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (4.65)
ประถมศึกษา	4.38	-	0.23	0.26	0.27
มัธยมศึกษาหรือปวช.	4.14		-	0.02	0.50*
อนุปริญญาหรือปวส.	4.12			-	0.53*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.65				-

จากตารางที่ 4.37 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มมัธยมศึกษาหรือปวช. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	70	4.41	0.73	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	114	4.28	0.82	มาก
อนุปริญญาหรือปวส.	144	4.05	0.82	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	72	4.52	0.55	มากที่สุด
รวม	400	4.32	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทาน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือปวช. อนุปริญญาหรือปวส. อยู่ในระดับมาก และปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	11.72	3	3.90	6.29***	0.00
ภายในกลุ่ม	246.02	396	0.62		
รวม	257.75	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.43 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถม ศึกษา (4.41)	มัธยมศึกษา หรือปวช. (4.28)	อนุปริญญา หรือปวส. (4.05)	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (4.52)
ประถมศึกษา	4.41	-	0.13	0.36*	0.11
มัธยมศึกษาหรือปวช.	4.28		-	0.23	0.24
อนุปริญญาหรือปวส.	4.05			-	0.47*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.52				-

จากตารางที่ 4.43 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มประถมศึกษา มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส.

กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจากกลุ่มกลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	70	4.32	0.71	มาก
มัธยมศึกษาหรือปวช.	114	4.20	0.80	มาก
อนุปริญญาหรือปวส.	144	4.01	0.80	มาก
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	72	4.50	0.55	มาก
รวม	400	4.26	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอภัยทาน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. ระดับอนุปริญญาตรีหรือปวส. ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	10.49	3	3.49	5.94***	0.00
ภายในกลุ่ม	233.28	396	0.58		
รวม	243.77	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.46 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา (4.32)	มัธยมศึกษา ปวช. (4.20)	อนุปริญญา หรือปวส. (4.01)	ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (4.50)
ประถมศึกษา	4.32	-	0.12	0.31*	0.17
มัธยมศึกษาหรือปวช.	4.20		-	0.19	0.29
อนุปริญญาหรือปวส.	4.01			-	0.48*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.50				-

จากตารางที่ 4.46 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มประถมศึกษาที่มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส.

กลุ่มอนุปริญญาหรือปวส. มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน
ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	56	4.09	0.85	มาก
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	128	4.20	0.68	มาก
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	140	4.43	0.70	มาก
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	76	3.87	0.90	มาก
รวม	400	4.15	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน โดยรวม อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.48 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	17.83	3	5.94	10.10***	0.00
ภายในกลุ่ม	232.78	396	0.59		
รวม	250.60	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.49 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป (4.09)	ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว (4.20)	ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (4.43)	อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา (3.87)
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	4.09	-	0.11	0.34*	0.22
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	4.20	-	-	0.23	0.33*
อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	4.43	-	-	-	0.56*
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	3.87	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.49 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวอาชีพ มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

กลุ่มรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันแตกต่างจาก กลุ่มอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	56	4.10	0.86	มาก
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	128	4.32	0.70	มาก
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	140	4.38	0.70	มาก
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	76	3.86	0.89	มาก
รวม	400	4.17	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านอามิสทาน อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจและอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	15.21	3	5.07	8.54***	0.00
ภายในกลุ่ม	235.08	396	0.59		
รวม	250.29	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.52 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป (4.10)	ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว (4.32)	รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (4.38)	อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา (3.86)
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	4.10	-	0.22	0.28	0.24
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	4.32		-	0.06	0.46*
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	4.38			-	0.52*
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	3.86				-

จากตารางที่ 4.52 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน แตกต่าง จากอาชีพอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีการหลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน แตกต่าง แตกต่าง จากอาชีพอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	56	4.07	0.84	มาก
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	128	4.17	0.69	มาก
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	140	4.51	0.71	มากที่สุด
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	76	3.89	0.91	มาก
รวม	400	4.16	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทาน อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวและอาชีพ อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษาอยู่ในระดับมาก อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	21.68	3	7.22	12.12***	0.00
ภายในกลุ่ม	236.06	396	0.59		
รวม	257.75	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.55 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร หรือ รับจ้าง ทั่วไป (4.07)	ค้าขาย หรือธุรกิจ ส่วนตัว (4.17)	รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ (4.51)	อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือ นักศึกษา (3.89)
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	4.07	-	0.10	0.44*	0.18
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวอาชีพ	4.17		-	0.34*	0.28
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	4.51			-	0.62*
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือ นักศึกษา	3.89				-

จากตารางที่ 4.55 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มอาชีพ เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวัน แตกต่าง จากรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวอาชีพมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวัน แตกต่าง จากกลุ่มอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวัน แตกต่าง จากกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง ทาน ด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	56	4.10	0.86	มาก
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	128	4.10	0.66	มาก
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	140	4.41	0.70	มาก
อื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา	76	3.85	0.89	มาก
รวม	400	4.12	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอภัยทาน อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.57 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	16.57	3	5.52	9.62***	0.00
ภายในกลุ่ม	227.20	396	0.57		
รวม	243.77	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.58 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลัก
คำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร
นครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร หรือรับจ้าง ทั่วไป (4.10)	ค้าขาย หรือ ธุรกิจ ส่วนตัว (4.10)	รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ (4.41)	อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือ นักศึกษา (3.85)
เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป	4.10	-	0.00	0.31	0.25
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวรับ	4.10	-	-	0.31	0.25
ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	4.41	-	-	-	0.56*
อาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือ นักศึกษา	3.85	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.58 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง
ทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพ
ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 1 กลุ่ม คือ

กลุ่มรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานใน
ชีวิตประจำวัน แตกต่าง จาก กลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา

ตารางที่ 4.59 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท	50	4.03	0.87	มาก
5,000-10,000 บาท	134	4.21	0.68	มาก
10,001-15,000 บาท	147	4.44	0.70	มาก
15,001 บาทขึ้นไป	69	3.81	0.91	มาก
รวม	400	4.12	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน โดยรวม รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และ รายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.60 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	21.58	3	7.20	12.44***	0.00
ภายในกลุ่ม	229.02	396	0.58		
รวม	250.60	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.61 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5,000 บาท (4.03)	5,000-10,000 บาท (4.21)	10,001- 15,000 บาท (4.44)	15,001 บาทขึ้นไป (3.81)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.03	-	0.18	0.41*	0.22
5,000-10,000 บาท	4.21		-	0.23	0.40*
10,001-15,000 บาท	4.44			-	0.63*
15,001 บาทขึ้นไป	3.81				-

จากตารางที่ 4.61 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชโดยรวม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท

กลุ่มรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป

กลุ่มรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4.62 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท	50	4.04	0.87	มาก
5,000-10,000 บาท	134	4.33	0.70	มาก
10,001-15,000 บาท	147	4.38	0.69	มาก
15,001 บาทขึ้นไป	69	3.82	0.92	มาก
รวม	400	4.41	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.62 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านอามิสทาน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาทและรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.63 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	17.91	3	5.90	10.17***	0.00
ภายในกลุ่ม	232.388	396	0.58		
รวม	250.29	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.63 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.64 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5,000 บาท (4.04)	5,000-10,000 บาท (4.33)	10,001- 15,000 บาท (4.38)	15,001 บาท ขึ้นไป (3.82)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.04	-	0.29	0.34*	0.22
5,000-10,000 บาท	4.33		-	0.05	0.51*
10,001-15,000 บาท	4.38			-	0.56*
15,001 บาทขึ้นไป	3.82				-

ตารางที่ 4.64 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจากกลุ่มกลุ่ม 10,001-15,000 บาท

กลุ่ม 5,000-10,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจากกลุ่ม 15,001 บาทขึ้นไป

กลุ่มรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอามิสทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจากกลุ่ม 15,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4.65 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท	50	4.00	0.85	มาก
5,000-10,000 บาท	134	4.19	0.69	มาก
10,001-15,000 บาท	147	4.52	0.70	มากที่สุด
15,001 บาทขึ้นไป	69	3.81	0.91	มาก
รวม	400	4.13	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.65 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวัน ด้านธรรมทาน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาทอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.66 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	27.57	3	9.19	15.81***	0.00
ภายในกลุ่ม	230.17	396	0.58		
รวม	257.75	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.66 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.67 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลัก
คำสอนเรื่องทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร
นครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5,000 บาท (4.00)	5,000-10,000 บาท (4.19)	10,001- 15,000 บาท (4.52)	15,001 บาท ขึ้นไป (3.81)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.00	-	0.19	0.52*	0.19
5,000-10,000 บาท	4.19		-	0.33	0.38*
10,001-15,000 บาท	4.52			-	0.71*
15,001 บาทขึ้นไป	3.81				-

จากตารางที่ 4.67 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่อง
ทานด้านธรรมทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้
ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรม
ทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่ม 10,001-15,000 บาท

รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาทมีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน
ในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่ม 15,001 บาทขึ้นไป

รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาทการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านธรรมทาน
ในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก รายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4.68 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงาน ด้านอกุศลทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท	50	4.06	0.89	มาก
5,000-10,000 บาท	134	4.12	0.66	มาก
10,001-15,000 บาท	147	4.41	0.70	มาก
15,001 บาทขึ้นไป	69	3.79	0.90	มาก
รวม	400	4.10	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.68 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านอกุศลทาน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท รายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.69 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงานด้านอกุศลทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	19.26	3	6.42	11.32***	0.00
ภายในกลุ่ม	224.51	396	0.567		
รวม	243.77	399			

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.69 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องงาน ด้านอกุศลทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.70 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5,000 บาท (4.06)	5,000-10,000 บาท (4.12)	10,001- 15,000 บาท (4.41)	15,001 บาท ขึ้นไป (3.79)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.06	-	0.06	0.35*	0.27
5,000-10,000 บาท	4.12		-	0.29	0.33
10,001-15,000 บาท	4.41			-	0.62*
15,001 บาทขึ้นไป	3.79				-

จากตารางที่ 4.70 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 กลุ่ม คือ

รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท

รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานด้านอภัยทานในชีวิตประจำวัน แตกต่างจาก กลุ่มรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.71 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ปัญหา	ความถี่
1. ด้านอามิสทาน	
- ในบางครั้งก็ไม่ได้มีการเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 อย่างเพียงพอ อันเนื่องมาจากฐานะทางครอบครัว	58
- ไม่ค่อยได้มีการมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัยพิบัติมากนัก	108
- ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมบำเพ็ญประโยชน์กับสังคมมากนัก	112
รวม	278
2. ด้านธรรมทาน	
- ขาดการให้การแนะนำผู้อื่นให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมากนัก	65
- ขาดการให้ความร่วมมือในการแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักคุณและโทษของการทุจริต และการเสพของมีนเมาเลย	96
รวม	161
3. ด้านอภัยทาน	
- ขาดการให้อภัยกับผู้อื่นที่ทำให้ตัวเองต้องเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นด้านของการเสียทรัพย์สิน หรือการทำร้ายร่างกาย	139
รวม	139

จากตารางที่ 4.71 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราชด้านอามิสทานมากที่สุด มีปัญหา คือ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมบำเพ็ญประโยชน์กับสังคมมากนัก ไม่ค่อยได้มีการมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัยพิบัติมากนัก ในบางครั้งก็ไม่ได้มีการเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 อย่างเพียงพออันเนื่องมาจากฐานะทางครอบครัว และรองลงมาด้านธรรมทาน ปัญหาคือขาดการให้การแนะนำและให้ความร่วมมือในการแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักคุณและ

โทษของการพูดเท็จ และการเสพของมีนเมาเลย ด้านอภัยทาน มีปัญหาขาดการให้อภัยกับผู้อื่นที่ทำให้ตัวเองต้องเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นด้านของการเสียทรัพย์สิน หรือการทำร้ายร่างกาย

ตารางที่ 4.72 แสดงค่าความถี่แนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

แนวทางการแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. ด้านอามิสทาน	
- ให้การแนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนภายในครอบครัวให้มากขึ้น	101
เพื่อให้คนในครอบครัวรักกันและพร้อมจะดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน	
- เมื่อมีกิจกรรมที่ทำกันในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานวันพ่อแห่งชาติก็ควรจัดให้ทุกคนในชุมชน ได้มีส่วนร่วมทุกครั้ง เพื่อจะได้เป็นการปลูกฝังการทำงานเพื่อสังคม	112
รวม	123
2. ด้านธรรมทาน	
- ส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคมที่ตนเองอยู่	95
- แนะนำบุคคลอื่นเมื่อเห็นเขาทำผิด เพื่อให้เขาได้ปรับปรุงตัวเอง	121
รวม	216
3. ด้านอภัยทาน	
- ปลูกฝังให้ทุกคนรู้จักการให้อภัยและไม่ถือโทษโกรธคนอื่นในกรณีที่คนนั้นทำความผิดและยอมรับผิด	156
รวม	156

จากตารางที่ 4.72 พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชด้านอภัยทานมากที่สุด เสนอว่าปลูกฝังให้ทุกคนรู้จักการให้อภัยและไม่ถือโทษโกรธคนอื่นในกรณีที่คนนั้นทำความผิดและยอมรับผิด รองลงมาด้านธรรมทาน เสนอว่าส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคมที่ตนเองอยู่ และแนะนำบุคคลอื่นเมื่อเห็นเขาทำผิด เพื่อให้เขาได้ปรับปรุงตัวเอง ด้านอามิสทาน เสนอว่าให้การแนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนภายในครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อให้คนในครอบครัวรักกันและพร้อมจะดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และเมื่อมีกิจกรรมที่ทำกันในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานวันพ่อแห่งชาติก็ควรจัดให้ทุกคนในชุมชน ได้มีส่วนร่วมทุกครั้ง เพื่อจะได้เป็นการปลูกฝังการทำงานเพื่อสังคม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” นั้น ผู้วิจัยขอเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสุ่มตัวอย่างของทาโรยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คนแบ่งเป็น เพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วนในการสุ่มตามเพศ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนตามที่กำหนด จากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างตามเพศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ใน 3 ประเภท คือ อามิสทาน อภัยทาน และธรรม

ทาน ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใน 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ (Best & Kahn, 1993, pp. 246-250) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นต่อข้อความนั้นๆ ในระดับใด โดยกำหนดระดับคะแนนตามระดับความคิดเห็น ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z - test และค่า F - test และเมื่อปรากฏว่าค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” นั้นสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1) จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง และเป็นเพศชาย จำนวน 200 คนเท่ากัน
- 2) จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 รองลงมา มีอายุ 30-40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31 มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5
- 3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มีระดับอนุปริญญาหรือปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมา มีระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. มีจำนวนทั้งสิ้น 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 มีระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และมีระดับ ประถมศึกษามีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
- 4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 140 คน คิดเป็นร้อยละ

35 รองลงมา อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32 มีอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษาจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และมีอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14

5) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา ด้านอกัษทาน และด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอามิสทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา ด้านอกัษทาน และด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ทุกกลุ่มอายุ อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน อายุต่ำกว่า 30 ปี พบว่า ด้านอกัษทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอามิสทาน และด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอายุ 30-40 ปี พบว่า ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านธรรมทาน และด้านอกัษทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อายุ 41-50 พบว่า ด้านธรรมทาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านอกัษทาน และด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านธรรมทานและ ด้านอามิสทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านอกัษทาน และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. อยู่ในระดับปานกลาง ระดับ

อนุปริญญาหรือปวส.อยู่ในระดับมาก และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาทางด้าน ระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านกรรมการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอามิสถาน และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. พบว่า ด้านกรรมการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอภัยทานและด้านอามิสถาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับอนุปริญญาหรือปวส. พบว่า ด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านกรรมการ และ ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านกรรมการ และ ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป อยู่ในระดับมาก อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวอยู่ในระดับมาก อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับมาก และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไปมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านกรรมการและด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านกรรมการและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันด้านกรรมการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอภัยทาน และด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้านหรือนักศึกษา มีระดับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวัน ด้านกรรมการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอามิสถานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยรวมทั้ง 3 ด้าน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท อยู่ในระดับมาก รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท อยู่ในระดับมาก รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท อยู่ในระดับมาก และรายได้ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท พบว่า ด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอามิสถาน และด้านกรรมการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท พบว่า ด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านกรรมการและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท พบว่าด้านกรรมการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านอภัยทานและ ด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท

ขึ้นไป พบว่า ด้านอามิสถานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านธรรมทานและด้านอภัยทานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5.1.5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ปัญหาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1. ด้านอามิสถาน ได้แก่ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมบำเพ็ญประโยชน์กับสังคมมากนัก ไม่ค่อยได้มีการมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัยพิบัติมากนัก ในบางครั้งก็ไม่ได้มีการเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 อย่างเพียงพออันเนื่องมาจากฐานะทางครอบครัว แนวทางแก้ไขควรให้การแนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนภายในครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อให้คนในครอบครัวรักกันและพร้อมจะดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และเมื่อมีงานบุญงานประจำ

หมู่บ้านควรจัดให้ทุกคนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมทุกครั้ง เพื่อจะได้เป็นการปลูกฝังการทำงานเพื่อสังคม

2. ด้านธรรมทาน ได้แก่ ขาดการให้การแนะนำและให้ความร่วมมือในการแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักคุณและโทษของการทุจริต และการเสพของมีนเมาเลย แนวทางแก้ไขควรส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคมที่ตนเองอยู่ และแนะนำบุคคลอื่นเมื่อเห็นเขาทำผิด เพื่อให้เขาได้ปรับปรุงตัวเอง

3. ด้านอภัยทาน ได้แก่ ขาดการให้อภัยกับผู้อื่นที่ทำให้ตัวเองต้องเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการเสียหายทรัพย์สิน หรือการทำร้ายร่างกาย แนวทางแก้ไข ควรปลูกฝังให้ทุกคนรู้จักการให้อภัยและไม่ถือโทษโกรธคนอื่นในกรณีที่คุณนั้นทำความผิดและยอมรับผิด

ข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1. ด้านอามิสทาน ได้แก่ ให้การแนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนภายในครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อให้คนในครอบครัวรักกันและพร้อมจะดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เมื่อมีกิจกรรมที่ทำกันในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานวันพ่อแห่งชาติก็ควรจัดให้ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทุกครั้ง เพื่อจะได้เป็นการปลูกฝังการทำงานเพื่อสังคม

2. ด้านธรรมทาน ได้แก่ ส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคมที่ตนเองอยู่ แนะนำบุคคลอื่นเมื่อเห็นเขาทำผิด เพื่อให้เขาได้ปรับปรุงตัวเอง

3. ด้านอภัยทาน ได้แก่ ปลูกฝังให้ทุกคนรู้จักการให้อภัยและไม่ถือโทษโกรธคนอื่นในกรณีที่คุณนั้นทำความผิดและยอมรับผิด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

5.2.1 การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะสังคมไทยเป็นปัจจุบันที่มีความเชื่อเรื่องการทำบุญที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ที่เน้นการเอาตัวรอดกับภัยชีวิตประจำวันมากกว่าการสั่งสมกุศลบารมีเนื่องจากเศรษฐกิจยุคปัจจุบันค่อนข้างฝืดเคืองประชาชนต้องแข่งขันกันเพื่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ การให้หรือแบ่งปันก็ย่อมลดน้อยลง และเรื่องการของการปฏิบัติเพื่อการให้ทานนั้นไม่ทำก็ถือว่าไม่ผิดเพราะการให้ทาน เป็นการให้ด้วยความ

สมัครใจและไม่สร้างความเดือดร้อนกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องมีการรับทานคือปฏิบัติหกเสมอ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอามิสทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการเสียดุลย ถึงของและทรัพย์สินเงินทองแก่ผู้อื่นเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนงค์ กตปุญโญ (หล้าทองอินทร์) ศึกษาเปรียบเทียบ การให้ทานสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการศึกษาทั้งจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าจุดประสงค์การให้ทานในปัจจุบันของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เหมือนกันกับสมัยพุทธกาล คือ ให้ทานเพื่อบูชาคุณ ให้แก่ผู้ที่มีอุปการะคุณแก่ตน ให้แก่คนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตน ให้เพื่อนุเคราะห์ และเพื่อให้ตัดความตระหนี่ แต่ที่แตกต่าง คือ มีบางส่วนให้ทานยังมุ่งผลประโยชน์ตอบแทนลักษณะของการให้ทานในสมัยพุทธกาลเหมือนกันกับปัจจุบัน คือ วัตถุทานที่ให้ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เสนาสนะ เกษัตริ์ และทานวัตถุ 10 ประการ วิธีการให้มีลักษณะดังนี้ ให้ทานด้วยศรัทธา ให้ทานโดยเคารพอ่อนน้อม ให้ทานตามกาล ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ ให้ทานไม่กระทบกระทั่งตนและคนอื่น ถวายเป็นสังฆทาน ถวายเป็นบุคลิกทาน ให้ของที่ไม่เป็นเงิน ถวายไทยธรรมด้วยมือตนเอง มีความตั้งใจ ก่อนที่จะทำทาน ทำจิตให้เป็นกุศล เชื่อว่าการทำบุญให้ทานทำให้มีความสุข ความอิ่มใจในปัจจุบันแสวงหาไทยธรรมสิ่งของที่ควรให้ทาน ไทยธรรมเป็นของบริสุทธิ์ ได้มาโดยชอบธรรม ให้ของที่สะอาด ให้ของที่ประณีต เลือกสิ่งที่ดี ให้ให้เป็นนิตย์ กำลังใจก็ทำจิตให้ผ่องใส ครั้นให้แล้วก็ดีใจประเภทของการให้ทานมี 2 ชนิดเหมือนกัน คือ 1. อามิสทาน การให้วัตถุสิ่งของต่างๆ มีให้ข้าว น้ำ ยารักษาโรค 2. ธรรมทาน คือ การให้ธรรมเป็นทาน ได้แก่การแนะนำสั่งสอนอบรมให้รู้จักวิธีการดำเนินชีวิต รูปแบบและวิธีปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า คือการทำตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา และทำตามวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน โบราณที่ได้ปฏิบัติสืบทอดเป็นมรดกต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ฮิตสิบสอง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่มีความแตกต่างจากสมัยพุทธกาล ที่ชาวอิสานได้ยึดถือเป็นแบบแผนในการทำบุญให้ทาน ที่นิยมปฏิบัติประจำมีดังนี้

บุญเข้ากรรม บุญคุณสถาน บุญเข้าจี บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญชำระ บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก ส่วนบุญพระเวส บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นรูปแบบการทำบุญตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดแทรกอยู่ในวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวตำบลเมืองเก่าได้อย่างกลมกลืนเหมาะสม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านธรรมทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่ มีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีการให้อภัยกัน อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระลือชัย อินุทโย (นราทอง) ได้ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับเรื่องทาน ข้าราชการ อุบาสก อุบาสิกา มีความเห็นว่า ทานที่คิดว่าได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ อามิสทานร้อยละ 76.00 ทานข้อที่สำคัญมากที่สุด คือ ธรรมทาน ร้อยละ 72.00 เหตุผลในการให้ทาน ข้าราชการ มีความคิดเห็นว่า ให้ทานเพราะต้องการบำเพ็ญบุญ ในขณะที่อุบาสกอุบาสิกา มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้ทานเพราะความศรัทธา การให้ทานที่ได้รับอานิสงส์มากที่สุด เป็นสังฆทาน ทานที่ควรให้แก่ใครมากที่สุด มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้แก่ภิกษุ สามเณร การทำบุญส่วนใหญ่ให้ทานส่วนมากอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย บรรพบุรุษส่วนมากจะให้ทานตามโอกาส

ด้านอามิสทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีการพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสดวงามในกุศลที่เกิดจากการให้ทาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสดวงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทนายจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือปฏิบัติกาหกเสมอ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมอบหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการให้วัดอุทาน หรือการให้วัดอุแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ พระมหาอนงค์ กตปุญโญ (หล้าทองอินทร์) ศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการศึกษาทั้งจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าจุดประสงค์การให้ทานในปัจจุบันของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เหมือนกันกับสมัยพุทธกาล คือ ให้ทานเพื่อบูชาคุณ ให้แก่ผู้ที่มีอุปการะคุณแก่ตน ให้แก่คนที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธกับตน ให้เพื่อนุเคราะห์ และเพื่อให้ตัดความตระหนี่แต่ที่แตกต่าง คือ มีบางส่วนให้ทานยังมุ่งผลประโยชน์ตอบแทนลักษณะของการให้ทานในสมัยพุทธกาลเหมือนกันกับปัจจุบัน คือ วัตถุทานที่ให้ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เสนาสนะ เกษีฐ และทานวัตถุ 10 ประการ วิธีการให้มีลักษณะดังนี้ ให้ทานด้วยศรัทธา ให้ทานโดยเคารพอ่อนน้อม ให้ทานตามกาล ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ ให้ทานไม่กระทบกระทั่งตนและคนอื่น ถวายเป็นสังฆทาน ถวายเป็นบุคลิกลทาน ให้ของที่ไม่เป็นเคน ถวายไทยธรรมด้วยมือตนเอง มีความตั้งใจก่อนที่จะทำทาน ทำจิตให้เป็นกุศล เชื่อว่าการทำบุญให้ทานทำให้มีความสุข ความอิ่มใจในปัจจุบันแสวงหาไทยธรรมสิ่งของที่ควรให้ทาน ไทยธรรมเป็นของบริสุทธิ์ ได้มาโดยชอบธรรม ให้ของที่สะอาด ให้ของที่ประริต เลือกลสิ่งให้ให้เป็นนิตย ถ้าตั้งใจทำจิตให้ผ่องใส ครั้นให้แล้วก็ดีใจประเภทของการให้ทานมี 2 ชนิดเหมือนกัน คือ 1. อามิสทาน การให้วัตถุสิ่งของต่างๆ มีให้ข้าว น้ำ ยารักษาโรค 2. ธรรมทาน คือ การให้ธรรมเป็นทาน ได้แก่การแนะนำสั่งสอนอบรมให้รู้จักวิธีการดำเนินชีวิต รูปแบบและวิธีปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธตำบลเมืองเก่า คือการทำตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา และทำตามวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน โบราณที่ได้ปฏิบัติสืบทอดเป็นมรดกต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ฮิตสิบสอง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่มีความแตกต่างจากสมัยพุทธกาล ที่ชาวอีสานได้ยึดถือเป็นแบบแผนในการทำบุญให้ทาน ที่นิยมปฏิบัติประจำมีดังนี้ บุญเข้ากรรม บุญคูณลาน บุญเข้าจี บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญช่าชะ บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก ส่วนบุญพระเวส บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นรูปแบบการทำบุญตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดแทรกอยู่ในวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวตำบลเมืองเก่าได้อย่างกลมกลืนเหมาะสม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัยพิบัติ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์กรประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือปฏิคาหกเสมอ

ด้านธรรมทานโดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชน มีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น เป็นผู้รักสัจจะพูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจ มีการแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการล่วงละเมิด การประพฤติผิดในกามและมีการแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการดื่มสุรา เสพของมีนเมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระลือชัย อินุทโยส (นราทอง) ได้ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับเรื่องทาน ข้าราชการ อุบาสก อุบาสิกา มีความเห็นว่าการให้ทาน ข้าราชการ มีความคิดเห็นว่าการให้ทานเพราะต้องการบำเพ็ญบุญ ในขณะที่อุบาสกอุบาสิกา มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้ทานเพราะความศรัทธา การให้ทานที่ได้รับอานิสงส์มากที่สุด เป็นสังฆทาน ทานที่ควรให้แก่ใครมากที่สุด มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้แก่ภิกษุ สามเณร การทำบุญส่วนใหญ่ให้ทานส่วนมากอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย บรรพบุรุษส่วนมากจะให้ทานตามโอกาส

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนมีความตระหนักถึงโทษของการลักขโมยของผู้อื่นและมีความประพฤติตนอย่างสุจริตอยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือปฏิบัติกาหกเสมอ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติผิดในกาม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีการตระหนักถึงโทษของการประพฤติผิดในกาม ประพฤติตนรู้ตัวอยู่เสมอ ฝึกคนให้เป็นคนรู้จักยังลึกรู้สึกตัวเสมอว่า สิ่งใดควรทำ และไม่ควรรทำ ระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือ

ความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้ การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือ ปฏิภาหฺกเสมอ

ด้านอภัยทานโดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความเมตตากรุณา มีการให้อภัยต่อผู้อื่นอยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระลือชัย อินฺทยโส (นราทอง) ได้ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธ ในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็น เกี่ยวข้องกับเรื่องทาน ข้าราชการ อุบาสก อุบาสิกา มีความเห็นว่า ทานที่คิดว่า ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ อามิสทานร้อยละ 76.00 ทานข้อที่สำคัญมากที่สุดคือ ธรรมทาน ร้อยละ 72.00 เหตุผลในการให้ทาน ข้าราชการ มีความคิดเห็นว่า ให้ทานเพราะต้องการบำเพ็ญบุญ ในขณะที่อุบาสกอุบาสิกา มีความ คิดเห็นตรงกันว่า ให้ทานเพราะความศรัทธา การให้ทานที่ได้รับอานิสงส์มากที่สุด เป็นสังฆทาน ทานที่ควรให้แก่ใครมากที่สุด มีความคิดเห็นตรงกันว่า ให้แก่ภิกษุ สามเณร การทำบุญส่วนใหญ่ให้ ทานส่วนมากอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย บรรพบุรุษส่วนมากจะให้ทานตาม โอกาส

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจ มีค่าแปลผลอยู่ใน ระดับมากทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูไพศาลธรรมานุสิฐ (ถนอม ภิญฺโญจิตร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบตัวอย่างการให้ทานในพระสูตรต้นปีฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูนผลจาก การศึกษา พบว่า ‘ผู้ให้ทานในพระสูตรต้นปีฎกและการปฏิบัติจริงในลำพูนจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ ผู้ให้ทานที่ปรากฏในพระสูตรต้นปีฎกเป็นผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ส่วนผู้ให้ทานในลำพูน ปัจจุบันก็ให้ด้วยความศรัทธาในพระรัตนตรัย ซึ่งหมายรวมถึงพระพุทธเจ้าด้วยเช่นกัน จะมีจุดแตกต่าง กันบ้างเล็กน้อยก็คือ จากตัวอย่างผู้รับทานในพระสูตรต้นปีฎกส่วนมากจะเป็นพระพุทธเจ้า พระปัจเจก พุทธเจ้า และที่เป็นพระสงฆ์มีบ้างเพียงส่วนน้อย ในการปฏิบัติจริงผู้รับทานส่วนมากเป็นพระภิกษุ สงฆ์ ซึ่งก็ถือว่าเป็นผู้แทนพระพุทธเจ้า เพราะเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย อีกอย่างหนึ่งผู้รับทานที่ไม่ใช่ กลุ่มพระสงฆ์ก็มี คือ ผู้ประสพภัย ผู้ยากไร้ เด็กกำพร้า และคนชรา เป็นต้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่าน มีค่าแปลผลอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า เพราะสัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่าน อาจจะเป็นสัตว์ที่ให้โทษ มากกว่าคุณเช่นยุงถ้าปล่อยให้กัดหรือเบียดเบียนมนุษย์อาจมีโรคภัยอันตรายมากกว่า จึง ไม่มีเหตุจูง ใจให้รู้สึกว้าบ่าหนักซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสง่า ไชยวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เรื่องทานในพระพุทธศาสนา ในส่วนของแรงจูงใจในการให้ทานนั้น พบว่า “แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานเป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามใน กุศล บางอย่างก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสพเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ทุกข์ยาก กว่าตนจึงให้ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์คือ

ความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอก องค์ประกอบที่สำคัญจะทำให้การทำทานบรรลุผลก็คือ จะต้องเป็นผู้รับทานคือปฏิบัติากเสมอ

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าเพราะ ประชาชนได้รับการอบรมสั่งสอนและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) พบว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลนั้น จะพัฒนาขึ้นด้วยตัวของมันเอง จากการนึกคิดของแต่ละบุคคล ตามลำดับขั้นและตามลำดับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับ อายุ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่าโดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมการนำหลักคำสอนเรื่องทานไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอามิสทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การให้อภัยซึ่งกันและกัน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านธรรม โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมการให้ธรรมสิ่งของแก่บุคคลที่ควรได้รับ

ด้านธรรมทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมความเสียสละและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น แปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมความมีน้ำใจ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น และส่งเสริมความเสียสละเพื่อส่วนรวม

ด้านธรรมทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมการให้ความรู้ทางธรรมแก่บุคคลอื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยความเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น อยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติดิฉันในกาม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้และส่งเสริมการละเว้นการประพฤติดิฉันในกาม

ด้านอภัยทาน โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริม ความเมตตากรุณา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข คิดเกื้อกูลกันและกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่าน มีค่ามีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและส่งเสริมการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตและเบียดเบียนกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ในเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักพรหมวิหารธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, 2551

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาศาสนาพุทธศาสตร์ ชุด คำวัด. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2548.

_____. พจนานุกรมเพื่อการศึกษาศาสนาพุทธศาสตร์ ชุด คำวัด. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2548.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตวณฺโณ). อนุปพิภพที่ปณี. มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546.

พระสิริมงคลจารย์. มงคลคถาที่ปณี แปลเล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย, 2537.

พระอลงกต ดิกขปัญญ โณ. ทำไมต้องให้. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไทยยูเนี่ยน กราฟฟิกส์จำกัด, 2552.

สงศรี ชมภูวงศ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552.

2) บทความในเวปไซต์

เทศบาลเมืองนครนครศรีธรรมราช. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช. วันที่ 15 มีนาคม 2553.

www.oknation.net.

รานี ศิลป์ชัย. ชีวิตและวัฒนธรรม. 1 มีนาคม 2554, วันที่ 5 มิถุนายน 2553

[www : .raneenoi.com](http://www.raneenoi.com)

3) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ และงานวิจัย

พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ (ถนอม ภิญโญจิตร). “การศึกษาเปรียบเทียบตัวอย่างการให้ทานในพระ
 สุตตันตปิฎกกับการปฏิบัติจริงในลำพูน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.

พระมหาเชน แสงมณี. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องอานิสงส์ของท่านในพระพุทธศาสนา”.
 วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย, 2542.

พระมหาสง่า ไชยวงศ์. “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องท่านในพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

พระมหาอนงค์ กตปุญโญ (หล้าทองอินทร์). “ศึกษาเปรียบเทียบการให้ทานสมัยพุทธกาลกับ
 ปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์พุทธ
 ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

พระลือชัย อินทโยส. “ศึกษาการให้ทานของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเลย”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร
 มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

2. ภาษาอังกฤษ

Best & Kahn, Reserch in education (5th ed.) New Jersey : Prentice – Hall, International. 32(2) :
 705 – A : August, 1993, pp. 250.



ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. พระมหาปริดา ขนุติโสภโณ (ดร.)

การศึกษา	Ph.D.(Sociology)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

2. ผศ.ดร. ดชชาติ ตรีทรัพย์

การศึกษา	Ph.D.(Sociology) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

3. ผศ.ดร. กันตถณ หนูทองแก้ว

การศึกษา	Ph.D.(Sociology)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช



ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕)/ว ๐๐๕



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน พระมหาปริศา ขนฺติโสภโณ (คร.)
สิ่งที่ส่งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
- โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชุ่ม หนูสวัสดิ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (APPLICATION OF THE DOCTRIN IN REVIEW ON THE DAILY LIVES OF PEOPLE IN THE MUNICIPALITY OF NAKHON SI THAMMARAT.) โดยมี พระครูสิทธิธรรมาภิรัต (ผศ.ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาร่างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดคั้งเอกสารที่แนบเรียนมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

แก้ในพจนานุกรม
๑๐ ก.พ. ๕๔

ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสิทธิธรรมาภิรัต (ผศ.ดร.))
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕)/๖๐๐๕



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เจริญพร ผศ.ดร.เดชาดิ ศรีทรัพย์
สิ่งที่ส่งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
- โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชุม หนูสวัสดิ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช (APPLICATION OF THE DOCTRIN IN REVIEW ON THE DAILY LIVES OF PEOPLE IN THE MUNICIPALITY OF NAKHON SI THAMMARAT.) โดยมี พระครูสิทธิธรรมาภิจิต (ผศ.ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงการวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังกล่าวที่แนบเรียนมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้


(พระครูธรรมจริยเขตเทศบาล (ดร.))
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ท.บ.
- ผศ. เดชาดิ ศรีทรัพย์
อ.ว. อ.ล.ล.ล.ล.ล.ล.ล.
4 ก.พ. 54

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕)/ว ๐๐๕



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เจริญพร คร.กันศกณ หนูทองแก้ว
สิ่งที่ส่งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
- โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชุ่ม หนูสวัสดิ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (APPLICATION OF THE DOCTRIN IN REVIEW ON THE DAILY LIVES OF PEOPLE IN THE MUNICIPALITY OF NAKHON SI THAMMARAT.) โดยมี พระครูสิทธิธรรมาภิรัต (ผศ.ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบเรียนมาพร้อมนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

กรม
- อ.กันศกณ/ดร.ณ.
30 ม.ค. ๕๔


(พระครูธรรมจริยคุณเขตมณฑล (ดร.))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒



ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๔/๐๖๓)



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกกราช
 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
 ๘๐๐๐๐

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชুম หนูสวัสดิ์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 สังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อ
 เสนอเป็นสารนิพนธ์เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทาน ในชีวิตประจำวันของประชาชนใน
 เขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช (An application of Buddha's teaching in term of Dana in
 daily life of people in Nakhon Si Thammarat municipality area)" โดยมี พระครูสิทธิธรรมมาภิรัต (ผศ.
 ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์ขอเก็บข้อมูลในพื้นที่ของท่านเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการ
 ศึกษาวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วย และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ
 โอกาสนี้



ขอเจริญพร
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกกราช
 ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๙๙ ต่อ ๑๐๒, โทรสาร ๐-๗๕๓๕-๗๙๖๘

รับแล้ว
 ทัศนีย์

๑๐...



ภาคผนวก ง

ข้อมูลพื้นที่ที่ศึกษาเกี่ยวกับเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ได้จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาล เดิมสถานที่ทำงาน ตั้งอยู่ที่ห้องแถวตอหน้าศาลากลางจังหวัด ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2482 ได้ย้ายมาอยู่ ณ อาคารเรือนไม้ทรงมานิลาชั้นเดียว (สถานที่ทำงานปัจจุบัน) ซึ่งทางจังหวัดได้ยกให้ มีลักษณะอาคารเก่า มีสภาพทรุดโทรม และหลังคามุงจาก ซึ่งได้ซ่อมแซมมา โดยตลอด จนกระทั่ง ปี 2505 ได้เกิดวาทภัยขึ้นอย่างร้ายแรง และจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่ได้รับความเสียหาย มาก ประชาชนเสียชีวิตนับพันคน อาคารบ้านเรือน สวนผลไม้ ไร่ นา ได้รับความเสียหาย สำนักงานเทศบาลซึ่งมีสภาพเก่าชำรุดอยู่แล้วก็ได้รับความเสียหายมาก แม้ว่าจะได้ซ่อมแซมพอให้ทำงานได้ ก็ไม่มีสภาพเหมาะแก่กาลสมัยและฐานะของเทศบาล คณะเทศมนตรี จึงดำเนินการขออนุมัติกู้เงิน กสท. มาดำเนินการสร้างใหม่ เป็นอาคารตึกสอง ชั้นทรงไทยตามแบบเทศบาลขนาดใหญ่ ของกรมโยธาธิการ ซึ่งเป็นแบบมาตรฐานของเทศบาลทั่วไปและได้ทำพิธี เปิดใช้สำนักงานนี้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2507 รวมค่าก่อสร้างเป็นเงิน 1,725,000 บาท ทำการก่อสร้าง โดย บริษัท กรุงเทพ วิวัฒน์ จำกัด ในสมัย ของนายเหรียญ สร้อยสนธิ์ เป็นนายกเทศมนตรี การเปลี่ยนแปลงเทศบาล ดังนี้ - ยกฐานะเป็นสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2456 โดยมีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร

- ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2478 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 1687 ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2478 มีพื้นที่ 3.2 ตารางกิโลเมตร

- เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2508 ตามพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2508 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ตอนที่ 96 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2508 มีพื้นที่ 8.251 ตารางกิโลเมตร รวมเป็นพื้นที่ 11.721 ตารางกิโลเมตร

- เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ครั้งที่ 2 ปี 2536 ตามราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2536 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 207 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2536 มีพื้นที่เพิ่มขึ้น 10.84 ตารางกิโลเมตร

- ยกฐานะเป็นเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2537 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2537 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 111 ตอนที่ 36 ก ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2537 - ปัจจุบันเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ 22.56 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่น 4,647.21 คนต่อตารางกิโลเมตร

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคใต้มีพื้นที่ 9,942,502 ตารางกิโลเมตรเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นที่ 2 ของภาคใต้รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือจดจังหวัดสุราษฎร์ธานีทิศใต้จดจังหวัดตรังพัทลุงและสงขลาทิศ

ตะวันออกจดอ่าวไทยมีชายฝั่งทะเลรวมแล้วยาวที่สุดในประเทศคือมีระยะทางถึง 225 กิโลเมตร

ทิศตะวันตกจดจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกระบี่

2.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจุดเด่นคือมีสภาพหลากหลายลักษณะทำให้ประชากรมีอาชีพที่แตกต่างหลากหลายกันไปตามลักษณะภูมิประเทศมีทั้งที่ราบชายฝั่งทะเลที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าเขาและที่ราบในหุบเขาและเชิงเขาซึ่งพื้นที่ในจังหวัดอาจแบ่งออกตามลักษณะภูมิประเทศได้เป็นเขตใหญ่ๆเป็น 3 เขตคือ

1. เขตที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออกประชากรมีอาชีพทำการประมงทำสวนมะพร้าวและทำนา
2. เขตเทือกเขาดอนกลางคือบริเวณทางแถบตะวันออกของเทือกเขานครศรีธรรมราชประชากรมีอาชีพทำนาและทำสวน
3. เขตที่ราบตะวันตกคือบริเวณทางแถบตะวันตกของเทือกเขานครศรีธรรมราชฝั่งตะวันตกและเทือกเขาภูเก็ตมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบหุบเขาประชากรมีอาชีพทำสวนยางพาราและทำเหมืองแร่

2.3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนคาบสมุทระหว่างละติจูด 8-9 องศา 19 ลิปดาเหนือ ลองจิจูด 99 องศา 19 ลิปดา - 100 องศา 15 ลิปดาตะวันออกมีเทือกเขานครศรีธรรมราชพาดผ่านกลางจึงมีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนแบ่งออกเป็น 2 ฤดูกาลคือฤดูร้อนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนอากาศค่อนข้างร้อนตลอดฤดูฤดูฝนแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือช่วงแรกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านแต่เนื่องจากมีเทือกเขานครศรีธรรมราชสูงชันเป็นแนวกั้นทิศทางลมจึงมีฝนตกไม่มากนักช่วงที่สองระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคมได้รับมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือพื้นที่ของจังหวัดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ทางด้านรับลมของภูเขาช่วงนี้จึงมีฝนตกชุก

2.3.4 การปกครอง

เขตการปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 162 ตำบล 1,375 หมู่บ้านเทศบาล 3 แห่งและสุขาภิบาล 21 แห่ง

2.3.5 จำนวนประชากรทั้งจังหวัดและการนับถือศาสนา

จากการสำรวจครั้งล่าสุดเดือนกันยายนพ.ศ. 2553จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 1,539,256 คนเป็นชาย 767,128 คนหญิง 772,128 คน นับว่าเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดของภาคใต้ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทยมีเชื้อชาติอื่นปนอยู่บ้างเช่นจีนมลายูอินเดียชาวจีนและอินเดียมักตั้งถิ่นฐานอยู่ในตัวเมืองมีอาชีพเป็นพ่อค้านักธุรกิจสวนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบท โดยเฉพาะแถบชายฝั่งทะเลและประกอบอาชีพประมงการนับถือศาสนานั้นมี

- ศาสนาพุทธชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีวัดวาอารามมากมายจนได้ชื่อว่าเป็นเมืองพระนอกจากนี้ยังมีโบราณสถานและ โบราณวัตถุมากมายที่พบเห็นในจังหวัดนี้ยังเป็นเครื่องแสดงว่าพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทและความสำคัญในเขตนี้มานาน

- ศาสนาอิสลามชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองปากพ่องท่าศาลาและหัวไทร

- ศาสนาคริสต์เคยมีชาวยุโรปและอเมริกันมาเผยแพร่ศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จมากนักผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของจังหวัดทั้งหมด

- ศาสนาพราหมณ์จากหลักฐานทางโบราณสถานที่พบในจังหวัดนครศรีธรรมราชสันนิษฐานได้ว่าศาสนาพราหมณ์เคยเจริญรุ่งเรืองในเขตนี้มาก่อนปัจจุบันยังคงมีการประกอบพิธีพราหมณ์อยู่บ้างแต่การนับถือพราหมณ์นั้นเกือบจะหมดไปแล้ว

2.3.6 สภาพสังคมเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช

เพื่อให้สามารถเข้าใจภาพของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งทั้งหมดนี้อ้างอิงจากเอกสารสรุปผลการดำเนินงานพ.ศ. 2553ซึ่งจัดทำโดยเทศบาลนครศรีธรรมราชดังนี้

2.3.7 สภาพทั่วไปของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช

ปัจจุบันเทศบาลนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ทั้งหมด 22.56 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับตำบลปากพูน

ทิศใต้ติดต่อกับตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลปากพูนตำบลปากนครและตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลโพธิ์เสด็จตำบลมะม่วงสองต้นและตำบลนาเคียน

2.3.8 ภูมิประเทศภูมิอากาศในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช

ลักษณะภูมิประเทศเทศบาลนครศรีธรรมราชโดยทั่วไปเป็นที่ราบลาดต่ำลงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านตัวเมืองไปตามแนวทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกเฉียงใต้แก่คลองคูพายคลองสวนหลวงคลองป่าเหล่าคลองหน้าเมืองคลองท่าวังเทศบาลนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนสันทรายในอาณาบริเวณที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มอยู่ห่างจากทิวเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตรและห่างจากฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 13 กิโลเมตรทางน้ำไหลในเขตเทศบาลจึงไหลออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะภูมิอากาศเนื่องจากจังหวัดตั้งอยู่ใกล้เคียงกับเส้นศูนย์สูตรและคาบสมุทรซึ่งมีเทือกเขานครศรีธรรมราชอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองภูมิอากาศในเขตเทศบาลจึงมี 2 ฤดูคือฤดูร้อนและฤดูฝนกล่าวคือฤดูร้อนอยู่ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนอากาศค่อนข้างร้อนตลอดฤดูกาลอุณหภูมิสูงสุด 37.7 ต่ำสุด 17.1 ส่วนฤดูฝนแบ่งเป็น 2 ช่วงคือตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนตุลาคมได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้อันเป็นช่วงที่ฝนตกหนาแน่นมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,247.94 มิลลิเมตรต่อปี

2.3.9 ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลมีดังนี้

1. จำนวนหลังคาเรือนมีโทรศัพท์ใช้ 15,800 หลังคาเรือน
2. จำนวนหลังคาเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ (100%) 31,286 หลังคาเรือน
3. จำนวนหลังคาเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในเขตฯ 22,026 หลังคาเรือน
4. จำนวนหลังคาเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้ภายในเขตฯ 8,115 หลังคาเรือน
5. จำนวนโรงฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาล 1 โรง
6. จำนวนธนาคารในเขตพื้นที่ 13 แห่ง
7. จำนวนศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในเขต 4 แห่ง
8. จำนวนสถานที่ราชการในเขตพื้นที่ 26 แห่ง
9. มีหน่วยงานรับร้องทุกข์ 1 แห่ง
10. โรงแรม 24 แห่ง
11. โรงรับจำนำ 1 แห่ง
12. สวนสาธารณะ 2 แห่ง
13. โรงสูบน้ำประปา 2 โรง

2.3.10 การคมนาคมภายในเขตเทศบาล

เทศบาลนครศรีธรรมราชมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางคมนาคมทางบกคือรถยนต์ไฟ และทางอากาศโดยการคมนาคมทางบกนั้นมีสถานีขนส่งบริการเดินทางระหว่างจังหวัดต่อจังหวัด และระหว่างอำเภอภายในจังหวัดแทบทุกอำเภอมีคิวรถตู้แท็กซี่บริการระหว่างอำเภอและจังหวัด ทางรถไฟมีสถานีรถไฟขนาดใหญ่ตั้งอยู่ซึ่งเป็นต้นทางของขบวนรถไฟจากนครศรีธรรมราชถึง กรุงเทพฯ และจากกรุงเทพฯ ถึงสถานีขนส่งนครศรีธรรมราชนอกจากนี้ยังมีขบวนรถไฟซึ่งวิ่งสาย สั้นๆ ภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัดภายในภาคใต้อีกด้วย ส่วนการคมนาคมทางอากาศมี สนามบินพาณิชย์ห่างจากเทศบาลนครศรีธรรมราชระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตรมีการบริการ เที่ยวบินทุกวัน การคมนาคมในตัวเมืองนครศรีธรรมราชมีความสะดวกเพราะมีถนนสายหลักและ ตรอกซอยเชื่อมโยงกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์ที่ติดถนนคอนกรีตมีถนนสาย หลักที่สำคัญได้แก่ถนนราชดำเนินรองลงมาถนนพัฒนาการคูขวางถนนศรีธรรมราชถนนศรีธรรม โสภและถนนกะโรมเป็นต้น

2.3.11 ระบบสาธารณูปโภค

มีการให้บริการด้านไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราชมีผู้ใช้บริการโดยรวมทั้งเทศบาล 31,286 ครัวเรือนให้บริการครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 100 ของพื้นที่ทั้งหมดมีการให้บริการในเขต เทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงรวมผู้ใช้น้ำประปา 22,026 ครัวเรือน

2.3.12 การสื่อสารและโทรคมนาคม

มีการไปรษณีย์โทรเลขมีจำนวน 2 แห่งมีโทรศัพท์ในเขตเทศบาลฯ มีชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 2 ชุมสายมีผู้ใช้โทรศัพท์จำนวน 15,800 รายมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด 2 แห่งคือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครศรีธรรมราช, สถานีวิทยุกระจายเสียงอสท. จังหวัดนครศรีธรรมราชมีข่ายวิทยุสื่อสารของเทศบาลมี 50 จุดมีหนังสือพิมพ์และเอกสารต่างๆ จาก ส่วนกลางวางจำหน่ายเกือบทุกฉบับนอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีก 4 ฉบับได้แก่ หนังสือพิมพ์เสรีราษฎร์, หนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์, หนังสือพิมพ์เมืองใต้, หนังสือพิมพ์ทักษิณธุรกิจ สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้ทุกช่องจากส่วนกลางทั้งหมด 6 สถานีคือ 3,5,7,9,11 และ ITV เกือบ 100% ของครัวเรือนมีโทรทัศน์ใช้ นอกจากนี้ยังมีบริการเคเบิลทีวี UBC มีกลุ่มคนชนชั้นกลางเป็น ผู้ใช้บริการมีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตประมาณ 1,500 รายมีเฉพาะในกลุ่มคนชั้นกลาง

2.3.13 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

รายได้ประชากรในเขตเทศบาลประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ย 39,363 บาทต่อปีโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะการประกอบอาชีพของประชากร ดังนี้

1. กลุ่มพ่อค้าจะอยู่ในย่านการค้าทำวังและอาคารพานิชย์ติดถนนใหญ่เช่นถนนราชดำเนิน ถนนศรีปราชญ์ถนนพัฒนาการคูขวางถนนป่ากนครฯลฯซึ่งในกลุ่มนี้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีและปานกลาง

2. กลุ่มข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจจะกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณบ้านจัดสรรและข้าราชการ ตำบลในเมืองและกระจายอยู่ในตรอกซอยมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

3. กลุ่มอาชีพอิสระกระจายอยู่ทั่วไปเช่นตามตึกแถวที่ไม่มีมีการประกอบการค้ามีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

4. กลุ่มผู้ใช้แรงงานรวมถึงผู้ว่างงานจะอยู่ตามแหล่งชุมชนแออัดท้ายซอยด้านหลังอาคารพานิชย์ย่านการค้ามีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

2.3.4 ลักษณะนิสัยใจคอของคนเมืองนครศรีธรรมราช

คำว่า ลักษณะนิสัยใจคอในทางสังคมวิทยาเรียกว่า ค่านิยมเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายและเข้าใจความหมายกันโดยทั่วไปแล้ว ในที่นี้จึงใช้คำว่าค่านิยม ตามไปด้วย ค่านิยมเด่นที่ปรากฏในวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราชมีดังนี้

1. รักอิสรภาพหรือความเป็นไทเป็นลักษณะดั้งเดิมของชาวนครศรีธรรมราชที่ไม่ชอบการกดขี่บังคับ ไม่ชอบอยู่ใต้อาณัติใคร ไม่ชอบระเบียบกฎเกณฑ์รวมทั้งมีความรู้สึกไม่ดีต่อการใช้อำนาจบังคับ

2. ความเป็นตัวของตัวเองแสดงออกในรูปของการไม่ชอบรวมกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีลักษณะจัดตั้งหรือกลุ่มทางการทำให้การจัดตั้งกลุ่มที่ทางราชการชี้แนะไม่เป็นผลเท่าที่ควร

3. รักพวกพ้องความผูกพันในฐานะเป็นพวกพ้องทั้งในแง่วงศ์ญาติ ถิ่นกำเนิดความคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว หรือความผูกพันรักใคร่ในฐานะพวกพ้องเดียวกันปรากฏอยู่ทั้งในชีวิตประจำวันทั่วไปและในหน้าที่การงานพวกพ้องอยู่เหนือความถูกผิดในแง่กฎหมาย อยู่เหนือระเบียบกฎเกณฑ์อยู่เหนือความเป็นธรรม และอยู่เหนือแนวความคิดทางการเมือง

4. จริงใจและตรงไปตรงมาชาวนครศรีธรรมราชชอบความจริงใจ ไม่มีเลศนัยผู้ที่แสดงความจริงใจให้ปรากฏมักได้รับความจริงใจ จากผู้อื่นเช่นกัน

5. ยกย่องคนมีใจกว้างและจิตใจนักเลงชาวนครศรีธรรมราชชอบคนที่มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ถึงไหนถึงกัน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว กล้าได้กล้าเสียเต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความทุกข์ยาก

6. ชอบความโอ้อ่า ชอบสิ่งของและการกระทำที่ทำให้เห็นถึงความโอ้อ่าภูมิฐาน โดยไม่คำนึงถึงฐานะของคนเช่นการจัดงานของชาวบ้าน ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน และงานศพ เป็นต้น

มักทุ่มเทเงินทองจำนวนมากเพื่อแสดงถึงความมีฐานะ กลัวถูกนิทาว่าเป็นคนขี้เหนียวใจไม่ถึงจึงพยายามหลีกเลี่ยงภาวะที่แสดงให้เห็นว่าตนน้อยหน้ากว่าผู้อื่น

7. รักศักดิ์ศรีหยิ่งในเกียรติและยศของตนไม่ชอบให้ใครมาดูแคลน ไม่ยอมใครง่าย ๆ ลักษณะความอ่อนน้อมต่อมคตจึงปรากฏค่อนข้างน้อย คำพูดที่แสดงความยกย่องให้เกียรติคนอื่น และต่อมคตมีจำกัดในภาษาท้องถิ่น ลักษณะนี้ทำให้ชาวนครศรีธรรมราชถูกมองว่าเป็นคนหัวหมอหรือแข็งกระด้าง

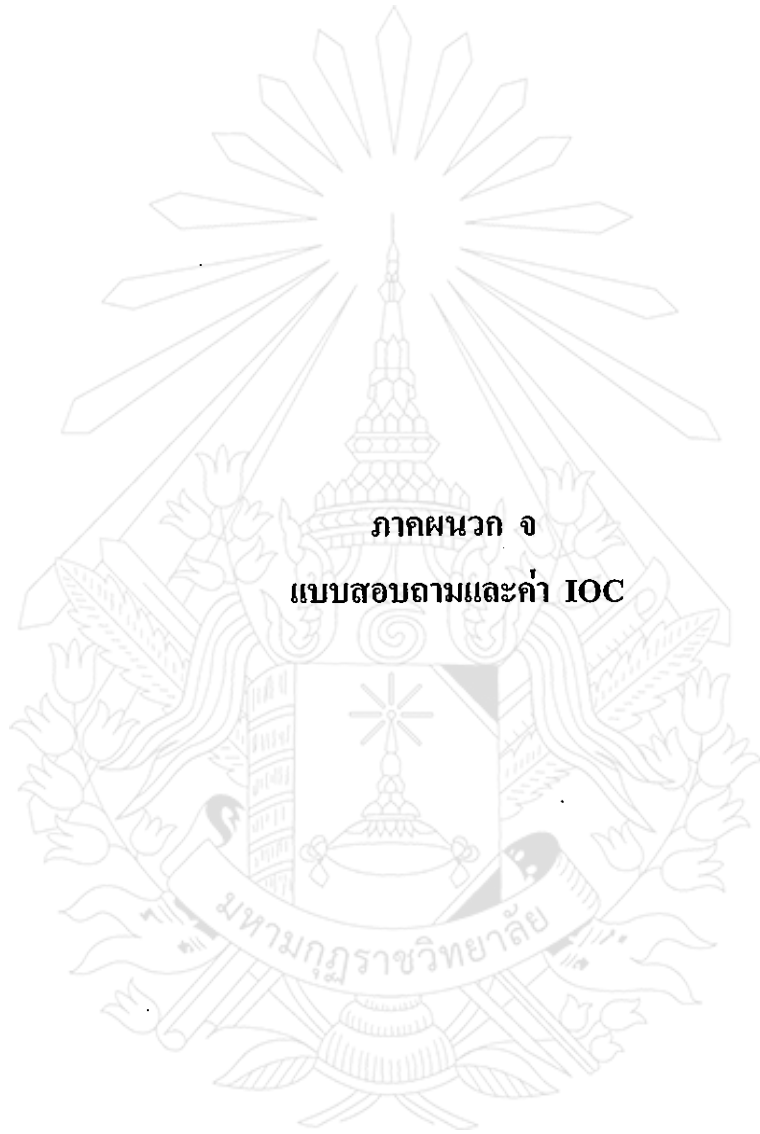
8. ขอบการเป็นเจ้านายสังเกตได้จากการนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในระบบโรงเรียนด้วยความหวังที่จะให้เข้ารับราชการ คนท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นชนชั้นเจ้านายมักมีพฤติกรรมที่เป็นแบบเจ้านายอย่างเด่นชัด ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างประชาชนกับข้าราชการ และก่อให้เกิดค่านิยมที่สวนทางกลับหรือขัดแย้งขึ้นมา อีกประการหนึ่งคือการที่ชาวนครศรีธรรมราชที่มิใช่เจ้านายมีความต่อต้านระบบเจ้าขุนมูลนาย

9. รักถิ่นกำเนิดชาวนครศรีธรรมราชมีความภาคภูมิใจกับอดีตอันยาวนานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นตนดังจะเห็นได้ว่าแม้จะจากไปประกอบอาชีพถิ่นอื่น ก็นิยมกลับมาท้องถิ่นเดิมในสองเทศกาลคือ เทศกาลสงกรานต์และเทศกาลเดือนสิบ รวมทั้งมีความภูมิใจที่จะพูดภาษาถิ่นในที่ต่างๆ

10. ขอบระบบอาวุโสการให้ความเคารพนับถือเป็นไปตามลำดับอาวุโสทั้งในความสัมพันธ์ส่วนตัวและในหน้าที่การงาน ถือว่าผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่านอกจากนั้นยังถือว่าการเชื่อฟังผู้อาวุโสเป็นการป้องกันตัวด้วย

11. นิยมการหาความสุขจากชีวิต ชาวนครศรีธรรมราชมีนิสัยรักความสนุกสนาน กิจกรรมใสชีวิตประจำวันมักแทรกความสนุกสนานไว้ด้วยเสมอ ชอบพูดคำพวน เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบจัดงานรื่นเริงหรือมหรสพและชอบธรรมชาติ

12. ความตื่นตัวทางการเมืองชาวนครศรีธรรมราชมีสำนึกทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยสูงมาก



ภาคผนวก จ
แบบสอบถามและคำ IOC

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช**

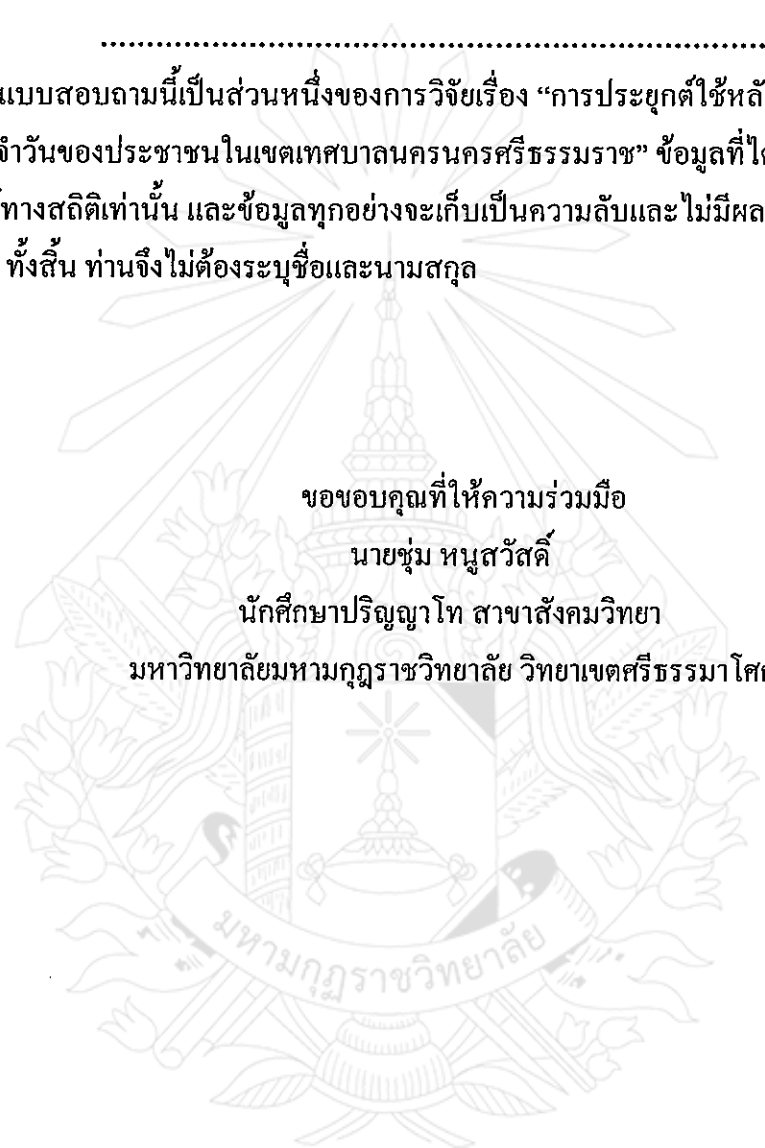
.....
คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ข้อมูลที่ได้เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติเท่านั้น และข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น ท่านจึงไม่ต้องระบุชื่อและนามสกุล

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

นายชুম หนูสวัสดิ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมวิทยา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช



ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และกรณำให้ข้อมูลใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 30 ปี () 2. 30 - 40 ปี
() 3. 41 - 50 ปี () 4. 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาหรือปวช.
() 3. อนุปริญญาหรือปวส. () 4. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพ

- () 1. เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป () 2. ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว
() 3. รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ () 4. อื่นๆ โปรดระบุ

5. รายได้ต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000-10,000 บาท
() 3. 10,001-15,000 บาท () 4. 15,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ข้อคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอามิสทาน หมายถึง การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาคด้วย วัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน					
1. ท่านเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 (อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย) เพียงใด					
2. ท่านมอบเงินเพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณ ประโยชน์เพียงใด					
3. ท่านมอบหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนการศึกษาแก่ผู้ ยากไร้เพียงใด					
4. ท่านมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือผู้ประสบภัย พิบัติเพียงใด					
5. ท่านอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประ โยชน์ให้กับสังคมเพียงใด					
ด้านธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมะ, การให้ความรู้, การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมใน การดำเนินชีวิตเป็นทาน					
6. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการเบียดเบียน การ ทำลาย ร่างกายผู้อื่น สัตว์อื่นเพียงใด					
7. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มี ความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัตว์อื่น เพียงใด					
8. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการลักขโมยของผู้อื่น เพียงใด					
9. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความสุจริตเพียงใด					
10. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการพูดเท็จเพียงใด					

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้รักงจะพูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจเพียงใด					
12. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติดิในกามเพียงใด					
13. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการล่วงละเมิด การประพฤติดิในกามเพียงใด					
14. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการดื่มสุรา เสพของมีนเมาเพียงใด					
15. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการดื่มสุรา เสพของมีนเมาเพียงใด					
ด้านอภัยทาน หมายถึง การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม่ถือโทษ, ไม่ฆ่า, ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน					
16. ท่านให้อภัยแก่บุคคลในครอบครัวที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ท่านเพียงใด					
17. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเสียหายสินเงินทองเพียงใด					
18. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านบาดเจ็บทางร่างกายเพียงใด					
19. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจเพียงใด					
20. ท่านให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่านเพียงใด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการประยุกต์ใช้หลักคำสอนเรื่องทานในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
<p>ด้านอามิสทาน หมายถึง การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาค ด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ด้านอามิสทาน หมายถึง การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาค ด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ด้านธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมะ, การให้ความรู้การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมในการดำเนินชีวิตเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ด้านธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมะ, การให้ความรู้การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมในการดำเนินชีวิตเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม่ถือโทษ, ไม่ฆ่า, ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม่ถือโทษ, ไม่ฆ่า, ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ผลการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC: Index of Congruency)

จากผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การแปลผล
ด้านอามิสทาน หมายถึง การให้ทาน, การแบ่งปัน, การเสียสละ, การเอื้อเฟื้อ, การบริจาคด้วย วัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นทาน					
1. ท่านเลี้ยงดูพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณด้วยปัจจัย 4 (อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย) เพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2. ท่านมอบเงินเพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสา ธารณ ประโยชน์เพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3. ท่านมอบหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนการศึกษา แก่ผู้ยากไร้เพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
4. ท่านมอบเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ยากไร้หรือ ผู้ประสบภัยพิบัติเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
5. ท่านอุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประ โยชน์ให้กับสังคม เพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
ด้านธรรมทาน หมายถึง การให้ธรรมะ, การให้ความรู้, การให้คำแนะนำ, การชี้แนะหลักธรรมใน การดำเนินชีวิตเป็นทาน					
6. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการเบียดเบียน การทำลาย ร่างกายผู้อื่น สัตว์อื่นเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
7. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นมีจิตใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็น ใจผู้อื่น สัตว์อื่นเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
8. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการลักขโมยของ ผู้อื่นเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การแปลผล
9. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความสุจริตเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
10. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการพูดเท็จเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
11. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเป็นผู้รักสัจจะพูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
12. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการประพฤติดิฉินในกามเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
13. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการล่วงละเมิด การประพฤติดิฉินในกามเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
14. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเห็นโทษของการดื่มสุรา เสพของมีนเมาเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
15. ท่านแนะนำให้ผู้อื่นเว้นจากการดื่มสุรา เสพของมีนเมาเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
ด้านอภัยทาน หมายถึง การให้อภัยแก่บุคคลอื่น, สัตว์อื่น, ไม้เถื่อน, ไม้ป่า, ไม้เบียดเบียนบุคคลอื่น, สัตว์อื่น ที่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือเสียหายเป็นทาน					
16. ท่านให้อภัยแก่บุคคลในครอบครัวที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ท่านเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
17. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเสียหายสิ้นเงินทองเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
18. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านบาดเจ็บทางร่างกายเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
19. ท่านให้อภัยแก่บุคคลที่ทำให้ท่านเจ็บช้ำน้ำใจเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง
20. ท่านให้อภัยแก่สัตว์ที่ทำร้ายหรือรบกวนท่านเพียงใด	+1	+1	+1	+1	สอดคล้อง



ภาคผนวก ฉ
ผลวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

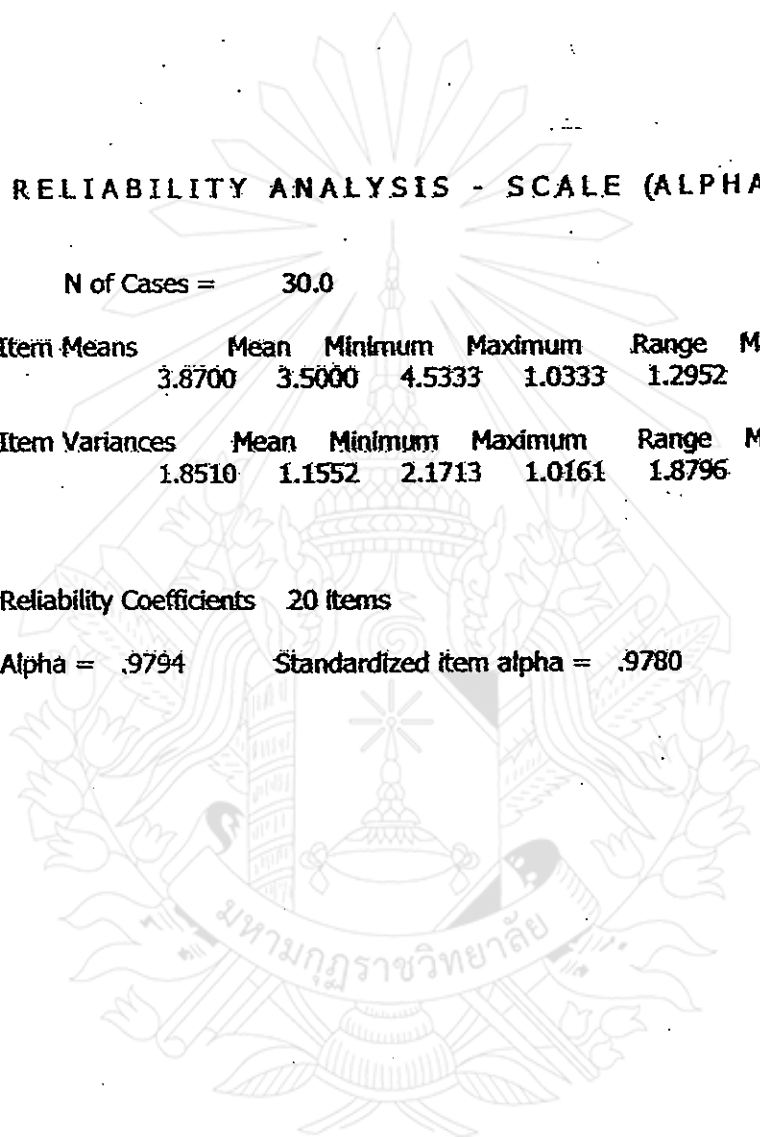
N of Cases = 30.0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	3.8700	3.5000	4.5333	1.0333	1.2952	.1338

Item Variances	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	1.8510	1.1552	2.1713	1.0161	1.8796	.1701

Reliability Coefficients 20 Items

Alpha = .9794 Standardized item alpha = .9780



ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อสกุล : นายช่อม หนูสวัสดิ์
- วัน เดือน ปีเกิด : วันที่ 26 พฤษภาคม 2520
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน : 24 ซอยศรีธรรม โศก 3 ถนนพัฒนาการคูขวาง
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การศึกษา : ศิลปศาสตรบัณฑิต
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
- ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน
ปัจจุบัน : ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลสินเชื่อ
ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) จังหวัดนครศรีธรรมราช

